

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή ανθρωπιστικών επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Πολιτιστική πολιτική και ανάπτυξη

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Το πνεύμα των Δημητρίων: Ύφος και περιεχόμενο του μεγαλύτερου πολιτιστικού φεστιβάλ του Δήμου Θεσσαλονίκης 1966 - 2018

Πολυξένη Ζαπτιέ

Επιβλέπων Καθηγητής

Χρήστος Δερμεντζόπουλος

Δεκέμβριος 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή ανθρωπιστικών επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Πολιτιστική πολιτική και ανάπτυξη

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Το πνεύμα των Δημητρίων: Ύφος και περιεχόμενο του μεγαλύτερου πολιτιστικού φεστιβάλ του Δήμου Θεσσαλονίκης 1966 - 2018

Πολυξένη Ζαπτιέ

Επιβλέπων Καθηγητής

Χρήστος Δερμεντζόπουλος

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη από τη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου

Δεκέμβριος 2018

Περίληψη

Στόχος της μεταπτυχιακής διατριβής είναι η παρουσίαση του περιεχομένου του προγράμματος εκδηλώσεων των Δημητρίων που αποτελεί τον σημαντικότερο πολιτιστικό θεσμό του Δήμου Θεσσαλονίκης. Το γενικότερο ύφος της διοργάνωσης είναι ένα ερευνητικό ζητούμενο. Διερευνώνται οι αλλαγές στο είδος εκδηλώσεων στη διάρκεια της 53χρονης ιστορικής διαδρομής των Δημητρίων, αναγνωρίζονται μεταβολές της γενικότερης μορφής και καταγράφεται το οργανωτικό πλαίσιο και τα δομικά χαρακτηριστικά της διοργάνωσης.

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε είναι κυρίως αυτή της έρευνας αρχειακού υλικού: 1) οι κατάλογοι - λευκώματα των Δημητρίων όλων των ετών (η πλήρης σειρά των οποίων συμπληρώθηκε με την έρευνα στη Διεύθυνση Πολιτισμού του Δήμου Θεσσαλονίκης, το Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης και το Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης), 2) τα πρακτικά των συνεδριάσεων των οργανωτικών επιτροπών, 3) τα κείμενα των μελών της, 3) οι δημοσιεύσεις και τα δελτία τύπου, 4) οι χαιρετισμοί των πολιτικών κ.ά.

Ο αναγνώστης της εργασίας μπορεί να πάρει μια συνοπτική ιδέα για την ιστορία των Δημητρίων, για τις ιδιαίτερες συνθήκες και τα κομβικά σημεία που διαμόρφωσαν και μετέβαλαν την ταυτότητα του θεσμού.

Στο παράρτημα, υπάρχει ένας κατάλογος με το πλήθος των εκδηλώσεων ανά διοργάνωση και η αναλογία των θεατρικών εκδηλώσεων στο συνολικό πρόγραμμα. Επιπρόσθετα, υπάρχει λίστα της θεατρικής παραστασιογραφίας των Δημητρίων 1966 -2018 με ονόματα σκηνοθετών, φορείς και χώρες προέλευσης.

Η συνέντευξη - συζήτηση με την Έλλη Χρυσίδου, Αντιδήμαρχο Πολιτισμού και Τεχνών του Δήμου Θεσσαλονίκης πάνω σε συγκεκριμένα και επίμαχα θέματα ολοκληρώνει την εργασία.

Summary

The aim of the postgraduate dissertation is to present the events program content of Dimitria Festival, which is the most important cultural institution of Thessaloniki Municipality, Greece. The overall style of Dimitria is a research topic. The changes in the type of events during the 53 years old historical course of Dimitria are investigated, as well as the changes of the general form are recognized. The organizational framework and the structural characteristics of Dimitria Festival are recorded.

The method used is mainly the research of archival material: catalogs of Demitria, all of which were found in the Directorate of Culture of the Municipality of Thessaloniki and The History Center of Thessaloniki, the Hellenic Literary and Historical Archive of Thessaloniki - National Bank of Greece Cultural Foundation, minutes of the meetings of the organizing committee, texts of its members, publications in the press, greetings, press releases, etc.

The reader of this dissertation can briefly get an idea of the history of Dimitria, about the particular circumstances and the focal points that shaped and changed the Dimitria identity.

In the appendix, there is a list of the number of events per year and the proportion of theatrical events in the overall program. Additionally, there is a list of all the theater performances held in Dimitria 1966 -2018 with names of directors, actors and countries of origin.

The interview - discussion with Elli Chrysidou, Deputy Mayor of Culture and Arts of the Municipality of Thessaloniki on specific and controversial issues, completes the dissertation.

Ευχαριστώ το προσωπικό του Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης, και του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης για την βοήθεια στην έρευνα μου.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω στην Αντιδήμαρχο Πολιτισμού και Τεχνών Έλλη Χρυσίδου, την Προϊσταμένη του Τμήματος Διοργάνωσης Εκδηλώσεων και Φεστιβάλ Ελένη Τσεβεκίδου καθώς και την Προϊσταμένη του Τμήματος Διοικητικής Υποστήριξης της Διεύθυνσης Πολιτισμού - Τουρισμού του Δήμου Θεσσαλονίκης Άσπα Λιναρδάκη για τις πολύτιμες πληροφορίες που μου παρείχαν.

Ευχαριστώ επίσης τον επόπτη καθηγητή Χρήστο Δερμεντζόπουλο για την υποστήριξη και την ενθάρρυνσή του στην διεξαγωγή της διατριβής.

Πρόλογος	7
1. Δημήτρια – Ιστορική διαδρομή	9
1.1 Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης και Δημήτρια	11
2. Η έννοια και ο ρόλος των Φεστιβάλ	13
3. Και η αρχή εγένετο... Δημήτρια 1966 – 1971	15
4. Φεστιβάλ μεταβατικό Δημήτρια 1972 – 1974	19
5. Προσπάθεια για λαϊκή απήχηση ... Δημήτρια 1975 – 1981	24
6. Σκεπτικισμός και στροφή στην Ελληνικότητα ... Δημήτρια 1982 – 1989	33
7. Σταθεροποίηση ύφους και ανάπτυξη ... Δημήτρια 1990 – 1998	41
8. Μεγέθυνση, μεγάλα ονόματα και ετερόκλητα στοιχεία.... Δημήτρια 1999 – 2010.....	44
9. Συγκέντρωση, φεστιβαλικό ύφος και αντιδράσεις Δημήτρια 2011 – 2017	48
9.1. Οι περιπέτειες του Δημοτικού Συμβουλίου 2017	52
10. Το σήμερα είναι ήδη χθες... Δημήτρια 2018	54
11. Η όψη των Δημητρίων – Οπτική ταυτότητα και προοπτικές	57
12.Επίλογος - Προτάσεις	63

Παράρτημα

1. Συγκεντρωτικός πίνακας αριθμού εκδηλώσεων - αριθμού θεατρικών εκδηλώσεων ελληνικών και ξένων και χώρα προέλευσης ανά εκδήλωση.....	66
2. Γράφημα μεταβολής αριθμού εκδηλώσεων Δημητρίων	69
3. Γραφήματα ποσοστού παραστάσεων θεάτρου επί του συνολικού προγράμματος	70
4. Συγκεντρωτική λίστα παραστασιογραφίας θεάτρου στα Δημήτρια - Ημερομηνίες, Τίτλοι έργων και συντελεστές, χώροι, χώρες προέλευσης	71
5. Διαγράμματα - Τα Δημήτρια και τα πεδία λειτουργίας τους	88
6. Φωτογραφικό υλικό	94
7. Συνέντευξη με την Αντιδήμαρχο Πολιτισμού και Τεχνών Δήμου Θεσσαλονίκης Έλλη Χρυσίδου και την Προϊσταμένη Τμήματος Εκδηλώσεων και Φεστιβάλ Ελένη Τσεβεκίδου	101
Βιβλιογραφία – Έρευνα - Πηγές	104

Πρόλογος

Αντικείμενο της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής αποτελεί το Φεστιβάλ Δημήτρια του Δήμου Θεσσαλονίκης. Σκοπός και στόχος της έρευνας αποτελεί η παρουσίαση του φεστιβάλ στα 53 χρόνια της λειτουργίας του, από τις πρώτες διοργανώσεις και τη σταδιακή θεμελίωσή του ως ύψιστου πολιτιστικού θεσμού του Δήμου Θεσσαλονίκης έως την πρόσφατη διοργάνωση του 2018.

Τα κύρια ερευνητικά ζητήματα είναι η καταγραφή και οι μεταβολές του ύφους, της μορφής και του περιεχομένου στα 53 χρόνια αδιάλειπτης παρουσίας του φεστιβάλ, ο σχεδιασμός, η οργάνωση και η πραγματοποίησή του με την αποκλειστική ευθύνη ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης με όλες τις ιδιαιτερότητες, προνόμια και μειονεκτήματα μέσα σε αυτό το πλαίσιο. Τονίζονται τα κομβικά σημεία στη διαμόρφωση του φεστιβάλ, οι ελπιδοφόροι σχεδιασμοί, οι επιτυχίες, η διάψευση των προσδοκιών. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην μοναδική και έντονη σύνδεση ενός σύγχρονου πολιτιστικού θεσμού με το ιστορικό παρελθόν της Θεσσαλονίκης, τη θρησκευτικότητα της πόλης και τον βαθμό της επιρροής όλων αυτών στην ταυτότητα του φεστιβάλ, τον ρόλο των προσώπων και των άλλων θεσμών.

Η γενική αίσθηση της δημιουργίας μιας νέας ταυτότητας των Δημητρίων από το 2011 και έπειτα, συνεπακόλουθο μιας νέας διοικητικής αρχής σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη δημοσιονομική λιτότητα, αποτελεί επίσης βασική υπόθεση της έρευνας αυτής. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στα στοιχεία που τεκμηριώνουν την υπόθεση αυτή.

Τα ερευνητικά αυτά ζητήματα αντιμετωπίζονται μέσα από τη μεθοδολογική προσέγγιση της έρευνας του καταγεγραμμένου λόγου που αναπτύχθηκε γύρω από το φεστιβάλ μέσα από το δημόσιο λόγο που αφορά το φεστιβάλ, τις ομιλίες και τους χαιρετισμούς, τα δελτία τύπου, τις συνεντεύξεις στον έντυπο και αργότερα στον ηλεκτρονικό και τηλεοπτικό τύπο, τα πρακτικά συνεδριάσεων της οργανωτικής επιτροπής του φεστιβάλ, τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, τις κριτικές.

Οι κατάλογοι και τα λευκώματα των Δημητρίων στάθηκαν το κύριο εργαλείο στην τομογραφία της διοργάνωσης, καθώς σε αυτά καταγράφεται η ουσία του φεστιβάλ, το πραγματικό περιεχόμενό του, οι εκδηλώσεις που το απαρτίζουν. Το πλήθος, η διανομή τους μέσα στον χρόνο και τον χώρο, το είδος τους, τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά τους - στο βαθμό που μπορούν να τεκμηριωθούν τα δεύτερα-, οι αλλαγές, οι καινοτομίες, τα σταθερά σημεία, οι προσωρινές και οριστικές καταργήσεις.

Ο οπτικός - γραφιστικός χαρακτήρας των διοργανώσεων των Δημητρίων ως επιτομή του ύφους και του ήθους της διοργάνωσης, της αλλαγής ή τουλάχιστον της ανάγκης για αλλαγή, σχολιάζεται, προφανώς όχι με την αναλυτικότητα και τη σημειωτική και κοινωνιολογική προσέγγιση που αναμφισβήτητα αφήνει πολλά περιθώρια για μια άλλη ξεχωριστή έρευνα.

Ο τομέας του θεάτρου τονίζεται ως προς τη σημασία του στο πρόγραμμα του φεστιβάλ και καταγράφεται μια συγκεντρωμένη παραστασιογραφία των 53 χρόνων των Δημητρίων με στατιστικά στοιχεία αναφορικά με την ποσοστιαία τους συνεισφορά στο πρόγραμμα του φεστιβάλ και την αναλογία παραστάσεων από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Η απαρχή μιας μελέτης που χρειάζεται εντονότερη δουλειά και συνέχεια.

Η συζήτηση με την εν ενεργεία Αντιδήμαρχο Πολιτισμού και Τεχνών του Δήμου Θεσσαλονίκης Έλλη Χρυσίδου σχετικά με την αναγκαιότητα ή όχι Καλλιτεχνικού Διευθυντή στα Δημήτρια και το οργανωτικό μοντέλο τους δίνει την αίσθηση προετοιμασίας για μια νέα τροπή στο άμεσο μέλλον.

Επιθυμία είναι η παρούσα εργασία να δώσει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να ενημερωθεί για τα σημαντικότερα στοιχεία του φεστιβάλ ανά έτος, να αποκτήσει μια πανοραμική εικόνα του ως ενιαίου συνόλου και να αναγνωρίσει τόσο διαφοροποιήσεις στις φάσεις εξέλιξής όσο και τις ομοιότητες παρά το πέρασμα του χρόνου.

1. Δημήτρια – Ιστορική διαδρομή

Σύντομα η Θεσσαλονίκη μετά την ίδρυσή της από τον Κάσσανδρο, επίγονο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, εξελίσσεται σε μεγάλο οικονομικό και εμπορικό κέντρο. Ταξιδιώτες φτάνουν με καράβια στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης από κάθε σημείο της Μεσογείου. Οι κάτοικοί της έρχονται σε επαφή με ξένες ιδέες, πολιτισμούς και θρησκείες. Στην ελληνιστική και ρωμαϊκή εποχή αλλά και τα πρωτοχριστιανικά χρόνια στην Θεσσαλονίκη πλάι στις ελληνικές και ρωμαϊκές θεότητες, λατρεύονται οι Κάβειροι, θεότητες της αρχαίας ελληνικής μυστηριακής λατρείας. Ο θεός Κάβειρος αναφέρεται ως προστάτης των μεταλλωρύχων και των ναυτικών. Η μορφή του απεικονίζεται σε νόμισμα της Θεσσαλονίκης του 1ου μ.Χ αιώνα. Προς τιμήν του Κάβειρου που θεωρείται ότι έσωσε την πόλη από Γοτθική επιδρομή, οι Θεσσαλονικείς τελούν γιορτές προς τιμή του¹. Κάθε φορά που η πόλη βρίσκεται σε κίνδυνο, ο θεός Κάβειρος έφιππος και με λευκή γλαμύδα εμφανίζεται ως προστάτης στα τείχη και αγωνίζεται μαζί με τους κατοίκους ενάντια στους επιδρομείς. Κατά τη διάρκεια των Καβείριων μυστήριων γίνεται πανηγύρι στην πόλη στην οποία έρχονται επισκέπτες από τη Μακεδονία και τη Νότια Ελλάδα. Ολόκληρη η πόλη μετατρέπεται σε πελώριο παζάρι συναλλαγών. Όλα αυτά μέχρι την απαγόρευση της Καβείριας λατρείας, όπως και κάθε άλλης ειδωλολατρικής θρησκείας το 394 μ.Χ. από τον Αυτοκράτορα Θεοδόσιο.

Με τον εκχριστιανισμό των Θεσσαλονικέων αυτές οι ιδιότητες και παραδόσεις αποδίδονται στον Άγιο Δημήτριο η λατρεία του οποίου ανάγεται στον 4ο αιώνα μ.Χ. ενώ σαν πολιούχος προστάτης της πόλης εμφανίζεται από τον 6ο μ.Χ αιώνα π.Χ. με τις επιδρομές των Σλάβων. Όπως με τον Κάβειρο, οι Θεσσαλονικείς πιστεύουν πως ο Άγιος τους προστατεύει από τους εχθρούς σαν στρατιώτης και καβαλάρης ανεβαίνει στα τείχη και τρέπει σε φυγή τους βαρβάρους².

Η θρησκευτική και πατριωτική αγάπη τους προς αυτόν τους οδήγησε στην καθιέρωση γιορτής προς τιμή του³. Ένα σημαντικό χειρόγραφο, αγνώστου συγγραφέως βρίσκεται στη Βιβλιοθήκη του Βατικανού και συγκεκριμένα σε έναν Κώδικα στον οποίο κατά βάση περιέχονται οι κατά πολύ προγενέστεροι Νεκρικοί Διάλογοι του Λουκιανού. Το χειρόγραφο αυτό αποτελεί το καλύτερο έργο απομίμησης του Λουκιανού. Το έργο αυτό που χρονολογείται στην εποχή των Κομνηνών (12ος αιώνας) αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα πηγή για την εσωτερική ζωή του Βυζαντίου. Παρουσιάζεται η λεπτομερής περιγραφή του Τιμαρίωνα που παρακολουθεί τα Δημήτρια, τη μεγάλη βυζαντινή γιορτή του 12^{ου} αιώνα στη συμβασιλεύουσα Θεσσαλονίκη. Πρόκειται για νεκρικό διάλογο με κεντρικό πρόσωπο τον Τιμαρίωνα ο οποίος διηγείται πώς πήγε από την Κωνσταντινούπολη στη Θεσσαλονίκη να προσκυνήσει και να τιμήσει τον Άγιο Δημήτριο.

¹ Τα Καβείρια, τα Καβείρια Πύθια, και τα Καβείρια Επινίκια, Λεύκωμα Αφιέρωμα 33 Χρόνια Δημήτρια, 1998

² Λαδόπουλος Β., 1989

³ Ιστοσελίδα Ελλήνων Δίκτυο <http://www.hellinon.net/NeesSelides/NEOTERES/VyzantiniThessaloniki.htm>

Περιγράφει τη μεγαλοπρεπή γιορτή του Αγίου και την πανήγυρη της από την έναρξή της και σε όλη τη διάρκειά της μέχρι τις 28 Οκτωβρίου. Μάλιστα, η πομπή προς το Ναό του Αγίου Δημητρίου με επικεφαλής το Βυζαντινό άρχοντα περιγράφεται με εικόνες που θυμίζουν τα Παναθήναια των Αθηνών και τα Πανιώνια της Μιλήτου. Περιγράφει με θαυμασμό τη μεγάλη ποικιλία των εμπορευμάτων που έρχονται απευθείας στη Θεσσαλονίκη: δέρματα, γουναρικά, έπιπλα, ψάρια, χαβιάρι και τους τόπους προέλευσής τους: Βοιωτία, Πελοπόννησο, Ιταλία, Φοινίκη, Αίγυπτο, Ισπανία, Ηράκλειες Στήλες (Γιβραλτάρ) και προϊόντα από τον Εύξεινο Πόντο που συγκεντρώνονται αρχικώς στην Κωνσταντινούπολη και από εκεί μεταφέρονται με ζώα στη Θεσσαλονίκη.⁴

Τα πρώτα χρόνια η εμποροπανήγυρη γίνεται στην περιοχή γύρω από το ναό του Αγίου, ενώ αργότερα, όταν η γιορτή απέκτησε μεγάλη φήμη και πλήθος Ελλήνων και ξένων κατέλυαν στην πόλη, οι εμπορικές γιορτές μεταφέρονται έξω από την πόλη, δυτικά, στην πεδιάδα της Θεσσαλονίκης⁵. Εντός των τειχών ο πολιούχος της πόλης τιμάται με ολονύκτιες θρησκευτικές τελετές στις οποίες συμμετέχουν θαυμάσιες χορωδίες ανδρών και γυναικών που ψέλνουν ύμνους προς τιμή του⁶.

Σε ένα άλλο κείμενο του 15^{ου} αιώνα, ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Συμεών καθορίζει τη θρησκευτική πλευρά των γιορτών αυτών με το λειτουργικό πρωτόκολλο, τη διάταξη και τα κείμενα των ακολουθιών, τη σειρά προβαδίσματος των αξιωματούχων της Εκκλησίας και την τάξη της Μεγάλης Λιτανείας⁷.

Εκτός όμως από τη θρησκευτικότητα και το εμπορικό πανηγύρι ο λαός βρίσκει πολλές διασκεδάσεις: θεάματα, αυτοσχδιασμοί, ακροβατικά, πλανόδιοι μουσικοί ευχαριστούν τους επισκέπτες. Ομιλητές βρίσκουν την ευκαιρία να μιλήσουν για τα προβλήματα της πόλης και άλλα θέματα. Ένας έξοχος συνδυασμός πνευματικότητας, θρησκευτικότητας και ευχαρίστησης «κάτω από το πνεύμα της ελληνικής διαύγειας και της χριστιανικής πίστης»⁸.

Όλα αυτά μέχρι το 1430 που ο Μουράτ ο Β' καταλαμβάνει τη Θεσσαλονίκη. Η λατρεία του Αγίου Δημητρίου παραμένει, η μεγάλη θρησκευτική γιορτή προς τιμήν του όμως σταματά. Μια άλλη γιορτή με το όνομα «Δημήτρια» θα ανοίξει έναν νέο κύκλο στην ίδια πόλη το 1966 με οργανωτική ευθύνη της τοπικής επιτροπής του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού. Ωστόσο την αναβίωση των

⁴Εφημερίδα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Φύλλο:9/9/1980 σ.2

⁵ Όπως αναγράφεται στο Λεύκωμα για τα 33 χρόνια Δημήτρια στο περίφημο σύγγραμμα του Φαίδωνα Κουκουλέ «Βυζαντινός Βίος και πολιτισμός» αναφέρεται ότι η μεγάλη πανήγυρις των Δημητρίων γινόταν «εις επίπεδον τόπον, ούτινος υπερέκειτο ύψωμα» άρα έξω από την πόλη και εκτός των πυλών.

⁶http://vizantinonistorika.blogspot.com/2013/09/blog-post_8.html

⁷Εφημερίδα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Φύλλο:10/9/1980 σ.2 – Λεύκωμα Η' Δημητρίων 1973

⁸ Λαδόπουλος Β., 1989

Δημητρίων διεκδικεί πρώτος και κατά σαράντα χρόνια νωρίτερα ένας άλλος πολύ σημαντικός θεσμός της πόλης.

1.1 Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης και Δημήτρια

Η ίδρυση της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης το 1926, λίγα χρόνια μετά την απελευθέρωση της πόλης και σχεδόν την ίδια εποχή με την Ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αποτελεί πράξη ιστορικής επανασύνδεσης με τα Δημήτρια του 14ου αιώνα. Η ενίσχυση της πολιτισμικής συνέχειας προφανώς αποτελεί πολιτικό και εθνικό ζήτημα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον λίγα χρόνια μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης. Η θεωρητική τεκμηρίωση για τη δημιουργία και ανάπτυξη του ελληνικού κράτους δεν αποκλείεται να χρειάζεται τέτοιες συμβολικές συνδέσεις⁹.

Εμπνευστής του εγχειρήματος ο Νικόλαος Γερμανός που μαζί με άλλα εννιά άτομα κατάφεραν να πάρουν απάντηση από το Υπουργείο εθνικής οικονομίας με το έγγραφο 16968/30.4.1925 που αποδεχότανε την οργάνωση διεθνούς εμποροπανηγύρεως στην πόλη της Θεσσαλονίκης.

Να πώς περιγράφει ο Νικόλαος Γερμανός (ιθύνων νους και ο σημαντικότερος εκ των πρωτεργατών της κίνησης για την ίδρυση της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης το 1925) σε λόγο του στη Β' Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης το 1927:

«Ευτυχής η έμπνευσις και ευλογημένη η ώρα καθ' ήν συνελήφθη η ιδέα της δημιουργίας παρόμοιου στίβου και εν τη Μακεδονική Πρωτεύουση. Ύστερα από εκατοντάδων ετών βάρβαρου ζυγού καθ' ου η άλλοτε πανευδαίμων και περίβλεπτος νύμφη του Θερμαϊκού εστέναζεν υπό την πτέρναν ανομολόγητου και ανεύθυνου δεσπότη, ιδού για πρώτην φοράν από της απελευθερώσεώς της πέρυσι η Θεσσαλονίκη επανείδεν την αναβίωσιν των ωραίων εκείνων και ιστορικών Δημητρίων, τα οποία κατά το μεσαιώνα απετέλουν εν τ' αυτώ ύμνον προς τον πολιούχον και δόξαν προς την οικονομική της πόλεως ανθηρότητα»¹⁰.

Ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Άγιος Απαμείας θέλοντας να ενισχύσει από την πλευρά του τη σχέση της Έκθεσης με το θρησκευτικό στοιχείο και να αναστυλώσει το βυζαντινό μεγαλείο της πόλης, κάνει επίσης αναγωγή στα Βυζαντινά Δημήτρια:

⁹ Herzfeld 2002, Σ 19 - 53

¹⁰ Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο:19/9/1927, Σελίδα: 3

Βλέποντες την παρούσαν έκθεσιν και ανασκοπώντας τα εν αυτή αντιπροσωπείας ποικίλων λαών και χωρών, νομίζομεν αληθώς ότι ευρισκόμεθα προ των Βυζαντινών Δημητρίων, τα οποία ιδού πώς περιγράφει ιστορικός της εποχής εκείνης ο Τιμαρίων:

«Εορτή έστι τα Δημήτρια, ώσπερ εν Αθήναις τα Παναθήναια και Μιλήσιοις τα Πανιώνια, γίνεται δε και παρύ Μακεδόσι μεγίστη πανηγύρεων. Συρρεί γαρ επ' αυτών ου μόνον αυτόχθων όχλος και ιθαγενής αλλά παντοίος Ελλήνων των απανταχού» Εκ της ωραίας αυτής περιγραφής εξάγεται ότι τα Δημήτρια ήσαν μεν αγορά Διεθνής, των οποίων αι συμμετέχουσαι χώραι τα «εαυτών διεπέμπουν» αλλά και θρησκευτική πανήγυρις προς τιμήν του σεπτού πολιούχου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου προς τον οποίον «εγένετο και ιεράς σύναξις επί τρεις πάννηχους διανυκτερεύσεις», «ύμνοι ανεπέμποντο» υπό χορών εξ ανδρών και «οσίων γυναικών» και η οσιωμένη τω ματύρι θεοκλήτησις απεδίδοτο»¹¹.

Ο μήνας της έκθεσης επιλέχτηκε για πρακτικούς λόγους να είναι ο Σεπτέμβριος και όχι ο Οκτώβριος. Από τα μέσα Σεπτεμβρίου και τη γιορτή της Υψώσεως του Σταυρού και μέρα αυστηρής νηστείας ξεκινούσε η φθινοπωρινή σαρακοστή και η πνευματική προετοιμασία για τη γιορτή του Αγίου Δημητρίου: Μια φθινοπωρινή λαμπρή με τη λατρευτική Μεγάλη Εβδομάδα του Αγίου Δημητρίου, και με ακολουθίες ανάλογες της Μεγάλης Εβδομάδας και της Ανάστασης¹². Έστω και με αυτή τη χρονική συσχέτιση η Διεθνής Έκθεση απηχούσε σε μια συμβολική πραγματικότητα τη σχέση της με τα Δημήτρια.

¹¹Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο:19/9/1927, Σελίδα: 3

¹²Εφημερίδα Μακεδονία της Κυριακής Φύλλο: 26/9/2010 και (<https://www.pemptousia.gr/2017/10/vizantina-dimitria-otan-i-thessaloniki-giortaze-me-tin-ikoumeni/>)

2. Η έννοια και ο ρόλος των Φεστιβάλ

Τα φεστιβάλ, προέρχονται από το σκοτεινό παρελθόν της κοινωνικής, θρησκευτικής και ψυχικής ιστορίας του ανθρώπου, και είναι πλούσια σε συμβολισμούς. Τα φεστιβάλ, από το μακρινό παρελθόν μέχρι τη σημερινή εποχή, είναι αφιερωμένα στη γιορτή γεγονότων γεωργικών, θρησκευτικών ή πολιτιστικών, για να υποδεχτούν την έναρξη μιας εποχής ή να αποδώσουν τιμές σε πρόσωπα δίνοντας νόημα και συνεκτικότητα στη θρησκευτική και κοινωνικοοικονομική κοινότητα¹³.

Ετυμολογικά η λέξη φεστιβάλ προέρχεται από το λατινικό *festum*. Αρχικά στα λατινικά υπήρχαν δύο όροι για να περιγράψουν τα φεστιβαλικά γεγονότα: το *festum* για τη δημόσια χαρά, ευθυμία, έντονο εορτασμό και *feria* που σημαίνει αποχή από τη δουλειά και απόδοση τιμών στους θεούς. Και οι δύο όροι χρησιμοποιούνταν στον πληθυντικό αριθμό *festa* και *feriae* πράγμα που δείχνει ότι ήδη τα φεστιβάλ είχαν διάρκεια πολλών ημερών και συμπεριλάμβαναν πολλές εκδηλώσεις. Οι δευτερεύουσες έννοιες αυτών των δύο όρων υποδεικνύουν σε διάφορες γλώσσες τις εορταστικές συμπεριφορές ή μέρη των φεστιβάλ, όπως το *feast* που σημαίνει άφθονο και επίσημο γεύμα καθώς τέτοιες ημέρες ή περιόδους που προέρχονταν από θρησκευτικούς και τελετουργικούς εορτασμούς συνήθως περιελάμβαναν ιερά κοινά γεύματα.

Το Φεστιβάλ είναι ένα γεγονός, ένα κοινωνικό φαινόμενο, που συναντάται σχεδόν σε όλους τους ανθρώπινους πολιτισμούς. Η αισθητική ποικιλία και η δραματική ένταση που τους προσδίδεται, οι ιστορικές τους ρίζες και η εμπλοκή ενός μυθικού και ονειρικού στοιχείου μέσα σε αυτά, προσελκύουν πάντα τους επισκέπτες.¹⁴ Σύντομα, από κοινωνιολογική άποψη, τα φεστιβάλ άρχισαν να αναγνωρίζονται ως περιπτώσεις «συλλογικού αναβρασμού», και επομένως ως κανάλια για την έκφραση και εδραίωση της αίσθησης της κοινότητας¹⁵.

Στη σύγχρονη εποχή, τα φεστιβάλ πολιτισμού έρχονται ως απάντηση στην πολιτιστική πολυπλοκότητα, κινητικότητα και παγκοσμιοποίηση ενώ ταυτόχρονα σηματοδοτούν κάτι που έχει νόημα για την τοπική ταυτότητα, και την κοινότητα στην οποία ανήκουν. Τα περισσότερα φεστιβάλ στον κόσμο εξισορροπούν ανάμεσα στη διπλή ανάγκη της εκπροσώπησης του τοπικού περιβάλλοντος μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ταχείας κοινωνικής αλλαγής¹⁶. Αποτελούν

¹³Εγκυκλοπαίδεια Britannica <https://www.britannica.com/topic/feast-religion>

¹⁴ Falassi, A. 1987

¹⁵Sassatelli, M. (2011)

¹⁶ Chalcraft, J. et al (2014)

καταλύτες για τον διαπολιτισμικό διάλογο και προσεγγίζουν ανθρώπους από διαφορετικό υπόβαθρο και γενιές¹⁷.

Ειδικότερα, τα φεστιβάλ τέχνης καλλιεργούν σχέσεις που φέρνουν πιο κοντά στην πολυπλοκότητα του σύγχρονου πολιτισμού. Επιπρόσθετα, λόγω της αυξανόμενης δημοτικότητάς τους ευνοούν την καλλιτεχνική εξερεύνηση και συμβάλλουν στον πολιτιστικό εκδημοκρατισμό¹⁸.

¹⁷ https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/navracsics/announcements/closing-speech-importance-festivals-our-european-culture-and-identity-arts-festivals-summit_en

¹⁸Chalcraft, J. et al (2014)

3. Και η αρχή εγένετο... Δημήτρια 1966 – 1971

Το 1966 η τοπική επιτροπή Θεσσαλονίκης του ΕΟΤ και με διευθυντή του ΕΟΤ Βορείου Ελλάδος Φρίξο Μανδαμαδιώτη, δημιουργεί τα Δημήτρια με σκοπό την αναβίωση και την παράδοση καλλιτεχνικών και κοσμικών εκδηλώσεων που άνθιζε κάθε Οκτώβριο στη Θεσσαλονίκη τους Βυζαντινούς χρόνους¹⁹. Με όχημα τον πολιτισμό και τις τέχνες, μια ανανεωμένη και προσαρμοσμένη στον κατάλληλο τόπο και χρόνο εκδοχή της *Νεοβυζαντινής φαντασίωσης*²⁰ γεννιέται: «*Η καθιέρωσις των Δημητρίων πραγματοποιείται εις τα πλαίσια των προσπαθειών του ΕΟΤ να αποκεντρώσει τας φεστιβαλικάς εκδηλώσεις της χώρας με οργάνωσιν τοπικών φεστιβάλ, των οποίων ο χαρακτήρ και το «χρώμα» θα προσδιορίζονται από την πνευματική παράδοσιν εκάστης περιοχής*»²¹. Τα πρώτα Δημήτρια του 1966 με την ονομασία Νέο Φεστιβάλ, όπως αναφέρονται στον Τύπο της Θεσσαλονίκης, προαναγγέλουν δύο αεροσκάφη της πολεμικής αεροπορίας σκορπίζοντας στον ουρανό της πόλης 300.000 feuille volants γραμμένα στα ελληνικά και στα αγγλικά. Ο ΕΟΤ θα χρηματοδοτήσει το φεστιβάλ που θα έχει διάρκεια από τις 5 έως τις 28 Οκτωβρίου με 4 εκατομμύρια δραχμές. η πόλη θα σημαιοστολιστεί για την έναρξη των εκδηλώσεων, οι πέντε φιλαρμονικές - του Στρατού, της Χωροφυλακής, του Δήμου, του Παπάφειου και του Αριστοτελείου - παιανίζουν διασχίζοντας την πόλη ενώ τα βυζαντινά και άλλα μνημεία της πόλης φωταγωγούνται καθ' όλη τη διάρκεια των εκδηλώσεων, και οι δρόμοι γύρω από την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών θα διακοσμηθούν με 250 λάβαρα. Οι περισσότερες εκδηλώσεις έχουν σχέση με το Βυζάντιο²² και θα πραγματοποιηθούν, στη Ροτόντα, στην θεατρική αίθουσα της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και στην αίθουσα εκθέσεων της καλλιτεχνικής εταιρείας «Τέχνη».

Ως προέναρξη των Δημητρίων γίνεται Ιεροτελεστία χωροστατούντος του Μητροπολίτη κ. Παντελεήμονος με την παρουσία των τοπικών αρχών της πόλης και στην λήξη συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας στην οποία παρίσταται ο Βασιλιάς με μέλη της κυβέρνησης. Στη Ροτόντα, Σωματεία Ιεροψαλτών ψάλλουν Βυζαντινούς ύμνους. Στο θεατρικό σκέλος του

¹⁹ως «μόνιμος καλλιτεχνικός θεσμός [που] επιδιώκει όχι μόνον να υπηρετήσει και να προβάλει τας αιωνίας αξίας και τα ιδεώδη του Ελληνισμού, αλλά και να καταστήσει την μακεδονικήν πρωτεύουσαν ακτινοβόλον εστία των μεγάλων σύγχρονων πολιτιστικών οραματισμών και επιτεύξεων του λαού μας», θα σημειώσει ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας Στέφανος Στεφανόπουλος, Λεύκωμα Δημητρίων 1966

²⁰ Λεοντή Α. 1998, σ. 139

²¹ Με αφετηρία την άποψη του Τζιόβα Δ. , περί δυισμού της εθνικής ταυτότητας, Αρχαία Ελλάδα - Βυζάντιο, Αθήνα - Κωνσταντινούπολη, θα μπορούσε να επιχειρηματολογηθεί και ένας ιδιότυπος πολιτιστικός - φεστιβαλικός δυισμός: Τα δύο μεγαλύτερα φεστιβάλ της χώρας: Φεστιβάλ Αθηνών(ιδρυθέν το 1955 και πάλι από αρμόδιο Υπουργείο, (greekfestival.gr/istoria/) με Επίδαυρο, Ηρώδειο και παραστάσεις Αρχαίου δράματος - Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης - Δημήτρια με Βυζαντινό περιεχόμενο, Ροτόντα και Ναό του Αγίου Δημητρίου.

²² Είναι γνωστό ότι ο όρος «Βυζάντιο» με την έννοια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας είναι νεότερη κατασκευή που έχει τις ρίζες της στον 16ο αιώνα και ήταν άγνωστος στους ίδιους τους Βυζαντινούς που αποκαλούσαν τους ευατούς τους «Ρωμαίους» Κουρουμπλής Γ.

Φεστιβάλ ο Θίασος Έλσας Βεργή - Μάνου Κατράκη παρουσιάζουν το έργο του Άγγελου Τερζάκη *Ο Σταυρός και το Σπαθί* σε σκηνοθεσία Πέλου Κατσέλη και το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος το έργο της Ζωής Καρέλλη *Σιμωνίς - Βασιλοπαίς του Βυζαντίου* σε σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου ενώ η Εθνική Λυρική Σκηνή το έργο του Μανώλη Καλομοίρη *Κωνσταντίνος Παλαιολόγος* από την ομώνυμη τραγωδία του Νίκου Καζαντζάκη. Οργανώνεται λογοτεχνικό πρωινό με Βυζαντινά κείμενα και έκθεση με έργα Θεσσαλονικέων ζωγράφων²³. Αναμενόμενη η ικανοποίηση του Μητροπολίτη Παντελεήμων όταν ο Νίκος Συνοδινός, προϊστάμενος της υπηρεσίας καλλιτεχνικών εκδηλώσεων του ΕΟΤ, τον επισκέπτεται για να του εκθέσει το πρόγραμμα. Όπως δηλώνει: «με τις εκδηλώσεις αυτές θα τιμηθεί και το Βυζάντιον»²⁴.

Το πρόγραμμα εκδηλώσεων συμπληρώνουν 2 βραδιές μπαλέτου της χορευτικής ομάδας Γιάννη Μέτση, η Συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας Βορείου Ελλάδος με τη συμμετοχή της πιανίστας Λίλας Λαλαούνη.

Την ομολογουμένως ενθουσιώδη πρώτη διοργάνωση με την επιχορήγηση των τεσσάρων εκατομμυρίων δραχμών από τον ΕΟΤ, ακολουθεί η δεύτερη του 1967 που διαταράσσεται από την έναρξη της δικτατορίας. Χαρακτηρίζεται ως υποτυπώδης και με πενιχρότατη επιδότηση, με εκδηλώσεις 15 ημερών από τις οποίες ξεχωρίζει το ρεσιτάλ πιάνου της Τζίνα Μπαχάουερ. Το στίγμα της χριστιανικής παράδοσης δίνεται με τη θεατρική παράσταση *Η θυσία του Αβραάμ* από το ΚΘΒΕ. Αγώνες ιστιοπλοΐας εντάσσονται επίσης στο πρόγραμμα ανοίγοντας το εύρος των εκδηλώσεων²⁵.

Το 1968 και το 1969 ο ΕΟΤ επιχορηγεί με 400.000 δραχμές εκάστη διοργάνωση. Τα γ' Δημήτρια του 1968, από 14 έως 28 Οκτωβρίου, γίνεται προσπάθεια να ενισχυθεί ο τομέας της δραματουργικής και μουσικής δημιουργίας με την προκήρυξη με χρηματικά βραβεία δύο διαγωνισμών για τη συγγραφή θεατρικού έργου βυζαντινού περιεχομένου και για τη σύνθεση ορατορίου ή όπερας βυζαντινού επίσης περιεχομένου²⁶. Το πρόγραμμα διανθίζεται με τη θεατρική παράσταση *Μαρία Δόξαπατρή* του Βερναδάκη από το ΚΘΒΕ, ρεσιτάλ βιολιού του ιταλικής καταγωγής Αμερικανού Ρουτζιέρο Ρίτσι, τις χορευτικές παραστάσεις της Ραλλούς Μάνου με τα έργα *Ερωτόκριτος και Ερωφίλη, Ιουστινιανός και Θεοδώρα, Πειρασμός και Ασμα ασμάτων*. Συμμετέχουν η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, η Συμφωνική ορχήστρα και η Χορωδία του Δήμου Θεσσαλονίκης, η χορωδία του Πανεπιστημίου και το Σωματείο Ιεροσαλτών

²³ Εφημερίδα Ελευθερία Φύλλο: 14/9/1966, 1/10/1966, 4/10/1966 και 25/10/1966 και Εφημερίδα Εμπρός Φύλλο: 13/9/1966, 24/9/1966

²⁴ Εφημερίδα Ελευθερία Φύλλο: 10/5/1966, σελ.: 2

²⁵ Λεύκωμα Δημητρίων 1967

²⁶ Εφημερίδα Μακεδονία : 3/10/1968, σελ.: 6

Θεσσαλονίκης με Βυζαντινούς ύμνους, και το βέλγικο μουσικό συγκρότημα Αμφιών²⁷ ενώ σκακιστικοί αγώνες προστίθενται στις παράλληλες εκδηλώσεις. Τα Δημήτρια του 1968 τελειώνουν με μια μεγάλη λαϊκή γιορτή με δημοτικούς χορούς και τραγούδια σε συμφωνία με την επικρατούσα αισθητική της εποχής στο Αλεξάνδρειο Μέλαθρο (Παλέ ντε Σπορ) που για πρώτη φορά εντάσσεται στους χώρους των Δημητρίων²⁸.

Το 1969 ήδη διαφαίνεται η προσπάθεια το φεστιβάλ των Δημητρίων να κάνει την αυτοκριτική του και να ενισχύσει το κύρος του. Στις εφημερίδες γίνεται αναφορά στο χαμηλό ενδιαφέρον του κοινού τα προηγούμενα χρόνια παρά τα θεάματα και ακροάματα ποιότητας όπου «διάσημοι καλλιτέχνες αναγκάστηκαν να παρουσιαστούν ενώπιον 100 και 200 ατόμων». Οι διοργανωτές ανακοινώνουν ότι «όλοι αι εκδηλώσεις θα έχουν επίσημον χαρακτήρα, γεγονός το οποίον επιβάλλει την εμφάνισιν του κοινού με ανάλογον ένδυμα. Δηλαδή οι άνδρες θα φέρουν ένδυμα σκούρου χρώματος και αι γυναίκες κατάλληλον, δι' επισήμους εμφανίσεις, φόρεμα. Ούτω, κατά τας υπάρχουσας προβλέψεις, τα Δημήτρια θα αποτελέσουν εφέτος, κατά κάποιον τρόπο και κοσμικόν γεγονός»²⁹. Πράγματι, τα δ' Δημήτρια χαρακτηρίζονται ως τα λιγότερο επηρεασμένα από το Βυζάντιο σε σχέση με τις προηγούμενες διοργανώσεις με εξαίρεση τις εκδηλώσεις λόγου από πανεπιστημιακούς με θέμα τη Βυζαντινή Τέχνη στη Θεσσαλονίκη και την καθιερωμένη συμμετοχή των ομάδων Ιεροψαλτών από τη Θεσσαλονίκη με Βυζαντινούς Ύμνους. Συμμετέχει η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, η Εθνική Λυρική σκηνή παρουσιάζει την όπερα *Αίντα*, το ΚΘΒΕ τον *Ερωτόκριτο*, μετακαλείται το πρωτοποριακό για την εποχή του Θέατρο Μπρούκε, το πρώτο ξένο θεατρικό σχήμα στην ιστορία της διοργάνωσης, για να παρουσιάσει τα έργα του Λέσσιγκ *Μίνα φον Μπάρνχελμ* και τον *Πύργο* του Κάφκα. Το ακροατήριο των Δημητρίων απολαμβάνει το ιταλικό συγκρότημα I Musicisti που χαρακτηρίζεται από τους κριτικούς ως η ωραιότερη ορχήστρα δωματίου του κόσμου. Τα ισπανικά μπαλέτα Ραφαέλ ντε Κόρντοβα για 3 μέρες γεμίζουν ασφυκτικά με κόσμο το Παλαί ντε Σπορ. Ως μέρος της επικαιρότητας σε αίθουσα της ΧΑΝΘ προβάλλεται η ταινία της NASA «Δια την Σελήνην - Απόλλων 11».

Το 1970 πραγματοποιούνται μόλις 11 εκδηλώσεις και την θεατρική ταυτότητα του φεστιβάλ να δίνει ο Βασιλικός του Μάτεσι σε σκηνοθεσία Κυριαζή Χαρατσάρη. Η Όπερα Βουκουρεστίου με τα μπαλέτα της δίνουν έξι παραστάσεις που παρακολουθούν πάνω από 15.000 άτομα. Το φεστιβάλ εξακολουθεί να είναι διοργάνωση του ΕΟΤ, είναι όμως η χρονιά που συστήνεται τοπική επιτροπή με Πρόεδρο το Δήμαρχο Θεσσαλονίκης Γιάννη Φλωρίδη³⁰

²⁷ Εφημερίδα Μακεδονία : 29/9/1968

²⁸ Λεύκωμα - Αφιέρωμα 33 χρόνια Δημήτρια, 1998

²⁹ Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο: 27/9/1969, σελ.: 3

³⁰ Εφημερίδα Βραδινή Φύλλο 18/9/1973

προαναγγέλοντας το ενδιαφέρον του Δήμου για το φεστιβάλ και το μελλοντικό του ρόλο στην εξέλιξή του.

Το 1971 για πρώτη φορά στην ιστορία των νεότερων Δημητρίων εντάσσεται στο πρόγραμμα αρχαία τραγωδία με τις *Φοίνισσες* του Ευριπίδη από το ΚΘΒΕ σε σκηνοθεσία Θάνου Κωτσόπουλου. Ο Πολωνός πιανίστας Βίτολντ Μαλκουζίνσκι δίνει ρεσιτάλ ενώ η ΚΟΘ παρουσιάζει σε πρώτη εκτέλεση το έργο *Συμφωνία 1821* του Νίκου Αστρινίδη³¹. Το 1971 όμως είναι η τελευταία χρονιά που τα Δημήτρια διοργανώνονται αποκλειστικά από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού.

³¹ Λεύκωμα - Αφιέρωμα 33 χρόνια Δημήτρια, 1998

4. Φεστιβάλ μεταβατικό..... Δημήτρια 1972 – 1974

Το 1972 αποτελεί ένα σημαντικό χρονικό ορόσημο για τα Δημήτρια. Είναι η χρονιά που έπειτα από την εκδήλωση απροθυμίας του ΕΟΤ να συνεχίσει τα Δημήτρια, λόγω της ανάγκης να περιορίσει τις πολλαπλές τουριστικές εκδηλώσεις στη Βόρεια Ελλάδα, η ευθύνη της διοργάνωσης μεταβιβάζεται σε τρεις επιτροπές: εκτελεστική, καλλιτεχνική και οικονομική υπό την προεδρία του Δημάρχου Χρήστου Φλωρίδη, χωρίς όμως, κατά τα λεγόμενά του, αυτό να σημαίνει αποκλειστική αρμοδιότητα της δημαρχίας Θεσσαλονίκης. Ευχή του είναι να επιτευχθεί η σύμπραξη της μείζονος Θεσσαλονίκης με την αντίστοιχη πνευματική, οργανωτική και οικονομική συμβολή και συμπληρώνει με γλαφυρότητα και εντυπωσιασμό, που φανερώνουν πολιτικό ενθουσιασμό για την ανάληψη της διοργάνωσης: *«Η Θεσσαλονίκη η συμπρωτεύουσα της σημερινής Ελλάδος, η δεύτερη πόλη του μεσαιωνικού ελληνισμού, και για μερικές δεκαετίες η πρώτη, η πρωτεύουσα της Μακεδονίας, που σεμνύεται για τον μεγαλύτερο εκπολιτιστή του κόσμου, τον Αλέξανδρο και τον μεγαλύτερο φιλόσοφο των αιώνων Αριστοτέλη, δεν είναι δυνατό να μη προβάλλει σ' όλον τον κόσμο και την σημερινή πνευματική της ωριμότητα. Και αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την αντάξια επιτυχία των Δημητρίων»*³². Στο κείμενο του λευκώματος 1972 τονίζεται προσμονή για τα μελλοντικά Δημήτρια με τη συμπλήρωση το 1977 εικοσιτριών αιώνων από το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου και τον εορτασμό των εικοσιτριών αιώνων από την Ίδρυση της Θεσσαλονίκης το 1985. Έχει ήδη ζητηθεί η οικονομική συμβολή δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και προσώπων της πόλης και στο λεύκωμα δημοσιοποιούνται αναλυτικά οι χορηγοί με το αντίστοιχο χρηματικό ποσό που διαθέτουν για τα Δημήτρια. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται στα πέντε εκατομμύρια δραχμές και το πρόγραμμα των Δημητρίων που ξεκινούν την 1η Οκτωβρίου 1972 με τον Πανηγυρικό Εσπερινό Χοροστατούντος του Παναγιωτάτου Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κκ. Λεωνίδου, διαρκεί όλο τον Οκτώβριο. Τα Δημήτρια του 1972 είναι τα πλουσιότερα, έως αυτή τη στιγμή, σε ξένες συμμετοχές. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει την Κρατική Ορχήστρα Βουκουρεστίου, το Εθνικό Ουγγρικό Φολκλορικό Μπαλέτο και Χορωδία, την Συμφωνική Ορχήστρα του Μονάχου, το ΚΘΒΕ με την *Ιφιγένεια εν Ταύροις*, το θίασο Μυράτ - Ζουμπουλάκη με το έργο του Γ. Ρούσσου *Φόνος στο Ιερό παλάτι*, για τρεις ημέρες παραστάσεων στη Ροτόντα, ένα Ρεσιτάλ Μιμικής από τον παγκοσμίου φήμης μίμο Ρολφ Σιάρε τον οποίο ο Ίγκμαρ Μπέργκμαν κάλεσε το 1963 για να διδάξει στη σχολή ηθοποιών του Δραματικού Θεάτρου της Στοκχόλμης³³, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Πανεπιστημιακή Χορωδία Δωματίου

³²Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο: 2/7/1972

³³ Λεύκωμα - Αφιέρωμα 20 χρόνια Δημήτρια 1985

του Αριστοτελείου υπό τη Διεύθυνση του Γιάννη Μάντακα με το Βυζαντινό Λειτουργικό Δράμα *Τρεις παίδες εν καμίνω* στη Ροτόντα κ.ά.³⁴.

Το 1973, μέσα σε κλίμα πολιτικών εξελίξεων, τα Δημήτρια μεταβιβάζονται και επισήμως στο Δήμο Θεσσαλονίκης. Ο Δήμαρχος Χρήστος Φλωρίδης εκφράζει την έντονη πικρία του μέσω ανακοινώσεων και δημοσιεύσεων διότι ενώ το Φεστιβάλ Αθηνών ενισχύεται με γενναιοδωρία, τα Δημήτρια που είναι το φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης έχει εγκαταλειφθεί στην τύχη του και δείχνει αποφασισμένος ότι «είναι καιρός ο θεσμός των Δημητρίων να παύσει να θεωρείται ο πτωχός συγγενής του Φεστιβάλ Αθηνών». Οι συγκρίσεις συνεχίζονται με την αναφορά ότι ο ΕΟΤ προσφέρει 2.500.000 δραχμές στο Μουσικό Φεστιβάλ Κέρκυρας αλλά μόνο 800.000 δραχμές για τα Δημήτρια τη στιγμή που ο Δήμος Θεσσαλονίκης συμβάλλει με 1.200.000 δραχμές³⁵. Το Υπουργείο Πολιτισμού και Τεχνών επιδοτεί τελικώς με 1.500.000 δραχμές τα Δημήτρια κλείνοντας τον κύκλο των δημοσιευμάτων.

Από τις πιο πετυχημένες εκδηλώσεις του προγράμματος είναι οι δύο συναυλίες του Μάνου Χατζηδάκι, που συμμετέχει για πρώτη φορά στο θεσμό, με σολίστ το Σπύρο Σακκά. Μία ακόμη συναυλία δόθηκε εκτάκτως λόγω εξάντλησης των εισιτηρίων. Οι συναυλίες του Μάνου Χατζηδάκι προβλήθηκαν ιδιαίτερα από τον Τύπο υπερτονίζοντας, ίσως με πολιτική σκοπιμότητα, τις παράλληλες δηλώσεις που έκανε σε σχετική συνέντευξη τύπου: «Δεν πίστεψα και δεν πιστεύω στο τραγούδι που διασκεδάζει, στα τραγούδια που σκέπτονται αντί για σας, ή στα τραγούδια που ωθούν τις πολιτικές πεποιθήσεις, ντυμένα με σχήματα λαϊκά ή με φορέματα μόδας»³⁶.

Τα Δημήτρια του 1973 έχουν να επιδείξουν επίσης τη συμμετοχή της 300μελούς όπερας της Μπρατισλάβας. Η μία και μοναδική θεατρική παράσταση είναι αυτή του *Γιατρού με το Στανιό* του Μολιέρου από τους Νέους της Comedie Fransaise ενώ είναι η χρονιά, η πρώτη και η μοναδική στην ιστορία των Δημητρίων, που το ΚΘΒΕ δεν συμμετέχει με παράστασή του. Η Χορωδία Ιωάννης ο Δαμασκηνός έχει την ήδη καθιερωμένη συμμετοχή με Βυζαντινούς Ύμνους. Η σύνδεση με το παρελθόν που «μας φέρνουν στην καρδιά του Βυζαντινού Πολιτισμού»³⁷ επικρατεί ως το θεωρητικό στίγμα της διοργάνωσης³⁸.

³⁴ Λεύκωμα Δημητρίων 1972

³⁵ Εφημερίδες Ελληνικός Βορράς 19/9/1973 - Μακεδονία 21/9/1973 - Ελεύθερος Κόσμος 18/9/1973

³⁶ Εφημερίδα Μακεδονία 30/10/1973 Αρχείο ΚΙΘ

³⁷ Λεύκωμα Δημητρίων 1973 Αρχείο ΚΙΘ

³⁸ Ασφαλώς η θεωρητική αυτή προσκόλληση δεν είναι μόνο θεωρητική. Το Βυζάντιο είναι αισθητά ενσωματωμένο στην τοπογραφία της πόλης. Η επαφή του πολίτη της Θεσσαλονίκης με το Βυζάντιο δεν είναι μια νοητική επεξεργασία. Η ιστορία είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον φυσικό του κόσμο και αντιληπτή με τις αισθήσεις του. (Athinodoros Chronis, 2006)

Την ίδια εποχή κάποιες άλλες συντεταγμένες του φεστιβάλ διατυπώνονται: Η σύγκριση με το φεστιβάλ Αθηνών επανέρχεται: «*Τα Δημήτρια έχουν κάτι που τα καθιστά πολύ πιο συμπαθητικά από το Φεστιβάλ Αθηνών. Δε δείχνουν να δημιουργήθηκαν για τουριστικούς σκοπούς. Απευθύνονται στο κοινό της Θεσσαλονίκης, το μόνιμο και το περαστικό και είναι μεν και ο τουρίστας ευπρόσδεκτος αλλά ποτέ δεν νιώθει κανείς να προέχει η έγνοια της απολαύσεως των τουριστών*»³⁹.

Από την άλλη, διαπιστώνεται το υψηλό επίπεδο των εκδηλώσεων και ιδιαιτέρως των μουσικών: «*Ο θεσμός έχει να επιδείξει περγαμηνές που τα τελευταία τουλάχιστον χρόνια δεν διαθέτει το φεστιβάλ Αθηνών-ιδίως σε ό,τι αφορά τη παλιά μουσική και τη μουσική δωματίου*»⁴⁰.

Παράλληλα όμως ασκείται κριτική λόγω της απουσίας των τοπικών πολιτιστικών φορέων όπως η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης αλλά και της Αθήνας και της τάσης να καθιερωθούν τα Δημήτρια, «ως ένα φεστιβάλ μετακλήσεων ξένων συγκροτημάτων». Αυτή η, άλλες φορές τεκμηριωμένη και άλλες όχι, κρίση σε σχέση με τη μειωμένη συμμετοχή τοπικών και γενικά ελληνικών φορέων και καλλιτεχνών είναι κάτι που επαναλαμβάνεται στη δημόσια κριτική των Δημητρίων.

Η διοργάνωση του 1974 ήταν πράγματι μια κομβική στιγμή. Ήδη στη συνεδρίαση της Οργανωτικής Επιτροπής στις 22 Μαΐου 1973 ο Δήμαρχος Φλωρίδης δηλώνει την πρόθεσή του να παραιτηθεί από την οργανωτική επιτροπή των *Δημητρίων* «*λόγω δυσβάστακτου φόρτου εργασίας αλλά και εκ προσωπικών λόγων*»⁴¹. Ένα μήνα μετά, τον Ιούνιο του 1974 δημοσιεύματα στον Τύπο αναφέρουν ότι τα Δημήτρια κινδυνεύουν λόγω μη χρηματοδότησης τους⁴². Η εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο τον Ιούλιο του 1974 και η πτώση της χούντας είναι δύο γεγονότα που αδιαμφισβήτητα επηρεάζουν τη διοργάνωση εκείνης της χρονιάς. Το πρόγραμμα των Δημητρίων 1974 καταρτίζεται από τον Δήμαρχο της περιόδου της Χούντας Χρήστο Φλωρίδη, οργανώνεται από τον μεταπολιτευτικό Υπηρεσιακό Δήμαρχο Ζάννια και διεκπεραιώνεται από τον Υπηρεσιακό επίσης Δήμαρχο Στέργιο Βάλλα. Από εύλογη αμηχανία στο λεύκωμα της διοργάνωσης, απουσιάζει οποιαδήποτε αναφορά σε ονόματα. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μόλις οκτώ σχήματα: πέντε ελληνικά και τρία από το εξωτερικό.

Στη συνεδρίαση της νέας μεταπολιτευτικής οργανωτικής επιτροπής στις 5 Σεπτεμβρίου 1974 ο Δήμαρχος Ζάννας παραδέχεται: «*... Εφέτος εις τα Δημήτρια θα έχωμεν εμβολωματικήν*

³⁹Εφημερίδα Το Βήμα 27/10/1973 Αρχείο ΚΙΘ

⁴⁰Εφημερίδα Τα Νέα Φύλλο: 6/11/1973 Δημοσιογράφος Γιώργος Λεωτσάκος Αρχείο ΚΙΘ

⁴¹Πρακτικό της Υπ' αριθμ 4 Συνεδρίασης της Οργανωτικής Επιτροπής (22/5/1974)

⁴²Εφημερίδα Θεσσαλονίκη 20/6/1974, Τα Νέα 5/3/1974, Απογευματινή 5/3/1974, Ταχυδρόμος 15/2/1974, Ελληνικός Βορράς 6/3/1974

λύσιν διότι ευρισκόμεθα προ ανειλημμένων υποχρεώσεων...» ενώ ο λογοτέχνης Γιώργος Βαφόπουλος, σε σχέση με τη συμμετοχή του στην επιτροπή: «Να μου επιτρέψετε να σας πω ότι όταν εκλήθην για τα Δημήτρια αντέδρασα για λόγους υγείας, αλλά είπα το ναι, διότι πιστεύω ότι είναι ένα προσκλητήριο».

Όσον αφορά την άποψη που έχει η νέα οργανωτική επιτροπή για την ποιότητα και το ύψος των Δημητρίων θα συμφωνήσουν με την άποψη του Δημάρχου Ζάννα «Βεβαίως και κατά το παρελθόν θα πρέπει να υπήρξαν και σοβαρές εκδηλώσεις που θα εξετιμήθησαν από το κοινόν, όμως εις το σύνολο των τα Δημήτρια παρεξέκλιναν του σκοπού των, δεν προσέφερον εκδηλώσεις Βυζαντινού περιεχομένου, δεν ενεφάνιζαν κάτι σοβαρό». Ο Φρίξος Μανδαμαδιώτης Διευθυντής του ΕΟΤ και από τους πρωτεργάτες των Δημητρίων το 1966 θα δηλώσει: «Αι αρχικαί επιδιώξεις του ΕΟΤ ο οποίος οργάνωσε δια πρώτην φοράν το 1966 τα Δημήτρια, ήτο να προβάλλει τας αιωνίας αξίας του Βυζαντινού Πολιτισμού και συγχρόνως της Παγκόσμιας Τέχνης. Προς τον σκοπόν αυτόν είχομεν προκηρύξει διαγωνισμόν δι' έργα και συνθέσεις Βυζαντινού Περιεχομένου και επεδιώχθη η οργάνωσις εκθέσεως Βυζαντινών εικόνων και Βυζαντινών κειμηλίων. Δυστυχώς κατά τη διερεύσασαν 7ετίαν τα Δημήτρια παρεξέκλιναν του σκοπού των. Εάν εξαιρέσουμε τους Βυζαντινούς Ύμνους τίποτε άλλο στα προηγούμενα Δημήτρια δεν έχει σχέσιν με τον θεσμόν». Η θέση αυτή έχει μια υπερβολή αν ανατρέξει κάποιος στο πρόγραμμα των εκδηλώσεων και βρει τις σχετικές με το Βυζάντιο εκδηλώσεις. Διακρίνεται όμως, τουλάχιστον σε πρώτο επίπεδο, μια αντίφαση: Η μεταπολιτευτική δημοκρατική οργανωτική επιτροπή των Δημητρίων υπερασπίζεται την προσκόλληση στο Βυζαντινό περιεχόμενο του φεστιβάλ και κατακρίνει την προηγούμενη περίοδο δικτατορίας για παρέκκλιση από το σκοπό αυτό. Είναι αρκετά ειρωνικό αν σκεφτεί κανείς την πολιτική φιλολαϊκότητα και της κοινωνικής αποδοχής καθώς και τις αλήστου μνήμης αναβιώσεις του καθεστώτος της χούντας⁴³.

Μία από τις σημαντικές ενδοοργανωτικές δηλώσεις εκείνης της πρώτης μεταπολιτευτικής συνεδρίασης της επιτροπής Δημητρίων ήταν αυτή του Δημάρχου Ζάννα «Ίσως θα ήταν χρήσιμο τα Δημήτρια να γίνουν ένας Οργανισμός ΝΠΔΔ». Και δείχνει να βρίσκει απολύτως σύμφωνα τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής. Κάνοντας ένα μεγάλο αλλά αναπόφευκτο χρονικό άλμα, αυτή η δήλωση αποτελεί μια ιδέα που επανέρχεται, εκφράζεται και επαναλαμβάνεται κατά καιρούς από τις πολιτικές ηγεσίες του Δήμου Θεσσαλονίκης ακόμη και 44 χρόνια μετά, με τελευταία το 2018 χωρίς ωστόσο να φαίνεται, ως τώρα, πραγματικό σχέδιο υλοποίησης⁴⁴.

⁴³ Λαμπρινός Φ. Χούντα είναι θα περάσει, Τα κινηματογραφικά επίκαιρα στη διάρκεια της Δικτατορίας 1967 - 1974, 2013

⁴⁴ Στην απολογιστική έκθεση των 53ων Δημητρίων 2018 στις 11 Δεκεμβρίου 2018, ο Δήμαρχος Γιάννης Μπουτάρης θα δηλώσει για ακόμη μια φορά την αναγκαιότητα τα Δημήτρια να διοργανώνονται από Νομικό

Στο κομμάτι των εκδηλώσεων των Θ' Δημητρίων 1974, συμβαίνει το αδιαχώρητο στην Μεγάλη Όπερα του Λοτζ από την Πολωνία και την Κρατική Όπερα της Βουδαπέστης. Το κομμάτι της μουσικής ενδυναμώνεται από το ρεσιτάλ του Γιάννη Βακαρέλη και το Κουαρτέτο Άρπας New York Harp Ensemble. Στο παρασκηνακό αλλά καθόλου ασήμαντο μέρος της διοργάνωσης, με αφορμή κάποιο επεισόδιο με τις προσκλήσεις⁴⁵, ο Φρίξος Μανδαμαδιώτης, μέλος της Επιτροπής και από τους πρωτεργάτες των Δημητρίων, μετά το τέλος των Θ' Δημητρίων υποβάλλει την παραίτησή του λόγω παραγκωνισμού του από τον Δήμαρχο. Ο Δήμαρχος θα χαρακτηρίσει το συμβάν *σύγκρουση αρμοδιοτήτων* την ίδια στιγμή που και πάλι το θέμα των προσκλήσεων βγαίνει στην επιφάνεια με την ερώτηση δημοσιογράφου που σε άρθρο του ζητά να μάθει ποιος παρείχε πρόσκληση στον «τέως Δήμαρχος της χούντας που εθεάθη καθήμενος σε κεντρικότατο θεωρείο»⁴⁶. Το 1974 είναι χρονιά αλλαγής αλλά προφανώς κάποια πράγματα δεν αλλάζουν εύκολα.

5. Προσπάθεια για λαϊκή απήχηση ... Δημήτρια 1975 – 1981

Το 1975 είναι η πρώτη διοργάνωση υπό αιρετή διοίκηση. Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, όπως αναφέρεται στο λεύκωμα της διοργάνωσης 1975 ότι επιθυμεί να

Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου του Δήμου και παραδέχεται ότι για διάφορους λόγους δεν κατάφερε να κάνει πράξη επί της Δημαρχίας του αυτή την προοπτική.

⁴⁵Το θέμα της εθιμοτυπίας και των προσκλήσεων φαίνεται δευτερεύον αλλά στο πλαίσιο ενός Δημοτικού Φεστιβάλ απαιτεί ιδιαίτερο χειρισμό, Πηγή: Διεύθυνση Πολιτισμού και Τουρισμού Δήμου Θεσσαλονίκης.

⁴⁶Εφημερίδα Θεσσαλονίκη Φύλλο: 28/10/1974

διατηρήσει, να αναπτύξει και κυρίως να εκλαϊκεύσει το θεσμό. Η επιτροπή των Δημητρίων του 1975, διαπιστώνει ότι η διοργάνωση κατά τα παρελθόντα έτη απευθυνόταν σε περιορισμένο κοινό και μιλά για μια νέα εποχή όπου θα γίνονται εκθέσεις λαϊκής και βυζαντινής τέχνης και αναβίωση των παλιών Δημητρίων με τη σύζευξη του λατρευτικού και εμπορικού στοιχείου με βυζαντινό χρώμα⁴⁷ και άλλες εκδηλώσεις «... αίτινες θα έχουν ως στόχον τον λαόν και την νεολαίαν και όχι την αριστοκρατίαν...». Κατά τη διάρκεια αυτών των εκδηλώσεων οι ξένοι καλλιτέχνες που θα μετέχουν στα Δημήτρια θα μπορούν να ξεναγούνται εις τους αρχαιολογικούς χώρους της πόλεως⁴⁸.

Ως προέναρξη των Δημητρίων 1975 γίνεται η πανηγυρική αρχιερατική λειτουργία στον Άγιο Δημήτριο και μεγάλη συναυλία του Γιάννη Μαρκόπουλου στο Παλαί ντε Σπορ. Η αυλαία των Ι' Δημητρίων ανοίγει με το φημισμένο και με πολλές επιτυχίες σε ευρωπαϊκές χώρες Ακαδημαϊκό Θέατρο Μόσχας «Εβγκένι Βαχτάνγκωφ» με εβδομήντα πέντε μέλη το οποίο επισκέπτεται για πρώτη φορά τη Θεσσαλονίκη (και για 2^η φορά την Ελλάδα με τελευταία φορά πριν έντεκα χρόνια στην Αθήνα) με τα έργα *Αντώνιος και Κλεοπάτρα* του Σαίξπηρ και τις *τρεις Μικρές Τραγωδίες*. Πληθωρικές συμμετοχές όπως η 300μελή όπερα της Σόφιας, η Φιλαρμονική Ορχήστρα της Αμβέρσας (180 άτομα), η Συμφωνική Ορχήστρα Βουδαπέστης Μαντριγκάλ και τα Μπαλέτα της Φλάνδρας (180 άτομα) υπάρχουν επίσης στο πρόγραμμα.

Το ιστορικό Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης, η πρώτη οργανωμένη θεατρική ομάδα στο χώρο του ελεύθερου θεάτρου στη Θεσσαλονίκη με μόνιμη στέγη, συμμετέχει για πρώτη φορά στα Δημήτρια με το έργο *Απεργία* του Γιώργου Σκούρτη. Πλάι σε αυτά, η Βυζαντινή Χορωδία Ιωάννης ο Δαμασκηνός συμπληρώνει το πρόγραμμα του 1975.

Το 1976 η οργανωτική επιτροπή μετά την ανιχνευτική διοργάνωση του 1975, κάνει έντονη και αυστηρή κριτική των πεπραγμένων της με στόχο την τροποποίηση των Δημητρίων. Είναι η εποχή που υπερισχύει η πεποίθηση ότι το κύριο χαρακτηριστικό της νέας περιόδου πρέπει να είναι η προσπάθεια μετατροπής των Δημητρίων από φεστιβάλ υψηλής περιωπής σε λαϊκή γιορτή. Τα μέλη της Επιτροπής πιστεύουν ότι πρέπει να δοθεί νέα μορφή ώστε να μυσταγωγηθούν οι μεγάλες μάζες κάτι το οποίο μπορεί να επιτευχθεί με δύο κυρίως τρόπους: Τις κατάλληλες εκδηλώσεις και τη θέσπιση φθηνότερου εισιτηρίου. Για αυτό και προτείνουν να συμπεριληφθούν αθλητικές εκδηλώσεις και μαζικές εκδηλώσεις στο Κουτανζόγλειο Στάδιο. Ο Κωστής Μοσκόφ, γνωστός συγγραφέας, δημοτικός σύμβουλος και μέλος της οργανωτικής επιτροπής των Δημητρίων χαρακτηριστικά λέει: «*Να επιμείνουμε στην δημοκρατική κατεύθυνση η οποία υπάρχει περισσότερο σε ένα θεατρικό έργο και λιγότερο σε μια όπερα*». Και ως συμπλήρωση της σκέψης διατυπώνεται

⁴⁷Πρακτικό συνεδρίασης Επιτροπής Δημητρίων 11/2/1975 Αρχείο ΚΙΘ

⁴⁸Πρακτικό συνεδρίασης Επιτροπής Δημητρίων 21/2/1975 Αρχείο ΚΙΘ

η συμβιβαστική ιδέα να υπάρχουν στο φεστιβάλ εκδηλώσεις για απαιτητικούς θεατές και εκδηλώσεις με πλατειά λαϊκή συμμετοχή. Με αυτόν τον τρόπο αποτυπώνεται στην πράξη ένα από τα βασικά θέματα στις σπουδές πολιτισμού. Η διάκριση ανάμεσα σε υψηλή και δημοφιλή τέχνη, στην επιλογή ανάμεσα στην πολιτική μαζικής εκπαίδευσης που θα είχε ως στόχο να ανυψώσει το επίπεδο του λαϊκού γούστου⁴⁹ και στην πλουραλιστική θεωρία για την ποιοτική κατάργηση υψηλής - χαμηλής κουλτούρας και την κοινωνική αναγκαιότητα και το δικαίωμα στην κουλτούρα που ανταποκρίνεται στα αισθητικά κριτήρια του καθένα⁵⁰.

Το πρόγραμμα των Δημητρίων του 1976 καταρτίζεται με μια σαφή προτίμηση στις χώρες του ανατολικού μπλοκ: Όπερα του Βελιγραδίου, ίσως και κάτω από την πίεση κυβερνητικών παραγόντων ενόψει της επίσκεψης του Τίτο στην Ελλάδα, για πρώτη φορά το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας με *Τρεις Αδελφές*, *Γλάρο* του Τσέχοφ, *Τελευταίους* του Γκόρκι, Όπερα της Πράγας. Στους παραπονούντες πρόξενους των Δυτικών χωρών ο Δήμαρχος, όπως ομολογεί στη συνεδρίαση της επιτροπής των Δημητρίων, δηλώνει ότι προτιμάει τα Ανατολικά συγκροτήματα επειδή είναι φθηνότερα. Επίσης παραδέχεται ότι ένα μέρος του προγράμματος καθορίζεται ανάλογα με τις υποδείξεις κρατικών φορέων στη μετάκληση ξένων συγκροτημάτων και ότι αναγκαστικά κάνουν τους ελιγμούς ώστε να μπορέσουν να πάρουν πιστώσεις που έχουν ζητήσει. Το πρόγραμμα συμπληρώνεται με το Φολκλορικό Φεστιβάλ Βαλκανικών χωρών με άρνηση και σκεπτικισμό εκ μέρους του Υπουργείου Εξωτερικών για τη συμμετοχή της Τουρκίας και Αλβανίας και προβληματισμό για Μακεδονίτικους χορούς που θέλει να παρουσιάσει η Βουλγαρία⁵¹, τη συμμετοχή του Θεατρικού Εργαστηρίου και του ΚΘΒΕ, Έκθεση Διαγωνισμού Φωτογραφίας και Έκθεση Βυζαντινής Αγιογραφίας. Στις παράλληλες εκδηλώσεις συμπεριλαμβάνεται Πανελλήνιο Auto Cross του Αυτοκινητιστικού Ομίλου Θεσσαλονίκης και Θέατρο Σκιών από τον Ευγένιο Σπαθάρη.

Ένα θέμα που ήδη έχει απασχολήσει τις επιτροπές των Δημητρίων και θα απασχολήσει και στο μέλλον είναι το θέμα της ανάθεσης σε καλλιτεχνικά γραφεία και της δέσμευσης του Δήμου με αυτά όσον αφορά το περιεχόμενο των εκδηλώσεων. Όλοι επιθυμούν ο Δήμος να έχει δυνατότητα απευθείας μετακλήσεων με ειδικούς υπαλλήλους και γνωμοδοτικό σώμα από

⁴⁹ Λας Κ., Για μια νέα ερμηνεία της μαζικής κουλτούρας: 9

⁵⁰ Πασχαλίδης Γ., 2002 :110 και Gans H., 1999

⁵¹ Πρακτικό συνεδρίασης Επιτροπής Δημητρίων 26/1/1976 Αρχείο ΚΙΘ – Γενικά το φεστιβάλ Βαλκανικών χωρών απασχόλησε τη διοργάνωση καθώς 9 μέρες πριν τη διοργάνωσή του στο Παλαί ντε Σπορ ήταν άγνωστο ακόμη πόσες και ποιες χώρες να λάμβαναν μέρος και θεωρήθηκε μια από τις οργανωτικές αδυναμίες της διοργάνωσης 1976. Τελικώς, όπως διαπιστώνει η επιτροπή, το φεστιβάλ πραγματοποιήθηκε χωρίς προβλήματα χάρη στις υπερβάλλουσες προσπάθειες των υπαλλήλων του Δήμου.

εξωδημοτικούς παράγοντες προκειμένου να συμπιέζουν τις προμήθειες των καλλιτεχνικών γραφείων⁵². Από την άλλη, γίνεται παραδεκτό τόσο μέσα στις συνεδριάσεις της επιτροπής όσο και στον τελικό απολογισμό ότι η ανάμιξη των καλλιτεχνικών γραφείων είναι αναπόφευκτη λόγω των δύσκολων συνθηκών συγκρότησης και λειτουργίας των δημοτικών και γενικά των δημόσιων υπηρεσιών⁵³.

Σε γενικές γραμμές διατυπώνονται δυσμενείς κρίσεις και παρατηρήσεις⁵⁴ από τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής που έχουν να κάνουν με την αποτυχία του φεστιβάλ να απευθυνθεί σε ευρύτερες μάζες, το υπερμεγέθες πρόγραμμα, την αδυναμία του κοινού να παρακολουθήσει όλα τα θεάματα, την καθυστερημένη ολοκλήρωση του προγράμματος, την ατελή διοργάνωση των εκδηλώσεων, την υπέρβαση της δεκτικότητας των θεατών αλλά και την έλλειψη διαμορφωμένου χαρακτήρα των Δημητρίων.

Προτάσεις επίσης διατυπώνονται για το ρόλο των Δημητρίων: *Να διαπλατυνθούν και οι σχέσεις της Θεσσαλονίκης προς τα έξω ... να μετακαλούμε επ' ανταλλαγή ξένα συγκροτήματα, αυτόματα σημαίνει ότι και δικά μας συγκροτήματα να πάνε στο εξωτερικό σε άλλα τέτοια φεστιβάλ...*⁵⁵.

Σε όλα αυτά ο Δήμαρχος καταφεύγει στη γνωστή σύγκριση με το Φεστιβάλ Αθηνών παραθέτοντας οικονομικά στοιχεία: Το φεστιβάλ Αθηνών κοστίζει τριανταπέντε εκατομμύρια δραχμές ενώ τα Δημήτρια επιδοτήθηκαν από το Δήμο με δύομιση εκατομμύρια, πεντακόσιες χιλιάδες από το Υπουργείο Πολιτισμού και οκτακόσιες χιλιάδες από τον ΕΟΤ. Ξεκαθαρίζει ακόμη ότι δεν υπάρχει θέμα σύστασης οργανισμού Δημητρίων καθώς δεν επιτρέπεται από τον εσωτερικό κανονισμό του Δήμου αλλά συστήνει ξεχωριστό γραφείο με δύο δημοτικούς υπαλλήλους στην Υπηρεσία Βιβλιοθήκης που είναι υπεύθυνη για όλη τη γραφειοκρατία της διοργάνωσης.

Στον απολογισμό των Δημητρίων 1976 η υπηρεσία ορίζει τι είναι τα Δημήτρια: *ένα φεστιβάλ μουσικής, θεάτρου και χορού, Ακαδημαϊκής και Φολκλορικής Τέχνης με συμμετοχή ξένων*

⁵² Πρακτικό συνεδρίασης Επιτροπής Δημητρίων 16/3/1975 και 4/2/77, Αρχείο ΚΙΘ

⁵³ Στην υπηρεσιακή αναφορά προς το Δημοτικό Συμβούλιο σχετικά με το θέμα της ανάθεσης του έργου σε καλλιτεχνικά γραφεία αναφέρεται επί λέξει: «Θεωρείται αναπόφευκτη λύση γιατί η πείρα του Φεστιβάλ Αθηνών και του ίδιου του Κράτους είναι αρκετά διδακτική και επιβεβαιώνει τον κανόνα ότι στο καθεστώς της ελεύθερης οικονομίας, οι ιδιώτες επιχειρηματίες σαν μεσάζοντες, και στο χώρο των πολιτιστικών ανταλλαγών, τελειώνουν πολλές δουλειές καλύτερα, γρηγορότερα και προπαντός φθηνότερα από όσο οι κρατικές, ημικρατικές ή άλλες δημόσιες υπηρεσίες».

⁵⁴ Ο ζωγράφος, λογοτέχνης και δημοσιογράφος Κώστας Λαχάς σε συνέντευξή του στο περιοδικό Θούριος της ΕΚΟΝ-Ρήγας Φεραίος αναφέρει: *Ερευνητέο, αν η ανύπαρκτη οργανωτική υποδομή του Δήμου, υπό την πίεση συχνά των χρονικών περιθωρίων, ανεβάξει το κόστος της διοργάνωσης*, Αρχείο ΚΙΘ

⁵⁵ Τελικώς έγινε μια προσπάθεια 42 χρόνια μετά στη διοργάνωση του 2018 με το πρώτο θεατρικό showcase στο πλαίσιο των Δημητρίων για το οποίο θα γίνει αναφορά στη συνέχεια.

και ελλήνων συγκροτημάτων και ο σκοπός τους είναι ίδιος με τον σκοπό οποιουδήποτε άλλου Φεστιβάλ σε οποιαδήποτε άλλη πόλη στην Ελλάδα και στο εξωτερικό: η γνωριμία του κοινού με τις ξένες καλλιτεχνικές δυνάμεις με παράλληλη προβολή και του ντόπιου καλλιτεχνικού δυναμικού.

Διευκρινίζει όμως ότι είναι απαραίτητο να υπάρχουν και εκδηλώσεις θρησκευτικού χαρακτήρα για να επιτυγχάνεται μια ορισμένη σύνδεση με το Βυζαντινό παρελθόν της Θεσσαλονίκης και επισημαίνει ότι το πλάτος των εκδηλώσεων εξαρτάται όχι μόνο από τις οικονομικές αλλά και τις περιορισμένες υπηρεσιακές δυνατότητες.

Στη διοργάνωση του 1977 συμμετέχει για πρώτη φορά η Κάμερα Όπερα Μόσχας, από τα Νεώτερα μουσικά Θέατρα στην Σοβιετική Ένωση, το Βασιλικό Μπαλέτο και Ορχήστρα Σάντλερς Γουέλς του Κόβεντ Γκάρντεν, το Κρατικό Φολκλορικό συγκρότημα Αλβανίας, για πρώτη φορά το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν, και ως συνήθως η Βυζαντινή χορωδία Ιωάννης Δαμασκηνός. Η ανάγκη για μαζική προσέλκυση του κοινού καλύπτουν οι συναυλίες του Σταύρου Ξαρχάκου και του Χριστόδουλου Χάλαρη. Διοργανώνεται επίσης για πρώτη φορά Διεθνές Τουρνουά Μπάσκετ. Στις παράλληλες εκδηλώσεις περιλαμβάνονται Auto Cross, Φεστιβάλ Κομμωτικής Τέχνης και Κυνήγι Θησαυρού.

Το 1978 είναι μια χρονιά που η Θεσσαλονίκη συγκλονίζεται από τον καταστροφικό σεισμό του της 20ής Ιουνίου με πολυάριθμους θανάτους, τραυματισμούς, άστεγους και σοβαρές υλικές ζημιές σε όλο το νομό Θεσσαλονίκης⁵⁶. Για αυτό και πολλοί υποστηρίζουν τη ματαίωση των Δημητρίων εκείνης της χρονιάς αλλά υπερισχύει η θέλησή της Δημοτικής Αρχής να μην διακόψει το θεσμό. Η Δημοτική αρχή δηλώνει ότι τα 13α Δημήτρια δεν ήταν όπως θα τα ήθελαν. Εντούτοις μπορούν τα υπερηφανεύονται για το ανέβασμα της όπερας του Οθέλλου σε σύμπραξη ΚΘΒΕ και Όπερας Θεσσαλονίκης, δεδομένου της έλλειψης Λυρικής Σκηνής στη Θεσσαλονίκη. Παράλληλα παρουσιάζεται το έργο *Νίκη* της Λούλας Αναγνωστάκη από το Θέατρο Τέχνης, μια οπερετική γκροτέσκ παράσταση με εμβατήρια και πολιτικά μίση, σχόλια για την αμερικανική βοήθεια, τη Μεγάλη Ιδέα, τον εθνικόφρονα βερμπαλισμό με τίτλο *Το ράντζο το δικό μ*⁵⁷ από το Θεατρικό Εργαστήρι. Το Θέατρο Μάλι της Μόσχας παρουσιάζει δύο έργα *Το Δάσος* του Α. Οστρόφσκυ και τον *Τσάρο Φιοντόρ Ιωάννοβιτς* του Α.Τολστόι. Οι υποθέσεις των έργων περιγράφονται αναλυτικά στο λεύκωμα της διοργάνωσης όπως συνηθιζόταν, αρκετοί θεατές όμως δεν καταλαβαίνουν την υπόθεση και παρατηρείται αποχώρηση από την αίθουσα. Η παρουσίαση ξένων θεατρικών παραστάσεων θα απασχολήσει την επιτροπή της επόμενης διοργάνωσης.

⁵⁶[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%98%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%82_\(1978\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%98%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%82_(1978))

⁵⁷ Λεύκωμα - Αφιέρωμα 20 χρόνια Δημήτρια

Εν όψει της προετοιμασίας των 14ων Δημητρίων 1979 ο Δήμαρχος Μιχάλης Παπαδόπουλος γράφει ότι η σημερινή δημοτική αρχή θεωρεί τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης όχι απλά εξαρτήματα της διοικητικής μηχανής αλλά πρωταρχικής σημασίας θεσμούς θεμελιακούς για την ικανοποίηση όχι μόνο των υλικών αλλά και των πολιτιστικών αναγκών του λαού⁵⁸. Παράλληλα εκφράζει τη θλίψη του για το γεγονός της εγκατάλειψης της πόλης στον τομέα του πολιτισμού, τη στιγμή μάλιστα που αγωνίζεται να ορθοποδήσει από τις συνέπειες του περσινού σεισμού και από την αφάνεια που έχει βυθιστεί στον πολιτιστικό τομέα από τη συστηματική εγκατάλειψή της από το κέντρο που δεν εννοεί να αντιληφθεί ότι δεν συνθέτουν την πολιτιστική ζωή της χώρας παραστάσεις με παχυλές δαπάνες μόνο στο Ηρώδειο και την Επίδαυρο.⁵⁹

Στο εσωτερικό πεδίο της προετοιμασίας του προγράμματος εκδηλώσεων τίθεται το ζήτημα των μετακλήσεων θεάτρου από τη Μόσχα επί πέντε συνεχόμενα χρόνια. Ο κόσμος δεν καταλαβαίνει τις ξενόγλωσσες παραστάσεις δηλώνει ο Δήμαρχος με βάση την εμπειρία της προηγούμενης χρονιάς, για να εισπράξει την απάντηση από μέλος της καλλιτεχνικής υποεπιτροπής: *Βρείτε το κοινό που καταλαβαίνει!* Η Νίκη Τριανταφυλλίδη, καλλιτεχνική σύμβουλος της επιτροπής υπερασπίζεται ως πολύτιμο το θεσμό να υπάρχει ένα τουλάχιστον ξένο θέατρο κάθε χρόνο στα Δημήτρια⁶⁰ και ο Διευθυντής Κρατικού Ωδείου Δημήτρης Θέμελης, ως προσκεκλημένος στη συνεδρίαση της επιτροπής, διατυπώνει την άποψη ο Δήμος να αναθέτει κάθε χρόνο σε ένα ή δύο συνθέτες να γράφουν για τα Δημήτρια⁶¹.

Στο πρόγραμμα προϋπολογισμού 14.000.000 δραχμών θα κινηθούν χίλιοι περίπου συμμετέχοντες⁶² και θα απαρτιστεί από πέντε διεθνούς φήμης καλλιτεχνικά σχήματα: τα Μπαλέτα Μόσχας, τη Κρατική Φιλαρμονική Ορχήστρα Κρακοβίας, τη διεθνούς φήμης Τσεχοσλοβάκινη Μοντέρνα Παντομίμα Fialka, την εκατονταμελή χορωδία Ντούναβσκυ από την πόλη Ρούσσε της Βουλγαρίας και το Living Theatre της Νέας Υόρκης, τη σημαντικότερη πρωτοποριακή παρουσία του σύγχρονου αμερικάνικου θεάτρου με την *Αντιγόνη* του Μπρεχτ, μια, κατά τα λεγόμενα της επιτροπής, συγκλονιστική παράσταση, ηθοποιοί εμφανίστηκαν γυμνοί ως σκηνοθετική επιλογή, και τον *Προμηθέα* του Αισχύλου.⁶³ Τα ελληνικά καλλιτεχνικά σχήματα είναι η Όπερα Θεσσαλονίκης που παρουσιάζει *Νόρμα*, το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης, το Θέατρο της Καισαριανής. Πραγματοποιείται ποιητική βραδιά αφιερωμένη στο Γιώργο Βαφόπουλο και συναυλία του Θάνου Μικρούτσικου στην πιο δημιουργική του περίοδο.

⁵⁸Επιστολή Δημάρχου 1979, Αρχείο ΚΙΘ

⁵⁹Από Συνέντευξη Τύπου Δημάρχου για τα Δημήτρια 1979 3/3/1979, Αρχείο ΚΙΘ

⁶⁰Πρακτικά συνεδρίασης επιτροπής Δημητρίων 13/6/1979, Αρχείο ΚΙΘ

⁶¹Πρακτικά συνεδρίασης επιτροπής Δημητρίων 3/1979 – Σε κάποιες συσκέψεις προσκαλούνται και εξωδημοτικοί, Αρχείο ΚΙΘ

⁶²Από Συνέντευξη Τύπου Δημάρχου 1979, Αρχείο ΚΙΘ

⁶³Πρακτικά συνεδρίασης επιτροπής Δημητρίων 23/10/1979

Φολκλορικά συγκροτήματα παρουσιάζονται στο Παλαί ντε Σπορ όπως και αγώνες μπάσκετ από την Ένωση Καλαθοσφαιριστικών Σωματείων Θεσσαλονίκης. Αγώνες *auto moto cross*, σκακιστικοί αγώνες και επιδείξεις κομμωτικής τέχνης συμπληρώνουν το παράλληλο πρόγραμμα.

Ο Δήμαρχος ελέγχεται και σε αυτή τη διοργάνωση για τις απευθείας αναθέσεις. Η απάντηση δεν διαφέρει από αυτές του παρελθόντος: γίνονται *λόγω της ιδιαίτερης φύσεως των εργασιών αυτών*⁶⁴.

Τα Δημήτρια του 1980 έχουν ένα πολύ μεγαλύτερο πρόγραμμα εκδηλώσεων. Θα φιλοξενήσουν τριάντα συγκροτήματα με δεκαοκτώ εκατομμύρια δραχμές προϋπολογισμό και θα διαρκέσουν σαρανταπέντε μέρες. Ως συνήθως η αίσθηση είναι ότι ξεκινάει κάτι καλύτερο.

Της καθιερωμένης Αρχιερατικής λειτουργία για την έναρξη των Δημητρίων που παρακολουθεί ολόκληρο το Δημοτικό Συμβούλιο και ο Δήμαρχος Μ. Παπαδόπουλος, θα ακολουθήσει η ανακήρυξη του Γιάννη Ρίτσου σε επίτιμο Δημότη της Θεσσαλονίκης. Το βράδυ της ίδιας μέρας θα οργανωθεί στην πλατεία Αριστοτέλους μια παλλαϊκή ποιητική βραδιά με εικοσιπέντε χιλιάδες θεατές⁶⁵, τη μεγαλύτερη που γνώρισε η Θεσσαλονίκη, με τίτλο *Ο Ρίτσος διαβάζει Ρίτσο*. Το πρόγραμμα ανοίγει μεγάλη χορωδία υπό τη διεύθυνση του Γιάννη Μάντακα με αποσπάσματα μελοποιημένων έργων το ποιητή και στη συνέχεια ο Μάνος Κατράκης, ο Χρήστος Τσάγκας, η Αλέκα Παϊζή και ο ίδιος ο Ρίτσος απαγγέλουν ποιήματα του.

Στις υπόλοιπες εκδηλώσεις συνδυάζεται η Βυζαντινή Ραψωδία και Χορωδία Ιεροψαλτών Θεσσαλονίκης και το «σοσιαλιστικό ροκ» του Μουσικού Συγκροτήματος Ωμέγα από τη Βουδαπέστη⁶⁶. Παρουσιάζονται τρία σοβιετικά μουσικά σχήματα συγκροτήματα: Το Κουαρτέτο εγχόρδων της Μόσχας, τα Κρατικά Μπαλέτα από το Τατζικιστάν, η σαρανταμελής Ορχήστρα Δωματίου Μόσχας που κατά τα δημοσιεύματα της εποχής θεωρείται το μεγαλύτερο και αρτιότερο στην Ευρώπη συγκρότημα του είδους. Αλλά και η Αμερικανική ήπειρος εκπροσωπείται με το Αμερικανικό νέγρικο συγκρότημα χορού Τζακ Ντέιβις ο οποίος ανιχνεύει την πολιτιστική κληρονομιά των μαύρων στην πορεία τους από την Αφρική ως την Αμερική και το χορευτικό συγκρότημα του Άλβιν Νικολάι που υπήρξε μια σπουδαία επαναστατική φιγούρα του χορού⁶⁷. Ο ερχομός του ιστορικού θεάτρου Ρουσταβέλι από τη Γεωργία και η παρουσίαση του *Καυκασιανού Κύκλου με την Κιμωλία* του Μπρεχτ και του *Ριχάρδου του Γ'* του

⁶⁴Σε απάντηση του Δημάρχου σε δημοσίευμα της Εφημερίδας Θεσσαλονίκη σχετικά με τις δαπάνες των Δημητρίων, Αρχείο ΚΙΘ

⁶⁵ Λεύκωμα - Αφιέρωμα 33 Χρόνια Δημήτρια

⁶⁶Τίτλος άρθρου στην Ελευθεροτυπία 6/9/1980 για το Μουσικό Συγκρότημα Ωμεγα Από τη Βουδαπέστη

⁶⁷ Λεύκωμα - Αφιέρωμα 20 Χρόνια Δημήτρια

Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Ρόμπερτ Στούρουα⁶⁸, είναι ορόσημο στην παραστασιογραφία των Δημητρίων⁶⁹. Στο τέλος της παράστασης όρθιοι και για πολύ ώρα, οι θεατές αποθέωσαν με χειροκροτήματα και επευφημίες τα μέλη του θιάσου για την αριστουργηματική ερμηνεία του Μπρεχτικού έργου⁷⁰.

Το 1980 είναι όμως και η χρονιά για ένα μοναδικό στα ελληνικά θεατρικά χρονικά διήμερο αφιέρωμα στον Μπρεχτ στο οποίο παραβρίσκονται η κόρη του Μπάρμπαρα Μπρεχτ, ο διακεκριμένος ηθοποιός και τραγουδιστής Έκκεχαρτ Σαλλ και Διευθυντής του φημισμένου Μπερλίνερ Ανσάμπλ του Ανατολικού Βερολίνου. Ο τελευταίος αναφέρεται στις μεθόδους του Μπρεχτ μέσα από τους ρόλους που ερμήνευσε ο ίδιος ως ηθοποιός του Μπερλίνερ. Ο σκηνοθέτης Θόδωρος Τερζόπουλος μελετητής του Μπρεχτ μιλάει με θέμα «Σταθμοί στην προσέγγιση του Μπρεχτικού Θεάτρου» και ο συγγραφέας και μεταφραστής Πέτρος Μάρκαρης αναπτύσσει το θέμα: «Τι έχει να μάθει ένας συγγραφέας από τον Μπρεχτ». Τη δεύτερη μέρα του αφιερώματος ο Έκκεχαρτ Σαλλ και Μαρία Φαραντούρη ερμηνεύουν τραγούδια από παραστάσεις του Μπρεχτ με πολυμελή ορχήστρα του Μπερλίνερ Ανσάμπλ με σκηνοθετική επιμέλεια του Θόδωρου Τερζόπουλου⁷¹.

Το Διεθνές Τουρνουά Μπάσκετ συνεχίζει τη πορεία του μέσα στα Δημήτρια με φιλοξενούμενες εθνικές ομάδες της Ουγγαρίας και της Ρουμανίας⁷². Το πρόγραμμα των Δημητρίων 1980 ολοκληρώνει βραδιά με λαϊκούς χορούς στην οποία συμμετέχουν επτά χιλιάδες άτομα.

Την ίδια στιγμή καλλιτεχνικά σχήματα της Θεσσαλονίκης στέλνουν επιστολές διαμαρτυρίας για τη μη επιλογή τους στο πρόγραμμα των Δημητρίων⁷³.

Επικρίσεις όμως διατυπώνονται και για τα αυξημένα έξοδα του φεστιβάλ. Η υπηρεσιακή απάντηση έρχεται με τη σύγκριση των αντίστοιχων εξόδων της Εθνικής Λυρικής Σκηνής που για τέσσερις παραστάσεις της Όπερας *Ναμπούκο* δαπανήθηκαν δέκα έως δώδεκα εκατομμύρια δραχμές ενώ το πρόγραμμα Δημητρίων του 1980 με εξήντα παραστάσεις είχε σύνολο δαπανών 18.495.161 δραχμές.

⁶⁸Ο Ρόμπερτ Στούρουα θα ξανάρθει έπειτα από 38 χρόνια στα Δημήτρια του 2018 με το έργο Μαρία Κάλλας Masterclass

⁶⁹Μετά τα Δημήτρια, οι συγκεκριμένες παραστάσεις δόθηκαν και στην Αθήνα από 18 έως 23 Οκτωβρίου 1980. Η άφιξη του Ρουσταβέλλι στην Ελλάδα έγινε σε ανταλλαγή με τις παραστάσεις που είχε δώσει εκείνη την εποχή στη Μόσχα το Εθνικό Θέατρο.

⁷⁰Δελτίο Τύπου που εξέδωσε το γραφείο Δημητρίων 13/10/1980, Αρχείο ΚΙΘ

⁷¹Δελτίο Τύπου 15/10/1980, Αρχείο ΚΙΘ

⁷²Εφημερίδα Θεσσαλονίκη 9/10/1980, Αρχείο ΚΙΘ

⁷³Εφημερίδα Θεσσαλονίκη 30/9/1980, Αρχείο ΚΙΘ

Παρόλαυτα, το 1981 όπως και το 1980 είναι πλούσιο σε αριθμό εκδηλώσεων και, παρά τις όποιες επικρίσεις, υπάρχει αύξηση του προϋπολογισμού με συνολικό κόστος των εκδηλώσεων 24.879.025 δραχμών.

Έπειτα από την πρωτόγνωρη επιτυχία της εκδήλωσης με το Γιάννη Ρίτσο, η υπηρεσία Βιβλιοθήκης, που οργανώνει το φεστιβάλ, κάνει αντίστοιχη πρόταση στον Νικηφόρο Βρεττάκο, αυτή τη φορά όμως ο ποιητής διατυπώνει τις επιφυλάξεις του σε ιδιόχειρη επιστολή του στην υπηρεσία⁷⁴. Η οργανωτική επιτροπή παίρνει απόφαση να οργανώσει ένα τετραήμερο αφιερωμένο στη Βαλκανική ποίηση με συμμετοχή ποιητών από όλες τις χώρες της Βαλκανικής. Αποστέλλονται προτάσεις στους πρέσβεις Γιουγκοσλαβίας, Αλβανίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας. Την Ελλάδα εκπροσωπούν Γιάννης Ρίτσος, Νικηφόρος Βρεττάκος, Ζωή Καρέλλη. Αυτή ήταν ίσως η μοναδική εκδήλωση για την οποία ασκήθηκε τόση έντονη κριτική για την τελική επιλογή των ποιητών και την εκτεταμένη παρουσίαση της Αλβανικής ποίησης που ξεπέρασε τα χρονικά όρια που εξαρχής είχαν συμφωνηθεί. Κατά τα άλλα η εκδήλωση χαρακτηρίζεται ως ένα ιστορικό πολιτιστικό γεγονός για τη Θεσσαλονίκη⁷⁵. Ο Νικηφόρος Βρεττάκος παραδέχεται ότι ο ίδιος και οι άλλοι δύο Έλληνες ποιητές γνώρισαν *ιδιαίτερη έκπληξη από τις παρουσιάσεις των αντιπροσώπων της Βουλγαρίας, της Γιουγκοσλαβίας και της Ρουμανίας που το αισθητικό και γενικότερο πνευματικό και ανθρώπινό τους επίπεδο συναγωνίζεται αν δεν ξεπερνά κιόλας σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη και το ίδιο το Ευρωπαϊκό...*⁷⁶

Στο πλαίσιο των Δημητρίων 1981 πραγματοποιείται για πρώτη φορά στην Ελλάδα αναδρομική έκθεση του Γιάννη Τσαρούχη με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού, της Εθνικής Πινακοθήκης, των κυριότερων ιδιωτών συλλεκτών και του ίδιου του καλλιτέχνη. Η μοναδική θεατρική μετάκληση αυτής της χρονιάς από το εξωτερικό είναι το Θέατρο Τέχνης 199 της Σόφιας με δύο έργα: την *Ιφιγένεια εν Ταύροις* του Γκαίτε και τον *Θρύλο της Μάνας*.

⁷⁴Νικηφόρος Βρεττάκος 26.9.1981, Κροκεές Σπάρτης «Πολύ επιθυμώ να λάβω μέρος στις αξιόλογες εκδηλώσεις των Δημητρίων, δεν συμφωνώ όμως με την απαγγελία στην Πλατεία Αριστοτέλους και όχι μόνο κακής αρθρώσεως αλλά γιατί πιστεύω πως το μνημένο στην ποίηση κοινό στην Ελλάδα είναι απελπιστικά περιορισμένο, αντίθετα με ό,τι συμβαίνει στη Σοβιετική Ένωση και στην Αγγλία. Θα μπορούσα να συμμετάσχω στα Δημήτρια με μια ομιλία μου με θέμα: « ο ελληνικός ψυχισμός στα δημοτικά μας τραγούδια», κάτι που μπορώ να σας βεβαιώσω ότι θα εντυπωσιάσει και θα προσφέρει στους ακροατές του», Αρχείο ΚΙΘ

⁷⁵ Ανακοίνωση του Δημάρχου Θεσσαλονίκης σχετικά με τα φετινά Δημήτρια 1981

⁷⁶Ν. Βρεττάκος Εφημερίδα Ελευθεροτυπία 15-11-1981, Αρχείο ΚΙΘ

6. Σκεπτικισμός και στροφή στην Ελληνικότητα ... Δημήτρια 1982 – 1989

Το ζήτημα της τυποποίησης των διαδικασιών οργάνωσης των Δημητρίων απασχολεί την υπηρεσία του Δήμου καθώς μετά το τέλος κάθε έκδοσης του Φεστιβάλ ασκείται έντονη κριτική από την αντιπολίτευση και τον τύπο. Το 1982 κατατίθεται για πρώτη φορά προς έγκριση κανονισμός οργάνωσης και λειτουργίας των Δημητρίων με την ελπίδα ότι θα μπορούσε να βοηθήσει στην επίλυση ορισμένων προβλημάτων που πανομοιότυπα επαναλαμβάνονται. Σε αυτόν

τον κανονισμό καθορίζονται βασικές διαδικασίες οργάνωσης, ημερομηνίες υποβολής αιτήσεων, χρονικά όρια του φεστιβάλ.

Στη διαδικασία του προγραμματισμού εκδηλώσεων, το 1982 είναι η χρονιά που υπάρχουν οι περισσότερες ακυρώσεις της τελευταίας στιγμής με την ανάλογη αναστάτωση στη διοργάνωση. Οι εκδηλώσεις περιορίζονται σε σχέση με την προηγούμενη διετία. Φιλοξενείται το Ακαδημαϊκό Μεγάλο Θέατρο Δράματος Γκόρκι του Λένινγκραντ, η Camerata της Όπερας Βουκουρεστίου, το Μπαλέτο της Comic Opera του Βερολίνου, η Κρατική χορωδία της Αρμενίας, η Κάμερα Όπερα Βουλγαρίας, η Όπερα Δωματίου Βορείου Ελλάδος, η Βυζαντινή χορωδία Ιωάννης Δαμασκηνός και οργανώνεται μια βραδιά αφιερωμένη στον Ξενοπούλο.

Ο Δήμαρχος Γιαννούσης σαν να πρόκειται και μια ολότελα νέα διατύπωση τονίζει ότι στόχος είναι να γίνουν τα Δημήτρια κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση της πόλης μας με συμμετοχή όχι μόνο της ελίτ αλλά και όλου του λαού⁷⁷. Το μωσαϊκό εκδηλώσεων συμπληρώνουν και πάλι οι παράλληλες εκδηλώσεις με σκακιστικούς αγώνες, αγώνες μπάσκετ, έκθεση κομμωτικής τέχνης, Φοκλορική βραδιά με συγκροτήματα από την Πιερία, εκδήλωση με Δημοτική Μουσική και Τραγούδια από τα Βαλκάνια.

Από το 1975 είναι η πρώτη φορά που δεν προκρίνεται η συμμετοχή του Θεατρικού Εργαστηρίου Θεσσαλονίκης, πράγμα το οποίο επιφέρει δια του Τύπου την ακόλουθη διαμαρτυρία:

*« Ο φετινός αποκλεισμός από τα Δημήτρια μας κάνει να αισθανόμαστε έντονη αγανάκτηση και περιμένουμε μια υπεύθυνη και καθ' όλα πειστική δικαιολόγηση αυτής, το λιγότερο άστοχης κατά την εκτίμησή μας, απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, που ας σημειωθεί δεν εφείσθη δαπανών, προκειμένου να πλημμυρίσει τις εκδηλώσεις των Δημητρίων κυρίως με χορωδίες και χορευτικά από μέρη της Ευρώπης και της Ασίας, προς μεγάλη οικονομική ευωχία των μεσαζόντων που θα εισπράξουν τις όχι ευκαταφρόνητες προμήθειές τους».*⁷⁸

Η απάντηση του Δήμου Θεσσαλονίκης άμεση:

*Εφόσον οι τοπικές θεατρικές μονάδες με εξαίρεση το ΚΘΒΕ εμφανίστηκαν στις Γιορτές Ανοιχτού Θεάτρου, που για το λόγο αυτό οργάνωσε ο Δήμος σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού το καλοκαίρι του 1982, σκόπιμο θα ήταν να μην εμφανιστούν οι θίασοι αυτοί και στα Δημήτρια.*⁷⁹

Η αντέγκληση αυτή συμπυκνώνει έντονα τη συζήτηση άλλες φορές σε ήπιο και άλλες φορές σε προκλητικότερο τόνο σχετικά με τη συμμετοχή του τοπικού καλλιτεχνικού δυναμικού

⁷⁷ Λεύκωμα Δημητρίων 1982

⁷⁸ Εφημερίδα Θεσσαλονίκη 18/9/1982 Αρχείο ΚΙΘ

⁷⁹ Οι Γιορτές Ανοιχτού Θεάτρου κόστισαν το 1982 4.250.000 δρχ, Αρχείο ΚΙΘ

στα Δημήτρια και πάντα σε σχέση με τις συμμετοχές του εξωτερικού, το οποίο μέχρι και την τελευταία διοργάνωση του 2018.

Το 1983 σηματοδοτείται από την νέα Δημοτική αρχή με Δήμαρχο τον Θεοχάρη Μαναβή που αναγγέλλει μαζί με την αλλαγή στην οργανωτική υποδομή του Δήμου⁸⁰ και την δημιουργία ιδιαίτερης υπηρεσίας πολιτισμού και μόνιμης γραμματείας για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και των Δημητρίων για την πραγματοποίηση ενός «σοβαρού καλλιτεχνικού προγραμματισμού»⁸¹.

Ο νεοεκλεγείς δήμαρχος στην εναρκτήρια εκδήλωση των Δημητρίων, θα εκφράσει τη φιλοδοξία να γίνουν τα Δημήτρια ένας ζωντανός και δημιουργικός κρίκος που θα δένει το λαμπρό ιστορικό παρελθόν και τη μεγάλη παράδοση, με το σημερινό πρόσωπο και το αισιόδοξο μέλλον της Θεσσαλονίκης μας⁸².

Η Επιτροπή Πολιτιστικών Σκοπών, που συστήνεται την ίδια εποχή, σημειώνει ότι τα Δημήτρια κινδυνεύουν να εκφυλιστούν σε ένα απροσδιόριστο «τουριστικό φεστιβάλ» ποιοτικών βέβαια εκδηλώσεων που θα μπορούσαν όμως να πραγματοποιηθούν σε κάθε πόλη και κάθε χώρα και σε κάθε εποχή. Αυτό που ζητούν είναι η ειδοποιός διαφορά που έχει να κάνει με τη πόλη της Θεσσαλονίκης. Εντοπίζουν το πρόβλημα του καθορισμού του χαρακτήρα των Δημητρίων και την οξυμένη αδυναμία να πλησιάσουν το λαό της πόλης⁸³.

Δεκαεπτά κύριες εκδηλώσεις και πολύ περισσότερες παράλληλες απαρτίζουν το πρόγραμμα του 1983. Στη θεατρική ενότητα συμμετέχει το ΚΘΒΕ, το Θέατρο Τέχνης και πραγματοποιείται έκθεση για τον Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκυ. Η μουσική, που υπερτερεί ως είθισται αριθμητικά, συμπεριλαμβάνει την Εθνική Οπερέτα Βουλγαρίας, Βυζαντινή Χορωδία, το ρεσιτάλ του πιανίστα Γιώργου Θέμελη, τη συναυλία Μίκη Θεοδωράκη σε μια συμπραξη με την Χορωδία της ΕΡΤ και τη Χορωδία Καζανλάκ της Βουλγαρίας. Οργανώνεται συζήτηση για τη Θεσσαλονίκη του Μεσαίωνα με κύρια εισηγήτρια την Πρύτανη του Πανεπιστημίου της Σορβόνης Ελένη Γλύκατζη Αρβελέρ, και συζήτηση για το Νέο Ορθόδοξο Ρεύμα. Γίνεται Έκθεση Φωτογραφίας με θέμα την Παλιά Θεσσαλονίκη. Στις 29 Οκτωβρίου 1983 εγκαινιάζεται το Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο και τιμάται το ζεύγος Βαφόπουλου. Στο παράλληλο πρόγραμμα υπάρχει Ποδηλατοδρομία, Αγώνας Λαϊκού Ανώμαλου Δρόμου, Αγώνας Στίβου στο Παλαί ντε Σπορ, Τουρνουά Καλαθοσφαίρισης και Πανελλήνια Φιλοτελική έκθεση.

⁸⁰Γενικά το 1983 υπάρχει μια ιδιαίτερη κινητικότητα και προσπάθεια ενίσχυσης των πολιτιστικών μονάδων και θεσμών- νέα πολιτιστικά κέντρα – ανοιχτές συζητήσεις για ανταλλαγή απόψεων σε θέματα πολιτισμού για ΔΗΜΗΤΡΙΑ – Φιλαρμονική – Δημοτική Βιβλιοθήκη.

⁸¹Επιστολή Οργανωτικής Επιτροπής 11/8/1983, Αρχείο ΚΙΘ

⁸² Ομιλία Δημάρχου στην έναρξη Δημητρίων 9/10/83, Αρχείο ΚΙΘ

⁸³Πρακτικό Συνεδρίασης Πολιτιστικών Σκοπών 1983, Αρχείο ΚΙΘ

Το ζητούμενο της «αναβάθμισης» των Δημητρίων έρχεται στον πολιτικό λόγο και το 1984 όπως και μια πρωτόλεια πρόταση για κοινό προγραμματισμό Δημητρίων και Φεστιβάλ Αθηνών με την αξιοποίηση του Θεάτρου Δάσους ιδιοκτησίας τότε του ΕΟΤ.⁸⁴ Ομολογουμένως το πρόγραμμα του 1984, ως γενική δοκιμή για το επόμενο έτος του εορτασμού των 2300 χρόνων της Θεσσαλονίκης, περιλαμβάνει μια σειρά από σημαντικές συμμετοχές: Τη Συμφωνική Ορχήστρα του Λονδίνου που έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα⁸⁵, το American Theater Ballet, τον αγγλικό θίασο Live Performance με τη σπονδυλωτή παράσταση τεσσάρων βρετανικών μονοπράκτων *Από την κούνια ως τον Τάφο* σε συνεργασία με το Βρετανικό Συμβούλιο που γιορτάζει τα 50 χρόνια του, τον Θίασο Κομέντια Ντελ Άρτε Ταγκ της Βενετίας, το Ιταλικό Θέατρο Δρόμου Teatro Tascabile di Bergamo που δίνει παραστάσεις με τύμπανα, τρομπέτες, ιταλική λαϊκή μουσική και αστείες σκηνές στα Κάστρα στην Άνω πόλη και το Θέατρο Κήπου, την κορυφαία πιανίστρια στον χώρο της ρυθμικής τζαζ Τζόαν Μπρακίν, το Ιαπωνικό θέατρο ΤΟΧΟ-Co με τις γιγάντιες Μαριονέττες από το μεγάλο κληρονόμο και ανανεωτή του γιαπωνέζικου κουκλοθέατρου Τζουσάμπουρο, του οποίου η τότε Υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών Μελίνα Μερκούρη καλύπτει τη δαπάνη μετάκλησης μετά από ταξίδι της στο Τόκιο. Από πλευράς της εγχώριας πολιτιστικής παραγωγής συμμετέχουν ως εναρκτήρια εκδήλωση η Κρατική ορχήστρα Θεσσαλονίκης με πρόγραμμα αφιέρωμα στον Σόλωνα Μιχαηλίδη με αφορμή τη συμπλήρωση πέντε χρόνων από το θάνατό του, με σολίστ τον Γιάννη Βακαρέλη και αρχιμουσικό τον Άλκη Μπαλτά, η Εθνική Λυρική Σκηνή με την *Τόσκα*, το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν με την *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή, το ΚΘΒΕ με την *Λυσιστράτη*, ο Λουκιανός Κηλαηδόνης σε συναυλία με το συγκρότημα Three and the koukos band. Πλάι σε αυτά, η Έκθεση Παρθένη στο Βαφοπούλειο με έργα που εκτίθενται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, το Σωματείο Ιεροψαλτών, η Χορωδία της Ολυμπιακής Αεροπορίας (η οποία συνέβαλε τα μέγιστα στις δαπάνες των αεροπορικών εισιτηρίων των συμμετεχόντων από την Αμερική), η Έκθεση Συλλόγου Καλλιτεχνών Βορείου Ελλάδας, ένα αφιέρωμα στην Κυπριακή Λογοτεχνία, η Έκθεση Εργόχειρων Μέριμνας Ποντίων Κυριών, Μοτοσυκλετιστικοί αγώνες, Διεθνές Τουρνουά Μπάσκετ με τη συμμετοχή της πρωταθλήτριας ομάδας της Αμερικής περιόδου '82-'83 North Carolina State και διεθνείς αγώνες στίβου.

Το τέλος των ΙΘ Δημητρίων αφήνουν πίσω τους, ως συνήθως, εκτιμήσεις περί περιορισμένου ενδιαφέροντος⁸⁶, ανοιχτές συζητήσεις και εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις για την

⁸⁴Επιστολή Παπακυριαζή προς Υπουργό Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη, Αρχείο ΚΙΘ

⁸⁵Εφημερίδα Ελληνικός Βορράς 28/6/1984, Αρχείο ΚΙΘ

⁸⁶Επιθεώρηση Δήμων και Κοινοτήτων ΚΙΘ

ταυτότητα τους, την έγκυρη κατάρτιση του προγράμματος, τη συμμετοχή των τοπικών καλλιτεχνικών σχημάτων, την αμφισβήτηση των γνώσεων και της εμπειρίας της οργανωτικής επιτροπής και των υπαλλήλων του Δήμου στη διοργάνωση του μεγαλύτερου φεστιβάλ της δεύτερης πόλης της Ελλάδας⁸⁷, την αποτυχία μορφοποίησης πρόσωπου του θεσμού που να συνδέει με το παρελθόν, παρόν και μέλλον της πόλης και να το διαφοροποιεί ουσιαστικά από τα ποικίλα φεστιβάλ που οργανώνονται σε άλλες πόλεις⁸⁸.

Τα Δημήτρια του 1985 έχουν δύο ιδιαίτερα ιστορικά χαρακτηριστικά: τη συμπλήρωση είκοσι συναπτόν ετών διοργάνωσης, που οδηγεί σε μια γενική κριτική θεώρηση της πορείας και της εξέλιξης των Δημητρίων⁸⁹, και την ένταξή τους στον γενικότερο εορτασμό του έτους Θεσσαλονίκης για τα 2300 χρόνια της πόλης.

Στο πλαίσιο αυτό εντείνεται και η σκέψη σχετικά με το κατά πόσο αυτόνομη πολιτιστική ζωή έχει να παρουσιάσει η Θεσσαλονίκη και κατά πόσο καταφέρνει να αποτυπώσει και να προβάλλει το χαρακτηριστικό της θέσης της ως γεωγραφικό και πολιτισμικό σταυροδρόμι.⁹⁰ Τα Δημήτρια επιχορηγούνται με σημαντική οικονομική ενίσχυση και σε ορισμένες περιπτώσεις πλήρη χρηματοδότηση εκδηλώσεων⁹¹. Πραγματοποιούνται συνεργασίες με επίσημους πολιτειακούς φορείς ξένων κρατών: Αμερικάνικο Κέντρο, Προξενείο Βουλγαρίας, Βρετανικό Συμβούλιο, Γαλλικό Ινστιτούτο, Ινστιτούτο Γκαίτε, Προξενείο Γιουγκοσλαβίας. Οι διεθνείς συμμετοχές περισσότερες από κάθε άλλη φορά: Καμεράτα της Κολωνίας, Κρατικό Θέατρο της Βαυαρίας, Εθνική Ολλανδική Ορχήστρα Νέων, φωνητικό συγκρότημα Μαδριγαλιστές της Βασιλείας, Έκθεση Πολωνικής καλλιτεχνικής αφίσας, New Arts Trio από τις ΗΠΑ, Φιλαρμονική Ορχήστρα Νέων της Σόφιας, Γερμανικό Δημοτικό Χοροθέατρο Φράμπουργκ, New Shakespeare Company από την Αγγλία που παρουσιάζει για 3 παραστάσεις το *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας*, Πολωνικό Θέατρο Cricot 2 με το έργο *Βιελπόλε - Βιελπόλε* του αντιπαραδοσιακού Κρακοβιανού σκηνοθέτη Ταντέους Καντόρ σε μια συγκλονιστική παράσταση στο Ράδιο Σίτυ για την οποία η κριτική έγραψε πως για πρώτη φορά ο Έλληνας Θεατής ένιωσε πως έβλεπε μια νέα μορφή θεάτρου⁹². Ο Καντόρ ήρθε στη Θεσσαλονίκη και συνομίλησε με σπουδαστές δραματικών σχολών, φοιτητές και θεατρόφιλους. Το πλούσιο και πολυτελές πρόγραμμα συμπληρώνουν η

⁸⁷Chronis, A. (2005a) 'Our Byzantine Heritage: Consumption of the Past and its Experiential Benefits', *Journal of Consumer Marketing* 22(4): 213–22.

⁸⁸ Σχόλιο του Γιώργου Κορδομενίδη στη Ραδιοφωνία ερτ2 3 Νοεμβρίου 1984 Αρχείο ΚΙΘ

⁸⁹ Από το χαιρετισμό του Δημάρχου στο Λεύκωμα των Δημητρίων 1985

⁹⁰ Μ.Σκαλτσά, Λέκτορας στην Ιστορία της Τέχνης, Προπερίληψη έρευνας στον περιοδικό τύπο της εποχής κιθ για το συμπόσιο του Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης με θέμα Η Θεσσαλονίκη μετά το 1912

⁹¹ Από το σημείωμα της Οργανωτικής Επιτροπής, Λεύκωμα Δημητρίων 1985

⁹² Εφημερίδα Θεσσαλονίκη 12/11/1985, Κριτική του Νίκου Μπακόλα διαθέσιμο στο <http://digital.lib.auth.gr/record/68594/files/arc-2007-27463.pdf>

συναυλία με τον Θάνο Μικρούτσικο, οι Βυζαντινές Χορωδίες, η συμμετοχή του ΚΘΒΕ με τον Γενικό Γραμματέα, η Κινηματογραφική προβολή της, κατά παραγγελία για τα 2300 χρόνια, ταινίας *Βυζαντινή Θεσσαλονίκη* του Απόστολου Κρυωνά, συμπόσια και εκθέσεις για την ιστορία της Θεσσαλονίκης, η δημιουργία μουσικού λευκώματος με παραδοσιακά και προσφυγικά τραγούδια, μοιρολόγια και νανουρίσματα της περιόδου 1915 – 1924 από τον Δημοσιογράφο Γιώργο Μελίκη και έκδοση επετειακού λευκώματος των Δημητρίων της εικοσαετίας 1966 - 1985. Επιγραμματικά, τα Δημήτρια του 1985 από τη μια ενισχύθηκαν από τη διοργάνωση Θεσσαλονίκη 2300 χρόνια, από την άλλη έχασαν την αίγλη και τη μοναδικότητά τους⁹³.

Με τρεις «αξιοπρόσεκτες ιδιαιτερότητες» υποδέχεται ο Δήμαρχος το κοινό των Δημητρίων του 1986 1) Την προτεραιότητα στην ελληνική καλλιτεχνική δημιουργία και 2) το άνοιγμα ενός μνημείου της πόλης, του Αλατζά Ιμαρέτ⁹⁴ και η αξιοποίησή του για διοργάνωση εκθέσεων και άλλων εκδηλώσεων στο πλαίσιο μιας αποκεντρωμένης πολιτιστικής δράσης. Είναι η εποχή που ο δήμος Θεσσαλονίκης διεκδικεί τη Ροτόντα, το Γενί Τζαμί, και τον Πύργο Τριγωνίου με σκοπό να τα εντάξει σαν ζωντανά κύτταρα στον πολιτισμικό ιστό της πόλης και 3) Την κατάρτιση του συνόλου του προγράμματος από την Υπηρεσία πολιτισμού χωρίς τη μεσολάβηση οποιουδήποτε καλλιτεχνικού γραφείου και «ατζέντηδων».

Τα Δημήτρια 1986 έχουν την προσωυμία *Ελληνικά Δημήτρια*⁹⁵ με στόχο την προτεραιότητα και έμφαση στην ελληνική καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία και με εξαίρεση μόνο ό,τι αφορά συνεργασίες με τις ξένες μορφωτικές αποστολές της πόλης. Στην πραγματικότητα η μελέτη του προγράμματος εκδηλώσεων δείχνει ένα μικτό πρόγραμμα ελληνικών - ξένων εκδηλώσεων όπου ο ελληνικός χαρακτήρας των Δημητρίων 1986 αφορά κυρίως τις παράλληλες εκδηλώσεις όπως το Συμπόσιο με θέμα τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τη Βόρεια Ελλάδα με αφορμή τα 50 χρόνια από το θάνατό του, Έκθεση Ξυλογλυπτικής, Έκθεση Χαλκωματάδων Θεσσαλονίκης κ.ά.

Στον τομέα του θεάτρου διακρίνονται η παράσταση των *Βακχών* σε σκηνοθεσία Θόδωρου Τερζόπουλου, το Κουκλοθέατρο του Πλόβντιβ με έναν θίασο 42 μελών από τη Βουλγαρία με τρεις διαφορετικές παραστάσεις στην κάθε μια από τις οποίες υπάρχει διαφορετικό σύστημα κουκλοθέατρου: μαριονέττες, ηθοποιοί και κούκλες μαζί μαύρο θέατρο και το Αγγλικό Θέατρο

⁹³ Λεύκωμα - Αφιέρωμα 33 χρόνια Δημήτρια

⁹⁴ Άνοιξε με τη συναυλία του κουαρτέτου εγχόρδων Γιάαχιμ από τη Γερμανία με έργα Μπετόβεν Σοστάκοβιτς και Μότσαρτ και την έκθεση χαρακτικών του Γιώργου Μόσχου - Από το Λεύκωμα των Δημητρίων.

⁹⁵ Λεύκωμα Δημητρίων 1986, Σημείωμα Οργανωτικής Επιτροπής

Δωματίου με το έργο *ο Μεγάλος Γύρος*. Αξίζει να αναφερθεί επίσης το Τετραήμερο Κινηματογραφικό Αφιέρωμα στον Ζυλ Ντασέν.

Στην πρώτη συνεδρίαση της οργανωτικής επιτροπής για το 1987 διευκρινίζεται ότι θα πρέπει να στοχεύσουν στη σύντμηση της διάρκειας και τον περιορισμό των εκδηλώσεων των Δημητρίων. Μιλούν για μειωμένη προσέλευση και πολλές δαπάνες. Οι προσκλήσεις που διατίθενται τιμής ένεκεν είναι πολλές και ο Μανδαμαδιώτης ο οποίος, έπειτα από την παραίτηση του το 1974 με αφορμή και πάλι το θέμα των προσκλήσεων, επανέρχεται στην επιτροπή των Δημητρίων, προτείνει την πλήρη κατάργησή τους. Στην τελική υλοποίηση του προγράμματος, ούτε διάρκεια ούτε εκδηλώσεις θα μειωθούν ούτε οι προσκλήσεις θα καταργηθούν. Ο προϋπολογισμός θα εμφανιστεί αυξημένος με 54.972.000 δραχμές σε σχέση με τα Δημήτρια του 1986 που το γενικό σύνολο δαπανών ήταν 36.278.737 δραχμές⁹⁶. Ο Δήμος απευθύνεται στο Υπουργείο Πολιτισμού για οικονομική ενίσχυση χωρίς όμως ανταπόκριση. Ο Βυζαντινός συσχετισμός θα υπογραμμιστεί με την καθιερωμένη συμμετοχή της Χορωδίας Ιωάννης Δαμασκηνός και την πραγματοποίηση του επιστημονικού συμπόσιου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη και Παλαιολόγος Εποχή». Οι συναυλίες του Δημήτρη Σγούρου και του Λεωνίδα Καβάκου, το μπαλέτο του Λοτς με τη μετάκληση 81 μελών, η 70 μελής φιλαρμονική ορχήστρα Βουδαπέστης, τα Μουσικά και χορευτικά φολκλорικά συγκροτήματα από Νάπολι και Ρώμη, τα Ισπανικά μπαλέτα, η Χορωδία Αρμένικης Εκκλησιαστικής μουσικής, η Αμερικάνικη Ορχήστρα συνθέτουν το μουσικό και χορευτικό πρόγραμμα 1987. Στο Θέατρο μονοπωλούν οι μεγάλοι θεατρικοί φορείς: ΚΘΒΕ, Θέατρο Τέχνης, Αμφιθέατρο, Η Πειραματική Σκηνή της Τέχνης και αντίστοιχες σκηνοθεσίες από Μίνωα Βολονάκη, Κάρλο Κουν, Σπύρο Ευαγγελάτο, Νίκο Χουρμουζιάδη με την άπαιχτη στην Ελλάδα *Τριλογία του Παραθερισμού* του Κάρλο Γκολντόνι. Στην κινηματογραφική πλευρά, η προσπάθεια να προσκληθεί ο Στάνλει Κιούμπρικ δεν ευοδώθηκε ενώ στα εικαστικά ξεχωρίζει η έκθεση Χατζηκυριάκου - Γκίκα στο Γενί Τζαμί. Η διοργάνωση του 1987 θα κλείσει με μια μεγάλη δυσαρέσκεια για τη μη ικανοποιητική προβολή από την Κρατική Τηλεόραση⁹⁷, για μεγάλα προβλήματα στην προετοιμασία και διεξαγωγή των εκδηλώσεων και την έλλειψη μόνιμης γραμματεία Δημητρίων⁹⁸.

Το 1988 το υπουργείο Πολιτισμού αναλαμβάνει απευθείας συνεννοήσεις και καλύπτει με έξι εκατομμύρια δραχμές την μετάκληση του Θεάτρου Ταγκάνκα της Μόσχας για την παρουσίασή δύο έργων: *Των Τριών αδελφών* του Τσέχοφ και του *Μπόρις Γκουντούνοφ* του Πούσκιν στο

⁹⁶ Αρχείο ΚΙΘ - Απολογιστικά στοιχεία Δημητρίων 1986 και 1987

⁹⁷ Ένα χρόνο μετά ο Δήμαρχος Σωτήρης Κούβελας ιδρύει τη Δημοτική Τηλεόραση Θεσσαλονίκης, του πρώτου μη κρατικού τηλεοπτικού σταθμού στην Ελλάδα https://el.wikipedia.org/wiki/TV_100

⁹⁸ Απολογισμός Δημητρίων 1987, Αρχείο ΚΙΘ

πλαίσιο των Δημητρίων τα οποία διαρκούν από 14 Οκτωβρίου έως 20 Νοεμβρίου. Επιπλέον διαθέτει το ποσό των πέντε εκατομμυρίων δραχμών ως οικονομική ενίσχυση του θεσμού⁹⁹. Επιπλέον, ο Σύνδεσμος Θεσσαλονικέων συμβάλει με το ποσό των τεσσεράμισι εκατομμύρια δραχμές για τις παραστάσεις της Εθνικής Λυρικής Σκηνής *Μάκβεθ* και *Εύθυμη Χήρα*. Έπειτα από απόφαση της Οργανωτικής Επιτροπής για πρώτη φορά έπειτα από πολλά χρόνια, δεν τυπώνονται προσκλήσεις, ούτε τηρείται εθιμοτυπικός πίνακας πλην της εναρκτήριας εκδήλωσης με την Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου. Εφαρμόζεται όμως η κάρτα ελευθέρως για τους Δημοτικούς Συμβούλους και τους δημοσιογράφους.

Ο πολυπόθητος βυζαντινός χαρακτήρας της διοργάνωσης που τονίζει στην προπαρασκευαστική φάση η 20μελής οργανωτική επιτροπή, ενισχύεται με το β' Επιστημονικό Συμπόσιο Χριστιανική Θεσσαλονίκη στη Μονή Βλατάδων για το οποίο υπήρξε μεγάλη δυσαρέσκεια για τις διαδικασίες του Δήμου, από τον Πρόεδρο της επιτροπής του Συμποσίου Μητροπολίτη Τυρολόλης και Σερεντίου Παντελεήμονος, που σε επιστολή του προς την Υπηρεσία γράφει:

Το έργο της Επιτροπής εδυσχέρανεν η βραδύτης του Τμήματος Προμηθειών του Δήμου, υπευθύνου δια τον μειοδοτικόν διαγωνισμόν εκτυπώσεως έντυπου υλικού, η υπηρεσία εθιμοτυπίας του Δήμου, η οποία δεν διένειμεν εγκαίρως τας προσκλήσεις του κ. Δημάρχου προς όλας τας αρχάς της πόλεως και τέλος η αρμοδία δια τας αφισκολλησεις υπηρεσία του Δήμου, η οποία δεν διένειμεν ούτε ανήρτησεν καμίαν αφίσαν του Συμποσίου εις τα περισσότερα επίκαιρα σημεία της Πόλεως¹⁰⁰.

Χαρακτηριστική είναι επίσης μια αντιδικία που προκύπτει σχετικά με τη συμμετοχή της Φιλαρμόνικα Ουγγάρικα για μη εκπλήρωση των όρων του συμφωνητικού με το Δήμο Θεσσαλονίκης:

«Δίνει μια πολύ άσχημη εικόνα για το τι πρόκειται να γίνει όταν επιτευχθεί η ολοκλήρωση της Κοινής Αγοράς το 1992» δηλώνει το πληρεξούσιο Νομικό Γραφείο που εκπροσωπεί το Ουγγρικό σχήμα.¹⁰¹

Αθλητικοί αγώνες δρόμου ποδηλασίας, ρυθμικής γυμναστικής και ο Α' Αλεξάνδρειος δρόμος εντάσσονται στο πρόγραμμα των Δημητρίων το 1988 στο οποίο οι μουσικές εκδηλώσεις έχουν την συντριπτική πλειονότητα και απευθύνονται σε ένα κοινό όλων των ηλικιών και γούστων.

⁹⁹ Από την έγκριση απολογισμού ΔΗΜΗΤΡΙΩΝ 1988

¹⁰⁰ Επιστολή, Αρχείο ΚΙΘ

¹⁰¹ Επιστολές που αντηλλάγησαν, Αρχείο ΚΙΘ

Ο απολογισμός του 1988 κλείνει με την πίστη της Οργανωτικής Επιτροπής ότι στην επόμενη διοργάνωση θα αποφευχθεί η μετάκληση των ξένων συγκροτημάτων μέσω καλλιτεχνικών γραφείων (τα οποία έχουν επανέλθει) και τονίζει την ανάγκη για στελέχωση της Γραμματείας των Δημητρίων για να κάνουν απευθείας επαφές¹⁰²

Το 1989 είναι μία ακόμη διοργάνωση που φιλοξενεί μεγάλες εκδηλώσεις και σχήματα: Τη μεγάλη Συμφωνική Ορχήστρα της Σοβιετικής Ραδιοφωνίας, τη Δανική Συμφωνική Ορχήστρα Odense, τη Φιλαρμονική της Κέρκυρας, την Κρατική Όπερα της Σόφιας και τη Χορωδία Ιωάννης ο Δαμασκηνός. Γίνεται συναυλία με τον Λουκιανό Κηληδόνη, του Αμερικανού ροκ τραγουδιστή Κρις Άιζακ και του φημισμένου ντραμίστα Άλβιν Κουίν. Στο θέατρο ξεχωρίζει η παράσταση του *Μισάνθρωπου* από το Γαλλικό Θίασο Κομπάνι ντ' Ελάν στο Αλατζά Ιμαρέτ και το *Υλικό Μήδειας* του Χάινερ Μύλλερ σε σκηνοθεσία Θόδωρου Τερζόπουλου στο Βασιλικό Θέατρο. Η επιτροπή προκρίνει ένα αφιέρωμα στη Μνήμη του Κώστα Ταχτσή και αποφασίζει να εντάξει στο εξής μια συναυλία αφιερωμένη στο έργο ενός συμπολίτη συνθέτη και η αρχή γίνεται με τη μουσικοσυνθέτη Νινή Ζαχιά.¹⁰³

Τον χορό εκπροσωπούν το Μπαλέτο της Όπερας της Βόννης και το Βασιλικό Μπαλέτο Φλάνδρας ενώ Τυμπανιστές από τη Ιταλία δίνουν το δικό τους χρώμα σε εξωτερικούς χώρους της πόλης. Ο κινηματογράφος συνεχίζει να έχει τη δική του ενότητα στη διοργάνωση του 1989 και μέσα στο κλίμα της εποχής παρουσιάζονται σοβιετικές ταινίες της Περεστρόικα με τον γενικό τίτλο «Ο δρόμος για το νέο» Οι Αθλητικές Εκδηλώσεις παραμένουν αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος των Δημητρίων με τον Β' Αλεξάνδρειο Δρόμο, το Α' Διεθνές Σεμινάριο «Άσκηση για όλους», το Διεθνές Τουρνουά Πάλης και τη Διεθνή Συνάντηση Ρυθμικής Γυμναστικής¹⁰⁴.

7. Σταθεροποίηση ύφους και ανάπτυξη ... Δημήτρια 1990 – 1998

Η περίοδος 1990 – 1998 μπορεί να χαρακτηριστεί εν γένει από μια σταθεροποίηση ενός ύφους ευρείας και πολυποίκιλης διοργάνωσης¹⁰⁵.

Ο αριθμός των εκδηλώσεων αυξάνεται, η διάρκεια των Δημητρίων αυξάνει, η προσέλευση του κόσμου φτάνει σε σημεία ρεκόρ¹⁰⁶. Ο αριθμός επίσης των μελών της Επιτροπής Δημητρίων

¹⁰² Αρχείο ΚΙΘ

¹⁰³ Εισήγηση Υπηρεσίας Πολιτισμού προς Δήμαρχο για έγκριση προγράμματος ΚΔ Δημητρίων '89 και δαπάνης 98.600.000 για τις ανάγκες υλοποίησης του προγράμματος

¹⁰⁴ Λεύκωμα Δημητρίων 1989

¹⁰⁵ Λεύκωμα Δημητρίων 1995 Γράφει η οργανωτική επιτροπή στο Λεύκωμα του 1995: «*Προτάσεις πολιτισμού ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης για όλους, για όσους παραμένουν αμετανόητοι φίλοι του κλασικού αλλά και για εκείνους που φανατίζονται με το μοντέρνο, για τους νέους και λιγότερο νέους, για τους μελετητές του παρελθόντος αλλά και για τους επίδοξους μελλοντολόγους*».

¹⁰⁶ Σύμφωνα με απολογιστικά στοιχεία των Δημητρίων 1995 η πληρότητα στις εκδηλώσεις έφτασε το 95%, Λεύκωμα – Αφιέρωμα 33 Χρόνια Δημήτρια

αυξάνει σταθερά: Δημοτικοί Σύμβουλοι και εγνωσμένου κύρους και επιστημονικής αξίας πολίτες της Θεσσαλονίκης από όλους του χώρους και όχι μόνο των τεχνών μετέχουν στις επιτροπές.

Το 1997 ως έτος που η Θεσσαλονίκη χρίζεται Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης είναι βασική αναφορά αυτής της περιόδου. Ήδη από τη διοργάνωση του 1994, οι εκδηλώσεις προβάλλονται ότι έχουν «...τα γνωρίσματα και τις προδιαγραφές που επιβάλλονται και πρέπει στο μεγάλο αυτό γεγονός»¹⁰⁷. Ο Οργανισμός Πολιτιστικής Πρωτεύουσας Θεσσαλονίκης καλύπτει το 40% των δαπανών των Δημητρίων του 1996 και σημαντική υλική υποστήριξη¹⁰⁸.

Το περιεχόμενο των εκδηλώσεων συγκροτείται πρωτίστως από διάσημες ορχήστρες από το εξωτερικό: Εθνική Όπερα Πολωνίας, Φιλαρμονική Στρασβούργου (1990), Συμφωνική ορχήστρα ραδιοφωνίας της Πράγας και Κουαρτέτο εγχόρδων φιλαρμονικής του Λένινγκραντ (1991), Συμφωνική Ορχήστρα της Ιερουσαλήμ (1992), Κουαρτέτο Μόσχας, Συμφωνική Ορχήστρα Πολωνικής Ραδιοφωνίας (1993), Φιλαρμονική ορχήστρα Σόφιας και Αρμενίας (1994 και 1995), Βασιλική Φιλαρμονική Όπερα του Λονδίνου (1995), Φιλαρμονική της Σκάλας του Μιλάνου και Royal Scottish National Orchestra (1997) Συμφωνική Ορχήστρα της Πράγας, Ορχήστρα Δωματίου από την Αρμενία, Παιδική χορωδία της Βιέννης (1998). Διάσημα ονόματα του παγκόσμιου μουσικού στερεώματος εμφανίζονται όπως ο Βρετανός συνθέτης μουσικής για κινηματογραφικές ταινίες Michael Nyman (1992), ο μεγάλος Ρώσος πιανίστας Ρίχτερ Σβιάτοσλαβ (1993), η Μίλβα στο Παλαί ντε Σπορ (1995) και ο συνθέτης Benjamin Britten με τη σύνθεση *Όνειρο καλοκαιρινής Νύχτας* (1997, στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας). Παράλληλα με αυτά, η Εθνική Λυρική Σκηνή με την Όπερα Τροβατόρε (1991), η Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης που συμμετέχει κάθε χρόνο στα Δημήτρια θα παρουσιάσει το 1995 το μουσικό παραμύθι του Προκόφιεφ *Ο Πέτρος και ο Λύκος* με αφηγήτρια την Αλίκη Βουγιουκλάκη. Το μεγάλο αφιέρωμα στο Σταύρο Κουγιουμτζή (1992), η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα και Χορωδία της ΕΡΤ με τον Μίκη Θεοδωράκη (1993), το Ρεσιτάλ της Αγνής Μάλτσα (1994), η συναυλία του Γιώργου Χατζηνάσιου, τα αφιερώματα στον Νίκο Κυπουργό και τον Χρήστο Λεοντή, η συναυλία Στέφανου Κορκολή σε ένα διαφορετικό ύφος από αυτό που γνώριζε το ευρύ κοινό (1995), ο Κύκλος Δημήτρη Μητρόπουλου με αφορμή τα 100 χρόνια από τη γέννησή του (1996), το Ρεσιτάλ Νέων Θεσσαλονικέων Καλλιτεχνών, η σύμπραξη της Κρατικής Ορχήστρας Όπερας Βουδαπέστης με τον συνθέτη και μουσικό του μπουζουκιού Θανάση Πολυκανδριώτη (1997), το εμφάνιση του Συγκροτήματος Παραδοσιακής Μουσικής του Δήμου Θεσσαλονίκης (1998) είναι ακόμη μερικά από τα σημαντικά μουσικά συμβάντα αυτών των ετών.

¹⁰⁷Σημείωμα επιτροπής Δημητρίων, Λεύκωμα Δημητρίων 1994

¹⁰⁸Λεύκωμα Δημητρίων 1996 - Σημείωμα Καλλιτεχνικού Διευθυντή ΟΠΠΘ 97 Πάνου Θεοδωρίδη

Στην τέχνη του χορού η περίοδος αυτή έχει να παρουσιάσει την ομάδα ενός από τους πιο σημαντικούς και ανατρεπτικούς Γάλλους Χορογράφους του Ρολάν Πετί, (1993), το London City Ballet (1994) το συγκρότημα Momix (1995), τη Χορευτική ομάδα Udayan της Ινδής Mamata Shankar (1996) το Royal Winnipeg Ballet από τον Καναδά (1997) και το Μπαλέτο της Σόφιας (1998).

Στον εικαστικό τομέα διακρίνεται η παρουσίαση της φωτογραφικής συλλογή της Nelly «Ιερά μάρμαρα» και η δουλειά 10 σύγχρονων θεσσαλονικέων φωτογράφων (1990), η Έκθεση Ζωγραφικής του Παναγιώτη Τέτση, η έκθεση της σύγχρονης Ιαπωνικής Χαρακτικής και της σύγχρονης ελληνικής γλυπτικής (1991), η έκθεση έργων του Matisse, η αναδρομική έκθεση του Αλέκου Φασιανού και η έκθεση του Συλλόγου Καλλιτεχνών Εικαστικών Τεχνών Βορείου Ελλάδος (1993), η Έκθεση του διάσημου φωτογράφου Helmut Newton (1996), η έκθεση έργων του Θεόφιλου (1998), ενώ για πρώτη φορά εντάσσεται στα Δημήτρια έκθεση του Συλλόγου Αποφοίτων Καλών Τεχνών Θεσσαλονίκης (1998).

Θεατρικά, από τις λιγοστές παραστάσεις από το εξωτερικό σταχυολογούνται, το Ιαπωνικό Θέατρο Taichkikaku, ο Ennio Marchetto με την ιδιότυπες μιμήσεις διάσημων προσωπικοτήτων(1991), το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας με τον *Θείο Βάνια*, η παράσταση οπτικού Θεάτρου (visual theatre) της Karin Schaefer, η χορευτική θεατρική παραγωγή *Μήδεια* από το BITEF της Γιουγκοσλαβίας (1995), και ο *Αρχιμάστορας Σόλνες* του Ίψεν με τον Άλαν Μπέιτς σε σκηνοθεσία Peter Hall (1995), ενώ το 1996 υπάρχουν κυρίως εναλλακτικές θεατρικές εκδηλώσεις με Μαριονέτες, Τσίρκο, Θέατρο Δρόμου. Το 1997 στο πλαίσιο των Δημητρίων εντάχθηκε ως διοργάνωση του Οργανισμού Πολιτιστικής Πρωτεύουσας το 6ο Φεστιβάλ Θεάτρου της Ευρώπης με 14 παραστάσεις από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Επιλεκτικά ένα δείγμα των ελληνικών θεατρικών πεπραγμένων αυτήν την περίοδο αναφέρονται οι συμμετοχές του ΚΘΒΕ, της Εταιρείας Θεάτρου Άττις σε συνεργασία με 2 ρωσικά θέατρα που αποτελεί καινοτομία για τα ελληνικά πολιτιστικά δεδομένα (1993), της Πειραματικής Σκηνοθεσίας της Τέχνης, της Θεατρικής Εταιρείας Στοά με το έργο του Καμπανέλλη *Τρεις σε μοναξιά* και του Εθνικού Θεάτρου με τον *Αγαπητικό της Βοσκοπούλας* (1993), του Ανοιχτού Θεάτρου με την *Ορέστεια* του Αισχύλου σε σκηνοθεσία Γιώργου Μιχαηλίδη (1994), του Άρη Ρέτσου με το *Αντιγόνης Χορικά* (1995), του Κωνσταντίνου Αρβανιτάκη με τον *Καβαλάρη του χιονιού* (1997, στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας). Επιπρόσθετα παρουσιάζονται αφιερώματα στον Λόρκα με την συμπλήρωση των 60 χρόνων από το θάνατό του (1996) και στην Κατίνα Παξινού από τον Γιάννη Ιορδανίδη (1998). Στον τομέα του κινηματογράφου ξεχωρίζουν το αφιέρωμα στον Κανελλόπουλο (1991), στον Ίγκμαρ Μπέργκμαν (1998) καθώς και το αφιέρωμα για τον Σύγχρονο Γαλλικό Κινηματογράφο (1992) και τον Πρώτο Αιώνα του Κινηματογράφου (1994).

Στο θέμα της συσχέτισης με τη Βυζαντινή, χριστιανική και γενικά εθνική παράδοση, εντάσσονται η αδιάλειπτης παρουσίας Βυζαντινή Χορωδία του Σωματείου Ιεροψαλτών, το Συμπόσιο «Χριστιανική Θεσσαλονίκη», η Διάλεξη «Παναγιά Σουμελά του Πόντου»(1991) η έκθεση με τους Παλιούς Χάρτες και Γκραβούρες της Μακεδονίας, Μακεδονίτικων Κοσμημάτων και Κειμηλίων από την Ανατολική Θράκη και Ρωμυλία (1992), το Θεολογικό Συμπόσιο «Η μήτηρ ημών Εκκλησία» (1993), το Α' Συμπόσιο Ποντιακού Ελληνισμού (1994).

Την τριετία 1992-1994 διακρίνεται μια αφιερωματική περίοδος σε σημαντικούς Έλληνες ποιητές με την Εβδομάδα Οδυσσέα Ελύτη (1992), Έκθεση ντοκουμέντων Κ. Καβάφη (1993) και έκθεση ντοκουμέντων και φωτογραφίας του Γιώργου Σεφέρη με θεατρική σύνθεση αφιερωμένη στον ποιητή (1994).

Το 1997 είναι επίσης η χρονιά που εισάγεται μια νέα ενότητα με τίτλο «Δημήτρια στα Σχολεία» με μουσικές, χορευτικές, θεατρικές και άλλες εκδηλώσεις για παιδιά η οποία αυξάνεται ολοένα έως το τέλος της επόμενης περιόδου που ακολουθεί (1999 -2010) και την οριστική παύση της αμέσως μετά.

8. Μεγέθυνση, μεγάλα ονόματα και ετερόκλητα στοιχεία.... Δημήτρια 1999 – 2010

Η περίοδος 1999 έως το 2010 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σε αδρές γραμμές ως η πληθωρική περίοδος των Δημητρίων. Πληθωρική ως προς τη διάρκεια της διοργάνωσης που φτάνει τους τέσσερις μήνες από τον Σεπτέμβριο έως τον Δεκέμβριο, με την εύλογη απορία κατά πόσο μπορεί να υπηρετήσει φεστιβαλικό ύφος και ρυθμό, πληθωρική ως προς το πλήθος των εκδηλώσεων που θα φτάσουν τις 109 το 2004, τις 143 το 2005 και τις 148 το 2006 για να αρχίσουν βαθμιαία να μειώνονται έως το 2010 με 48 εκδηλώσεις, αριθμός που είναι ο συνηθής μέχρι τώρα. Πολύ μεγαλύτερος όμως είναι και ο αριθμός των μελών της οργανωτικής επιτροπής και των καλλιτεχνικών ανά είδος τέχνης συμβούλων που συστήνονται και φτάνουν τα 71 άτομα το 2006.

Στις επιτροπές αυτές στις οποίες πάντα προΐστανται ο ίδιος ο Δήμαρχος και ο αρμόδιος Αντιδήμαρχος Πολιτισμού συμμετέχουν ακόμη Δημοτικοί Σύμβουλοι, καθηγητές, συνταξιούχοι, δικηγόροι, έμποροι, επιχειρηματίες, καλλιτέχνες, πρόξενοι, εκπρόσωποι δημοσίων φορέων και σωματείων. Αυξημένος επίσης παρουσιάζονται ο προϋπολογισμός των εκδηλώσεων όπως αυτός του 2004 των 1.058.333,13 ευρώ, και του αριθμού των θεατών - 280.500 θεατές την ίδια χρονιά.¹⁰⁹ Τα έντυπα λευκώματα αυτής της περιόδου είναι τα πλέον πολυσέλιδα και πολυτελή - το 2007 μάλιστα εκδίδεται ο κατάλογος των εκδηλώσεων σε 5 γλώσσες.

Οι ρητορικές μεγαλοσχημίες και ένα κράμα ιστορικών αναφορών στα κείμενα των διοργανωτών πολιτικών αρχόντων φανερώνουν το υφολογικό συγκείμενο της περιόδου:

Τα Δημήτρια είναι για τη Θεσσαλονίκη η σφραγίδα της πολιτιστικής της γοητείας.¹¹⁰

Η πόλη μας που το χρώμα των δημόσιων μνημείων της στρώθηκε από τους επιγόνους του Μ. Αλεξάνδρου, τα θεμέλια βασίστηκαν από τους Ρωμαίους, η τοιχοδομία υψώθηκε από τους Βυζαντινούς, οι στέγες ερείσθησαν από τους Οθωμανούς και η συντήρησή και ανάδειξή τους γίνεται από την Ελληνική Πολιτεία, είναι έτοιμη ως παράδειγμα θεοσκεπάστης αγκάλης να προσφέρει και να δεχτεί και φέτος πολιτισμό, τηρώντας απαράβατα τη ρήση του Επιταφίου «Χρώμεθα γαρ πολιτεία ού ζηλούση τους των πέλας νόμους»¹¹¹.

Η επέτειος αυτή (εννοεί τα 40 χρόνια των Δημητρίων) σε συνδυασμό με τα 1700 χρόνια από το μαρτύριο και το θάνατο του Αγίου Δημητρίου προσδίδουν στα φετινά Δημήτρια μια ξεχωριστή σημασία αλλά και από την ανακήρυξη της Θεσσαλονίκης μας ως διοικητικού κέντρου της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.¹¹²

Υπάρχει μια αριθμητική αύξηση των θεατρικών εκδηλώσεων, όχι όμως συνακόλουθη της αύξησης του αριθμού των εκδηλώσεων συνολικά, ενώ αισθητή είναι η μείωση θεατρικών συμμετοχών του εξωτερικού. Το 1999 με το Ιστορικό Θέατρο Ταγκάνκα του Γιούρι Λιουμίμοφ, το 2002 με το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας, το 2006 με το έργο *Promessi Sposi* από το Teatroimmagine από τη Βενετία, το 2007 με τον *Χορό των Εμιγκρέδων* από το Ελληνογερμανικό Θέατρο Κολωνίας με αφορμή την συμπλήρωση 50 χρόνων από την έλευση των πρώτων μεταναστών και την επέτειο 20 χρόνων από την αδελφοποίηση της Κολωνίας με τη Θεσσαλονίκη,

¹⁰⁹ Απολογισμός Δημητρίων 2004 - Διεύθυνση Πολιτισμού Δήμου Θεσσαλονίκης

¹¹⁰ Από τον Χαιρετισμό του Ν. Μακραντωνάκη, Αντιδήμαρχου Πολιτισμού, Λεύκωμα Δημητρίων 2000

¹¹¹ Από τον Χαιρετισμό του Χ. Αηδονόπουλου, Αντιδήμαρχου Πολιτισμού, Λεύκωμα Δημητρίων 2004

¹¹² Από τον Χαιρετισμό του Β. Παπαγεωργόπουλου, Δημάρχου Λεύκωμα Δημητρίων 2005

το 2009 παρουσιάζεται *Εδουάρδος ο Γ΄* του Σαίξπηρ από το Εθνικό Θέατρο Βουκουρεστίου και το 2003 η *Αίντα* από την Εθνική όπερα Βουκουρεστίου.

Οι κεντρικές καλοκαιρινές παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου ανηφορίζουν σε αυτή τη δεκαετία για να παρουσιαστούν στα Δημήτρια: *Οιδίπους Τύραννος* (2000), *Αντιγόνη* (2001), *Ιων* (2003), *Λυσιστράτη* (2004), *Αχαρνείς* (2005), *Θεσμοφοριάζουσες* (2006), *Ηλέκτρα* (2007), *Βάτρα-Χ* (2008) όπως και οι παραστάσεις της Παιδικής Σκηνης του Εθνικού. Το ΚΘΒΕ, το Θέατρο Στοά, η Πειραματική Σκηνή της Τέχνης, το Θέατρο Άττις, το Αμφιθέατρο του Σπύρου Ευαγγελάτου είναι οι σκηνές που έχουν μια σταθερή παρουσία. Άλλα αξιόλογα και πρωτοπόρα Θέατρα και παραστάσεις κάνουν την παρουσία τους όπως το Θέατρο Σφενδόνη με το *Λίγα απ' όλα* σε σκηνοθεσία Δήμου Αβδελιώδη το 2001, η Εταιρεία Θεάτρου Χώρος με τον *Απόκοπο* του Μπεργαδή σε σκηνοθεσία Σίμου Κακάλα (2007), το Θέατρο της Οδού Κυκλάδων και τον Λευτέρη Βογιατζή για πρώτη και μοναδική φορά στα Δημήτρια με την *Ημερη* (2008), *Η γυναίκα της Πάτρας* του Γιώργου Χρονά με την Ελένη Κοκκίδου σε σκηνοθεσία Λένας Κιτσοπούλου για πρώτη φορά στα Δημήτρια (2010). Η ενότητα «Δημήτρια στα Σχολεία» συνεχίζει μέχρι το τέλος αυτής της περιόδου εντάσσοντας εκτός από παραστάσεις επαγγελματικών θιάσων και την ερασιτεχνική δημιουργία (ένα παράδειγμα είναι η παράσταση κουκλοθεάτρου από την Ομάδα του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης το 2005) αλλά και μαθητικές παραστάσεις Δημόσιων και Ιδιωτικών Δημοτικών, Γυμνασίων και Λυκείων και διαγωνισμούς θεατρικών ομάδων σχολείων (όπως αυτός του 2006 με την παρουσίαση έργων του Λόρκα).

Στα μουσικά πράγματα, αν και σαφώς λιγότερα σε σχέση με προηγούμενες περιόδους, αφήνουν το δικό τους αποτύπωμα μεγάλα κρατικά μουσικά σχήματα όπως η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Λετονίας και η Εθνική Όπερα του Βουκουρεστίου το 2003, η Εθνική Οπερέτα της Σόφιας, η Συμφωνική Ορχήστρα του Ωδείου της Άγκυρας το 2004, η Πολυφωνική Χορωδία Ραδιοφωνίας της Άγκυρας το 2005, η Χορωδία της Αγίας Πετρούπολης το 2008 και φυσικά η Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης και η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης. Είναι όμως η εποχή των μεγάλων συναυλιών και των ηχηρών ονομάτων: η συναυλία της Ελένης Καραϊνδρου με το έργο της *Μια Αιωνιότητα και μια μέρα* (1999), η συναυλία της Μαρινέλλας (2004), οι εναρκτήριες συναυλίες του 2005 και 2007 με το Δημήτρη Σγούρο αλλά και η παγκοσμίου αναγνώρισης βιολίστρια Vanessa Mae το 2005, ο αριστοτέχνης κιθαρίστας Paco de Lucia, η Patti Smith and Her Band (2007) ο Goran Bregovic, η Μαρία Φαραντούρη και η Λυδία Κονιόρδου με την μουσική παράσταση με τίτλο *Μύθοι Γυναικών* (2007), η εμφάνιση του διάσημου αμερικανού σαξοφωνίστα Charles Lloyd στο πλαίσιο του Ethno Jazz Festival – ένα ακόμη φεστιβάλ στο πλαίσιο των Δημητρίων (2009). Υπάρχει επίσης μια πληθώρα από

εμφανίσεις διαφόρων ειδών χορωδιών. Το 2003 μάλιστα πραγματοποιείται ο Μήνας Ορθόδοξων Χορωδιών με συμμετοχές από το εξωτερικό.

Το κομμάτι της προβολής του Βυζαντίου είναι ιδιαίτερα ενισχυμένο: Βυζαντινές χορωδίες, Διεθνή Συμπόσια για τη Χριστιανική Θεσσαλονίκη και τη Χριστιανική Μακεδονία, Ημερίδες για το Άγιο Όρος, την Κωνσταντινούπολη, το Νις της Σερβίας αλλά και επιστημονικές συναντήσεις και συζητήσεις για την Ιστορία και Γραμματεία του Αγίου Δημητρίου, αφιερώματα στους Πατέρες και Ιεράρχες της Ορθόδοξης εκκλησίας αλλά και σχετικές καλλιτεχνικές παραστάσεις όπως το *Ρέκβιεμ για τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο* και η θεατρική παράσταση *Αυτοκράτωρ Μιχαήλ* από το ΚΘΒΕ το 2004 εντάσσονται στο πρόγραμμα της διοργάνωσης.

Γενικά τα Δημήτρια αυτής της περιόδου μοιάζουν να περιλαμβάνουν τα πάντα και στην ορχηστρική τέχνη: Από το Θέατρο Χορών της Δόρας Στράτου και τα Παραδοσιακά Συγκροτήματα του Δήμου έως το Διεθνή Μήνα Χορού με πρωτοποριακά χορευτικά σχήματα και τους Κοζάκους της Ρωσίας, το Μεγάλο Μπαλέτο της Μόσχας, (2008) και τα φημισμένα Berioshka (2009).

Μια συστηματική τακτική στον εμπλουτισμό του προγράμματος σε αυτήν την περίοδο αποτελούν οι αφιερωματικές εκδηλώσεις σε καλλιτέχνες και άλλες σημαντικές προσωπικότητες: Μάνο Κατράκη, Ρένα Βλαχοπούλου, Μανόλη Αναγνωστάκη, Νίκο Σκαλκώτα (2004), Αλέξη Μινωτή (2005), Γιώργο Βαφόπουλο, Οδυσσέα Ελύτη, τον εορτασμό για τα 250 χρόνια από τη γέννηση του Μότσαρτ (2006), τον Δημήτρη Χορν με τη συμπλήρωση 10 χρόνων από τον θάνατό του, τον Jean Sibelius, την Μαρία Κάλλας, τον Νίκο Καζαντζάκη και το αφιέρωμα της ΚΟΘ για τα 50 χρόνια από το θάνατο του, τα 250 χρόνια από το θάνατο του Ρήγα Φεραίου,(2007), αλλά και οι επετειακές εκδηλώσεις για σημαντικά γεγονότα και φορείς: τα 100 χρόνια του Μακεδονικού Αγώνα και του θανάτου του Παύλου Μελά με την έκθεση κειμηλίων και χαρτών της περιόδου, τα 60 χρόνια από τη απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης από την Γερμανική Κατοχή (2004), τα 70 χρόνια της Φιλαρμονικής και τα 20χρονα της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Θεσσαλονίκης, τα 80 χρόνια της Γεωπονικής του ΑΠΘ και τα 30 χρόνια από την ανακάλυψη του τάφου της Βεργίνας (2007).

Τα πολυθέαματα δίνουν επίσης το δικό τους αποτύπωμα στις διοργανώσεις αυτής της περιόδου όπως το καλλιτεχνικό τσίρκο Mana από τους Les Farfadais στο Κλειστό Γήπεδο της ΧΑΝΘ (2007) και το Ιταλικό διήμερο Viva Italia με παραδοσιακές βενετσιάνικες γόνδολες και άλλα θεάματα στην παλιά παραλία και τους κεντρικούς δρόμους της Θεσσαλονίκης (2007).

9. Συγκέντρωση, φεστιβαλικό ύφος και αντιδράσεις 2011 – 2017

Οι αυτοδιοικητικές εκλογές που διεξήχθησαν το Νοέμβριο του 2010, έφεραν στη διοίκηση του Δήμου τον συνδυασμό με επικεφαλής τον Γιάννη Μπουτάρη. Η νέα διοίκηση ανέλαβε τα καθήκοντά της την 1 Ιανουαρίου 2011 με όλο το χρονικό πεδίο ελεύθερο στον προγραμματισμό των 46ων Δημοτρίων αλλά και με προϋπολογισμό μειωμένο κατά 60% περίπου σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά και εν μέσω της οικονομικής κρίσης που πλέον ήταν κάτι παραπάνω από αισθητή και στον δημόσιο τομέα¹¹³. Τα 46α Δημήτρια αποτελούν τα πρώτα μιας νέας περιόδου με ολοφάνερη αλλαγή πορείας και τομή στη φιλοσοφία του θεσμού. Ξεκινώντας από την

¹¹³ Περισσότερα στοιχεία για την μείωση των κονδυλίων για τον πολιτισμό και τους ΟΤΑ από τον Πασχαλίδη Γ. (2013) :30-31 διαθέσιμο στο <https://bit.ly/2A00Eq7>

οργανωτική δομή των Δημητρίων, το 2011 είναι η πρώτη χρονιά από το 1973 όταν τα Δημήτρια πέρασαν επίσημα στην ευθύνη του Δήμου, που ο Δήμαρχος της πόλης δεν εμπλέκεται στην οργανωτική επιτροπή των Δημητρίων κάνοντας πράξη σχετική δήλωση του Γιάννη Μπουτάρη πολλά χρόνια πριν.

Επιπλέον, οι πολυπληθείς ανά τομέα τέχνης επιτροπές κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες αντικαταστάθηκαν το 2011 από μία τριμελή καλλιτεχνική επιτροπή με διετή θητεία αποτελούμενη από τη θεατρολόγο Ιφιγένεια Ταξοπούλου, τον χορογράφο Κωνσταντίνο Ρήγο και τον μουσικό Γιώργο Λαζαρίδη. Το πρώτο μέλημα της επιτροπής¹¹⁴ ήταν η επαναφορά του θεσμού εντός της λογικής που διέπει τα περισσότερα ευρωπαϊκά φεστιβάλ, δηλαδή αυτή του μέρους του σύγχρονου διεθνούς και εγχώριου πολιτιστικού γίνεσθαι και όχι του «περιστασιακού εκθετήριου μεγάλων ονομάτων», με ένα πρόγραμμα που παρεμβάλλεται στην κανονικότητα και τη συνήθεια της πολιτιστικής ζωής της πόλης αλλά και με κατάργηση των προσκλήσεων και θέσπιση ακόμη πιο χαμηλού εισιτηρίου. Το πρόγραμμα, με περιορισμένη χρονική διάρκεια, περιλαμβάνει 43 εκδηλώσεις μουσικής, θεάτρου και χορού. Παρουσιάζεται ο γνωστότερος ίσως θεατρικός φορέας της Γερμανίας, το Θέατρο Schaubuhne για πρώτη φορά στα Δημήτρια σε συνεργασία με το Εθνικό Θέατρο Habima του Ισραήλ με το έργο *Third Generation*, μια παράσταση με Γερμανούς, Ισραηλινούς και Παλαιστίνιους, εισάγεται το είδος της performance στα Δημήτρια από τον εικαστικό και performer Φίλιππο Τσιτσόπουλο. Στο πρόγραμμα συμπεριλαμβάνεται επίσης το Εθνικό Θέατρο της Κρακοβίας, η Ορχήστρα Λαχανικών της Βιέννης, η Ελληνο-Τουρκική Ορχήστρα Νέων με το διάσημο μαέστρο Julien Salemkour, το περίφημο κουκλοθέατρο Mummenschanz από την Ελβετία, μια συναυλία αφιέρωμα στη Ρόζα Εσκενάζυ και ένα αφιέρωμα στον θεατρικό συγγραφέα Δημήτρη Δημητριάδη. Ιδιαίτερη σημασία είχε η κατά παραγγελία από τα Δημήτρια σε 15 επαγγελματικού χαρακτήρα θεατρικές ομάδες της πόλης, μιας σπονδυλωτής παράστασης με τίτλο *Απογραφή πληθυσμού*. Οι παραπάνω εκδηλώσεις δίνουν μια γενική αίσθηση για το ύφος αυτής της νέας περιόδου των Δημητρίων, ωστόσο αυτό που περισσότερο χαρακτηρίζει την νέα εποχή είναι τα στοιχεία που απουσιάζουν ενώ τόσο έντονα υπήρχαν στις προηγούμενες: Δεν υπάρχουν εκδηλώσεις που ούτως ή άλλως θα παρουσίαζαν συγκεκριμένοι φορείς στη Θεσσαλονίκη (πλην του ΚΘΒΕ και της Πειραματικής Σκηνης) αλλά και εκδηλώσεις σχετικές με το Βυζάντιο και την Χριστιανική ταυτότητα της πόλης, όπως Βυζαντινές Χορωδίες, Συνέδρια για τη Χριστιανική Θεσσαλονίκη, εκθέσεις αγιογραφίας κ.ά. Στις δηλώσεις και χαιρετισμούς των πολιτικών προσώπων απουσιάζουν οι σχετικές αναφορές δίνοντας πλέον μεγαλύτερη έμφαση στην ιστορική πολυπολιτισμικότητα της Θεσσαλονίκης.

¹¹⁴ Ιφιγένεια Ταξοπούλου, 2011, Περιοδικό Σκηνή του Τμήματος Θεάτρου του ΑΠΘ

Με αυτό το πλαίσιο προθέσεων και αντιλήψεων τα 47α Δημήτρια του 2012 θα φέρουν το κοινό της Θεσσαλονίκης σε επαφή με την Ορχήστρα Δωματίου Σμύρνης και την εκδήλωση για τη λόγια μουσική και παράδοση στην πολυπολιτισμική Θεσσαλονίκη, το Project Οδύσσειες: Θεσσαλονίκη, τον θεατρικό μονόλογο του Μάρτιν Σέρμαν Ρόουζ (βασισμένο στην ομώνυμη ηλικιωμένη Εβραία που επέζησε του Ολοκαυτώματος) με τη Ζωή Λάσκαρη και σε σκηνοθεσία του πολυβραβευμένου Άντολφ Σαπίρο και τη Ραχήλ του Ξενόπουλου από το Κέντρο Θεατρικής Έρευνας Θεσσαλονίκης στο πλαίσιο του ξεχωριστού κύκλου «100 χρόνια εβραϊκής παρουσίας στη Θεσσαλονίκη». Αξιομνημόνευτες εκδηλώσεις του προγράμματος το αφιέρωμα στη Θεσσαλονικιά Ρούλα Πατεράκη, η Egorhili synopsis από την Εταιρεία Θεάτρου Χώρος, η χορευτική παράσταση Πρώτη ύλη του Δημήτρη Παπαϊωάννου, η εμφάνιση της Συμφωνικής του Βερολίνου και του Δήμου Θεσσαλονίκης, μια μεγάλη γιορτή παραδοσιακών χορευτικών σχημάτων με τίτλο «Χορεύοντας για τα 100» για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση της πόλης αλλά και η διοργάνωση «Έργα τέχνης από το Λούβρο στη Θεσσαλονίκη» στο ίδιο εορταστικό πλαίσιο.

Με ακόμη πιο μειωμένο προϋπολογισμό της τάξης των 158.000€ (για καλλιτεχνικές αμοιβές) η νέα Αντιδήμαρχος Πολιτισμού της Διοίκησης Μπουτάρη Έλλη Χρυσίδου και η νέα τετραμελής επιτροπή του 2013 (Ολγα Ταμπουρή, Μάριος Ελευθεριάδη, Αποστολία Παπαδαμάκη και Σοφία Ευτυχιάδου) θα παραδώσει, με πρόθεση ενίσχυσης του φεστιβαλικού χαρακτήρα και ρυθμού, ένα πρόγραμμα συμπυκνόμενο αυτή τη φορά σε λιγότερο από ένα μήνα. Εισάγονται δωρεάν εκπαιδευτικά εργαστήρια - masterclasses για όλες τις τέχνες (11 στο σύνολο)¹¹⁵ και περισσότερες εκδηλώσεις με ελεύθερη είσοδο. Η πρωτότυπη εναρκτήρια εκδήλωση *Συμφάγωμεν*, μια πλουραλιστική εκδήλωση της μουσικής, του χορού και των εικαστικών με τη συμμετοχή περισσότερων των 70 καλλιτεχνών αποτελεί μέχρι σήμερα ξεχωριστή ανάμνηση στην ιστορία των Δημητρίων. Η πρόθεση για καλλιτεχνικό δυναμισμό συνθέτουν το υπόλοιπο πρόγραμμα:

Η *Άσκηση: η Γκόλφω* από το Εθνικό Θέατρο, μια μετάκληση που πραγματοποιήθηκε χάρη στην τριμερή συνδιοργάνωση του Εθνικού Θεάτρου, του ΚΘΒΕ και των 48ων Δημητρίων, Η *Άσκηση: Σύσσημον* από την Εταιρεία Θεάτρου «Χώρος», η *Νόρα* του Ίψεν, από τη θεατρική βέλγικη κολλεκτίβα «tgSTAN» μιας από τις πιο σημαντικές ομάδες της ευρωπαϊκής θεατρικής πρωτοπορίας. Επιχειρήθηκε μια διαφορετική ματιά βιοματικής συνέρευσης των Τεχνών. Το Μπενσουσάν Χαν, ένα παλιό διατηρητέο κτήριο στην παλιά εβραϊκή συνοικία της

¹¹⁵ Το θέμα της χρονικής διάρκειας ενός φεστιβάλ δεν είναι μόνο ποσοτικός αλλά και ποιοτικός δείκτης καθώς αναγκαστικά οδηγεί σε αυστηρότερα κριτήρια επιλογής. Τα μεγαλύτερα φεστιβάλ τεχνών στον κόσμο όπως αυτό του Εδιμβούργου και της Αβινιόν <http://www.festival-avignon.com/fr/la-programmation> δεν έχουν διάρκεια περισσότερη από 3 εβδομάδες

Θεσσαλονίκης, φιλοξένησε, εκτός των συνήθων χώρων του φεστιβάλ, πλήθος εκδηλώσεων των 48ων Δημητρίων. Τιμητικά αφιερώματα σε Θόδωρο Τερζόπουλο και Πίνα Μπάους πραγματοποιούνται ενώ εισάγεται ο μεγάλος εικαστικός περίπατος σε μουσεία και γκαλερί της πόλης με τίτλο Νύχτα Τέχνης, που υπάρχει εφεξής στις υπόλοιπες διοργανώσεις με τη συνεργασία της Δημοτικής Πινακοθήκης. 111 μουσικές μινιατούρες από ολόκληρο τον πλανήτη συμπεριλαμβάνονται σε μια συναυλία ειδικά σχεδιασμένη από ευρηματικούς Θεσσαλονικείς μουσικούς για τα 48α Δημήτρια. Η νεολογία «αντι - Δημήτρια» εισάγεται για να ορίσει η καλλιτεχνική επιτροπή την νέα ταυτότητα της διοργάνωσης, που σε αντίθεση με την προβολή του ήδη επικρατούντος ρεύματος στην τέχνη, πριμοδοτεί πλέον το ερευνητικό στοιχείο¹¹⁶.

Με την εδραίωση του νέου στυλ Δημητρίων και την πεποίθηση του νέου μοντέλου σχεδιασμού, ο θεατρολόγος Σάββας Πατσαλίδης, μέλος της τετραμελούς επιτροπής την επόμενη χρονιά, θα επισημάνει την ερευνητική ματιά και τη στροφή στο νεανικό κοινό¹¹⁷ που καθορίζουν τις επιλογές των 49ων Δημητρίων: «Οι προτάσεις καθρεφτίζουν τις καλλιτεχνικές αναζητήσεις στη σημερινή Ευρώπη, έχουν νεανική ενέργεια, ταιριάζουν σε μια πόλη τόσο ζωντανή όσο η Θεσσαλονίκη. Ένα φεστιβάλ γερασμένο αδικεί τους φοιτητές της, αδικεί τους χιλιάδες της νέους». Και προς επίρρωση αυτών, ο ίδιος ο Δήμαρχος δηλώνει: *Η ταυτότητα που είχε ως πρόσφατα (εννοώντας πριν από το 2011)-ένα συνονθύλευμα διαφόρων εκδηλώσεων-δεν αντιστοιχεί ούτε στη λογική ούτε στη νοοτροπία μας.*

Τα Δημήτρια του 2014 είναι αυτά που το κοινό της Θεσσαλονίκης θα γνωρίσει τον ανατρεπτικό σκηνοθέτη, συγγραφέα και σκηνογράφο Jan Fabre με την παράσταση *Attends*. Ο Fabre συμμετέχει και την επόμενη χρονιά στην σημαντική διοργάνωση των 50ων Δημητρίων με την επονομασία Futureval - το φεστιβάλ του μέλλοντος, με την κορυφαία πολυαναμενόμενη 24ωρη παράσταση *Mount Olympus*¹¹⁸. Η επετειακή διοργάνωση έκανε μια πανηγυρική έναρξη με εντυπωσιακά video mappings στο Λευκό Πύργο και το κτήριο του Λιμανιού.

¹¹⁶ Σοφία Ευτυχιάδου, Περιοδικό Σκηνή Το περιοδικό του Τμήματος Θεάτρου ΑΠΘ, 2013

¹¹⁷ Σύμφωνα με τον Τόφλερ Α.(1992) Όσο πιο νέο είναι το κοινό, τόσο πιο δεκτικό είναι σε κάθε φόρμα επικοινωνίας και πειραματισμού.

¹¹⁸ Ο Jan Fabre την επόμενη χρονιά έλαβε τη θέση του Καλλιτεχνικού Διευθυντή του Ελληνικού Φεστιβάλ, θέση από την οποία παραιτήθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα έπειτα από έντονες αντιδράσεις καλλιτεχνικών και πολιτικών κύκλων. Υπήρξε μια παγκόσμια καλλιτεχνική είδηση ενώ τα σχετικά δημοσιεύματα της εποχής αναφέρονταν στην παράστασή του στα 50α Δημήτρια Mount Olympus ως δείγμα του εκκεντρικού, απρόβλεπτου και προκλητικού καλλιτεχνικού του έργου. <https://www.news247.gr/politismos/paraitithike-o-jan-fabre.6419273.html>

Με το συμβολισμό της συνέντευξης τύπου για την παρουσίαση του προγράμματος στο εργοτάξιο του μετρό Θεσσαλονίκης, φορώντας κράνη και φωσφορίζε γιλέκα, αντιδήμαρχος και καλλιτεχνική επιτροπή, επιχείρησαν να δώσουν και σε επικοινωνιακό επίπεδο το νόημα του επιχειρούμενου καλλιτεχνικού εργοτάξιου το 2016 για τα 51α Δημήτρια, του Αστυβάλ – αυτή τη φορά - Το φεστιβάλ της πόλης. Το βαρύ χαρτί της διοργάνωσης είναι το όνομα της Γιόκο Όνο και η εικαστική της εγκατάσταση EX-IT με 100 φέρετρα, ένα σχόλιο για τη ζωή, τον θάνατο και τη μετενσάρκωση και 3 ακόμη performances της ίδιας. Το πρόγραμμα μπαίνει σε χώρους πολιτικούς αλλά και αχαρτογράφητους: η βερολινέζικη Σαουμπίνε με ένα έργο – ντοκουμέντο για το προσφυγικό, μια παράσταση από τη Σερβία για τη Βόρεια Κορέα, η διαδραστική περφόρμανς Chauvinism Scanner που μετράει με ακρίβεια το βαθμό του «σωβινισμού», της «ξενοφοβίας» των Θεσσαλονικέων, η ιλαροτραγωδία «Τα μυστικά μας», από την ομάδα Bella Pinter & Company, που σκαλίζει την αποθήκη της εθνικής μνήμης των Ούγγρων κατά τη διάρκεια της κομμουνιστικής κυριαρχίας της χώρας τους και μετά.¹¹⁹

Η διοργάνωση των 52^{ων} Δημητρίων το 2017 περιλαμβάνει δύο μεγάλες εκδηλώσεις – project για δύο μεγάλες εκατονταετείς επετείους. Το προφεστιβαλικό πολυθέαμα με τη σύμπραξη πολλών φορέων της πόλης *Έγινε η Σπίθα πυρκαγιά* για την επέτειο των 100 χρόνων από την Μεγάλη Πυρκαγιά της Θεσσαλονίκης και το οποία παρακολούθησαν χιλιάδες κόσμου και η πολυμεσική ψηφιακή έκθεση *Revolution in Art* με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την Οκτωβριανή επανάσταση και της επίδρασής της στα παγκόσμια καλλιτεχνικά κινήματα. Τα 52^α Δημήτρια είναι η διοργάνωση που φέρνει για πρώτη φορά επαγγελματικούς θιάσους από την Ιρλανδία και το Ιράν στη Θεσσαλονίκη και τη διάσημη Ομάδα Χορού Peeping Tom από το Βέλγιο. Το 2017 αποτελεί όμως και μια διαφορετική αναφορά στην ιστορία των Δημητρίων. Είναι η διοργάνωση που για πρώτη φορά στην ιστορία τους τα Δημήτρια καταψηφίστηκαν από το Δημοτικό Συμβούλιο με το σοβαρό ενδεχόμενο μιας προσωρινής έστω διακοπής της ανελλιπούς επί 52 χρόνια ροής τους.

9.1. Οι περιπέτειες του Δημοτικού Συμβουλίου 2017

Σε μια εξαιρετικά ιδιάζουσα κατάσταση βρέθηκαν οι διοργανωτές των 52ων Δημητρίων το 2017. Στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Θεσσαλονίκης της 24^{ης} Ιουλίου, την τελευταία πριν την καλοκαιρινή διακοπή, κατατέθηκε η εισήγηση της Αντιδημάρχου Πολιτισμού και Τεχνών Έλλης Χρυσίδου για την έγκριση του καλλιτεχνικού προγράμματος των

¹¹⁹ Λεύκωμα Δημητρίων 2016

52^{ov} Δημητρίων καθώς και των δαπανών του. Η έγκριση από το Δημοτικό Συμβούλιο λίγους μήνες πριν την έναρξη του φεστιβάλ και φυσικά όταν όλη η οργάνωση έχει σε σημαντικό βαθμό δρομολογηθεί, αποτελεί μια αμετάβλητη και τυποποιημένη διαδικασία: η εισήγηση κατατίθεται, γίνεται συζήτηση και εν τέλει η διοργάνωση του Φεστιβάλ κατά κανόνα εγκρίνεται (συνήθως με ψήφους υπέρ από την συμπολίτευση και κατά από την αντιπολίτευση) από το Δημοτικό Συμβούλιο ώστε να προχωρήσουν οι διαδικασίες της διοργάνωσης. Ωστόσο στη συγκεκριμένη συνεδρίαση τα πράγματα εξελίχθηκαν διαφορετικά.

Της έντονης συζήτησης και κριτικής που προηγήθηκε από συμβούλους της αντιπολίτευσης (άσκηση κριτικής για τις διοργανώσεις προηγούμενων χρόνων, τις απευθείας αναθέσεις, τις ασάφειες στο πρόγραμμα των εκδηλώσεων, την ελλιπή προβολή των τοπικών καλλιτεχνικών σχημάτων, την ανάγκη για καλλιτεχνικό διευθυντή, ακόμη και για την επιλογή της συμπερίληψης ως εναρκτήρια, εκδήλωση σχετική με την επέτειο των 100 χρόνων της Οκτωβριανής Επανάστασης¹²⁰), ακολούθησε η ψηφοφορία κατά την οποία η απουσία αρκετών συμβούλων της συμπολίτευσης είχε ως αποτέλεσμα της ονομαστικής ψηφοφορίας που ζητήθηκε ¹²¹, να καταψηφιστεί το πρόγραμμα των Δημητρίων (με 14 ψήφους υπέρ και 16 ψήφους είτε κατά ή λευκό) αφήνοντας στον αέρα τη διοργάνωση που ελλείπει θετικής απόφασης από το Ανώτατο Σώμα του Δήμου θα έπρεπε να ανακόψει τις εργασίες και προετοιμασίες θέτοντας πράγματι σε κίνδυνο την ορθή διεξαγωγή της διοργάνωσης. Ακολούθησε μια έντονη περίοδος δηλώσεων και αντεγκλήσεων κυρίως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπου τα Δημήτρια τέθηκαν σε επίπεδο μιας άτυπης δημόσιας διαβούλευσης¹²². Στο επόμενο και πολυαναμενόμενο Δημοτικό Συμβούλιο της 21^{ης} Αυγούστου 2017 και μια ανάσα πριν την τελική ευθεία για το φεστιβάλ, μέσα σε οξεία αντιπαράθεση αντιπολίτευσης - διοίκησης για το θέμα, το πρόγραμμα εκδηλώσεων της 52ης διοργάνωσης, που υποβλήθηκε εκ νέου στο Δημοτικό Συμβούλιο με μικρές διαφοροποιήσεις, υπερψηφίστηκε (με τις θετικές ψήφους της συμπολίτευσης που παραβρέθηκε σύσσωμη και τις

¹²⁰Η εκδήλωση ήταν η πολυμεσική έκθεση REVOLUTION IN ART στην οποία παρουσιαζόταν η ανάπτυξη των εικαστικών τεχνών στη Ρωσία μέσα από το έργο ρηξικέλευθων καλλιτεχνών, ομάδων και κινημάτων στο διάστημα από το 1900 έως το 1923, παράλληλα με τις ιστορικές εξελίξεις. Φιλοξενούσε εικόνες προερχόμενες στην πλειοψηφία τους από τη συλλογή και το αρχείο Κωστάκη του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης (https://dimitria.thessaloniki.gr/searchevents/?_sf_s=REVOLUTION%20IN%20ART&_sft_post_tag=52%CE%B1-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%AE%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1 προσπελάστηκε 1/9/2018)

¹²¹<http://www.thessnews.gr/article/44936/den-perasan-ta-52a-dimitria-apo-to-dimotiko-symbolio-se-psifoforia-parodia> προσπελάστηκε 1-9-2018

¹²²<http://www.thessnews.gr/article/44936/den-perasan-ta-52a-dimitria-apo-to-dimotiko-symbolio-se-psifoforia-parodia><https://www.karfitsa.gr/Μνήμη-αλά-καρτ-στο-θέμα-των-ΔΗΜΗΤΡΙΩΝ/>
<http://parallaximag.gr/parallax-view/ena-thlivero-dimotiko-symvoulia>
<https://www.thinkfree.gr/dimitria-chrysidou-kalafatis-avramopoulos-zervas-kourakis/>
<http://www.iefimerida.gr/news/352559/thessaloniki-ston-aera-istoriko-festival-dimitria-meta-apo-52-hronia>

θετικές ή λευκές ψήφους από την αντιπολίτευση) αφού όμως φρέναρε τις διαδικασίες για ένα μήνα.

Συμπερασματικά, η διαδικαστική αυτή περιπέτεια φανέρωσε 1) Ότι τα Δημήτρια εξαρτώνται άμεσα , ως μέρος της πολιτιστικής πολιτικής της εκάστοτε διοίκησης, από τις πολιτικές ισορροπίες και άλλες εσωτερικές Δημοτικές διαδικασίες, 2) Ότι η διαχείριση των Δημητρίων αποτελεί σημείο προστριβής και πηγή ανατρεπτικών καταστάσεων 3) Ότι, ίσως όχι συμπτωματικά, αυτή η τελευταία περίοδος των Δημητρίων προκάλεσε τη μεγαλύτερη εσωτερική και εξωτερική κριτική αντιμετώπιση 4) Ότι υπάρχει πολιτική και κοινωνική δέσμευση της πόλης με τη διοργάνωση: Έγινε αντιληπτό από το αποτέλεσμα ότι κανείς δεν επιθυμεί και πολύ περισσότερο δεν θέλει να χρεωθεί την ματαίωση του κορυφαίου πολιτιστικού θεσμού του Δήμου.

10. Το σήμερα είναι ήδη χθες... Δημήτρια 2018

*Το Φεστιβάλ των Δημητρίων δεν θα έπρεπε να διοργανώνεται από το Δήμο. Ο Δήμος είναι ένα αρτηριοσκληρωτικό, δεινοσαυρικό σύστημα.... Με αυτά περίπου τα λόγια ο Δήμαρχος Γιάννης Μπουτάρης άνοιξε τον χαιρετισμό στο κοινό της εναρκτήριας εκδήλωσης των 53ων Δημητρίων το 2018, τα *Λιμάνια του Κόσμου* στην οποία συμμετείχαν με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης διάσημους σολίστες και άλλους μουσικούς από τρία πολιτισμικά τοπία: Θεσσαλονίκη, Χάιφα, Κάιρο¹²³.*

¹²³Εναρκτήρια εκδήλωση των 53ων Δημητρίων 29/9/2018 στο Λιμάνι Αποθήκη Β

Είτε ως έκφραση μιας σκληρής πραγματικότητας σχετικά με το νομικό και θεσμικό πλαίσιο του Δήμου μέσα στο οποίο πρέπει να προκύψει ένα διεθνές και υψηλού επιπέδου φεστιβάλ τεχνών, είτε ως αντανάκλαστική θύμηση της καταψήφισης της προηγούμενης χρονιάς που έφερε τα Δημήτρια αντιμέτωπα με τον κίνδυνο της διακοπής τους αλλά και με σημαντικές δυσκολίες που έφερε η όλη καθυστέρηση, είτε ως πρόβλεψη για ακόμη πιο δύσκαμπτες μελλοντικές διαδικασίες, η δήλωση Μπουτάρη εμπεριέχει το βασικό προβληματισμό της υλοποίησής του καθαρά από έναν δημόσιο φορέα.

Για του λόγου το αληθές, η προαναγγελθείσα «πρώτη» παραγωγή των Δημητρίων που αφορούσε την χορευτική παράσταση με τη γαλλίδα χορογράφο Sarah Cerneaux και χορευτές από τη Θεσσαλονίκη, αποσύρθηκε νωρίς λόγω διαδικαστικών εμποδίων αναδεικνύοντας για ακόμη μια φορά τους περιορισμούς σε πρωτοβουλίες¹²⁴.

Τριάντα χρόνια μετά το θάνατο του Αλέξανδρου Ιόλα, τα 53α Δημήτρια σε συνεργασία με το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης που κατέχει τη δωρεά του διεθνούς συλλέκτη, διοργανώνουν από κοινού μια μεγάλη έκθεση με έργα της συλλογής του η οποία αποτελεί ίσως την πιο πετυχημένη εκδήλωση των 53ων Δημητρίων τουλάχιστον από άποψη κοινού.

Το αφιέρωμα στον Alfred Schnittke ενός από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της διεθνούς μουσικής avant garde και συνθέτες του 20ου αιώνα και η συναυλία της Καμεράτας Βιέννης με ένα δημοφιλές πρόγραμμα για ευρύ κοινό που περιλαμβάνει από Piazzolla και Θεοδωράκη έως Mozart, Brahms και Strauss είναι μόνο δύο από το πλούσιο μουσικό κεφάλαιο της διοργάνωσης του 2018.

Το *The Art is Lonely?* μια εικαστικο-θεατρική σπουδή στη μοναξιά της καλλιτεχνικής δημιουργίας του Φίλιππου Τσιτσόπουλου που επανέρχεται στα Δημήτρια έπειτα από 7 χρόνια και το project Snowwhite της Catherine Bay με 12 Χιονάτες να εγκαθίστανται μέσα σε σιδερένους φράχτες στην πλατεία Αριστοτέλους είναι οι βασικές συμμετοχές του είδους της performance. Το Cold Blood, του σκηνοθέτη Jaco Van Dormael και της χορογράφου Michele Anne De Mey είναι η κορυφαία εκδήλωση των 53ων Δημητρίων. Συγκαταλεγμένη στον τομέα του χορού, στην πραγματικότητα αποτελεί μια καλλιτεχνική αλχημεία με κινηματογραφικές και θεατρικές τεχνικές και την νέα σχετικά τέχνη του νανο -χορού που αφορά χορογραφίες χεριών και δαχτύλων¹²⁵. Το θέμα: οι στιγμές πριν από το θάνατό και η μία και μοναδική τελευταία εικόνα που περνά μπροστά

¹²⁴<https://www.thinkfree.gr/erchetai-me-choro-i-proti-paragogi-gia-ta-dimitria/>

¹²⁵<http://www.astragales.be/>

από τα μάτια είναι μια οδὴ στο εὐθραστο της ζωῆς. Ἐν τέλει, αποτελεί ἕνα σημαντικό καλλιτεχνικό γεγονός ἀπὸ αὐτὰ που οἱ διοργανωτὲς των Δημητρίων δικαιούνται νὰ αισθάνονται περήφανοι που ἔφεραν σε ἐπαφὴ το κοινὸ της Θεσσαλονίκης. Ἡ διοργάνωση του 2018 θὰ μπορούσε ἀνετα νὰ χαρακτηριστεῖ ὡς ἡ διοργάνωση του Θεάτρου καθὼς γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορικὴ του διάνυση ἡ ἀριθμητικὴ πλειονότητα ἀνήκει στὸν τομέα αὐτὸ με ἕνα ποσοστὸ 32% ἐπὶ τοῦ συνόλου των ἐκδηλώσεων ἐνὼ τὴν ἀντίστοιχη πρωτοκαθεδρία εἶχε ἀνεκαθεν ἡ μουσικὴ. Ἡ ἡμερίδα με θέμα τα 50 χρόνια ἀπὸ τὸν ἀνήσυχο Μάη του '68 καὶ τὸ θεατρικὸ του ἀποτύπωμα, ἡ παρουσίαση τῆς μεταδραματικῆς παράστασης DUST μιὰς ἀπὸ τὶς πιο σημαντικὲς ομάδες μαριονέτας καὶ δραματικὸ θεάτρου ἀπὸ τὴ Δανία, τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο τῆς Ουγγαρίας με τὸ *Ἡμερολόγιο ἐνὸς Τρελοῦ*, ἡ ἐναλλακτικὴ καὶ δυναμικὰ ἀνερχόμενη ομάδα ἀπὸ τὴν Ἀγγλία με τὴν ονομασία 1927 που ἔδωσε δείγμα δουλειᾶς με τὸ *The animals and children took to the streets*, ὅπου κινούμενα σχέδια, ζωντανὴ μουσικὴ, θέατρο καὶ κινηματογράφος τέμνονται, ἡ παράσταση Maria Callas. Masterclass ἀπὸ τὸ Γεωργιανὸ Θέατρο Ρουσταβέλι σε σκηνοθεσία Robert Sturua που ἐπανέρχονται ἔπειτα ἀπὸ 38 χρόνια στὰ Δημήτρια καὶ τὰ Black Clouds ἀπὸ τὸ Βέλγιο που θὰ μιλήσει ονειρικὰ γιὰ τὴν σκοτεινὴ πλευρὰ του διαδικτύου καὶ των υπολογιστῶν σε συνάρτηση με τὸ ψηφιακὸ χάσμα καὶ τὶς σχέσεις κυριαρχίας καὶ υποδούλωσης Βορρά - Νότου, συνθέτουν τὴ μίᾶ πλευρὰ του θεατρικοῦ προσώπου των 53ων Δημητρίων. Ἀπὸ τὴ ἄλλη τὸ 1ο Θεατρικὸ Showcase που πραγματοποιεῖται ἐντὸς του φιλοξενεῖ 20 καλλιτεχνικοὺς διευθυντὲς καὶ συντελεστὲς φεστιβάλ ἀπὸ 14 διαφορετικὲς χώρες φέρνοντάς τους σε ἐπαφὴ με δέκα θεατρικὲς παραγωγὲς που ἀντιπροσωπεύουν τὴ σύγχρονη ἐλληνικὴ θεατρικὴ δημιουργία με πρόθεση τὴν ἐξαγωγή του ἐλληνικοῦ θεάτρου. Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς προσπάθειας αὐτῆς ἀνοίγει μιὰ ἐνδιαφέρουσα ἐπικοινωνία των ομάδων που συμμετείχαν στὸ Showcase, τὸ φεστιβάλ του Sibiu τῆς Ρουμανίας προγραμματίζει ἀφιέρωμα στὸ ἐλληνικὸ θέατρο καὶ ξεκινοῦν διεργασίες γιὰ τὴν ἀδελφοποίησιν των Δημητρίων με τὸ Sibiu τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ κορυφαία θεατρικὰ φεστιβάλ τῆς Ἑυρώπης¹²⁶.

¹²⁶ Σύμφωνα με τὶς δηλώσεις του Σάββα Πατσαλίδη, Καθηγητῆ ΑΠΘ καὶ μέλος τῆς καλλιτεχνικῆς ἐπιτροπῆς των Δημητρίων ἀναφορικὰ με τὸ θέατρο, στὴν ἀπολογιστικὴ ἐκδήλωση των 53ων Δημητρίων.

11. Η όψη των Δημητρίων – Οπτική ταυτότητα και προοπτικές

Η οπτική ταυτότητα του φεστιβάλ των Δημητρίων όπως παρουσιάζονται μέσα από τις αφίσες, τα εξώφυλλα και τον σχεδιασμό των καταλόγων και λευκωμάτων του αποτελεί σε μεγάλο βαθμό αντανάκλαση του ύφους και των τάσεων του φεστιβάλ ακολουθώντας παράλληλα την εξέλιξη των ηθών και του κοινωνικού γούστου. Οι εικόνες μεταφράζουν ιδέες και μηνύματα, έχουν έντονη συμβολική αξία¹²⁷. Οι γραφιστικές επιλογές του φεστιβάλ είναι κατά κάποιο τρόπο και ως ένα βαθμό συμπύκνωση της ταυτότητας του όπως τουλάχιστον μπορούμε να την εντοπίσουμε μέσα από τη διερεύνηση του περιεχομένου του, απηχούν σε μεγάλο βαθμό την

¹²⁷ Διαφήμιση και Λογοτεχνία - Λαίζοντας με τις πέξεις, Μια έκδοση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, 1991

επικοινωνιακή του πολιτική, φανερώνουν την γενικότερη αισθητική του και μεταφέρουν κάποιο μήνυμα, περισσότερο ή λιγότερο κατανοητό.

Τα χωρικά πλαίσια και η βιβλιογραφική επισκόπηση της παρούσας εργασίας δεν επιτρέπει την σημειωτική ανάλυση ή την ανάλυση περιεχομένου της κάθε αφίσας των Δημητρίων με τη μεθοδολογία επικοινωνιακών μοντέλων και άλλων σχετικών επιστημονικών θεωριών.

Η προσέγγισή τους θα επιχειρηθεί καταρχάς με την ομαδοποίηση σε σχέση με τον χρόνο αλλά και ως το προς τη μορφή και το θέμα τους, εντοπίζοντας κοινά σημεία και διαφορές, καινοτομίες, και απουσίες πρότερων στοιχείων, εξάγοντας κάποια συμπεράσματα.

Η πρώτη ολοφάνερη ομάδα αφισών των Δημητρίων είναι αυτή που αφορά την περίοδο 1966 έως 1973, από την πρώτη διοργάνωση των Δημητρίων έως και την πρώτη χρονιά που διοργανώνεται από το Δήμο Θεσσαλονίκης. Η μετάβαση των Δημητρίων από τον ΕΟΤ στο Δήμο δεν συνοδεύεται από διαφοροποίηση της εικόνας του φεστιβάλ. Πρόκειται για ανατύπωση της δημιουργικής ιδέας του πολύ γνωστού γκράφικερ της Θεσσαλονίκης Γιάννη Σβορώνου¹²⁸ για την πρώτη διοργάνωση των Δημητρίων με μικρές χρωματικές αποκλίσεις: Σε μπεζ φόντο ξεπροβάλλει ένα παγώνι, σαν αυτά που απεικονίζονται στα τέμπλα των εκκλησιών - σύμβολο μακροζωίας και αθανασίας της ψυχής, πίσω από μια πύλη που θυμίζει τις εισόδους στο Θέατρο της Επιδάουρου πάνω στην οποία είναι κρεμασμένη μια πτυχωτή κουρτίνα - αυλαία, από την παράδοση του Δυτικού Θεάτρου. Η κατάληξη είναι η σύνθεση 3 στοιχείων: του αρχαιοελληνικού και ευρωπαϊκό θεάτρου - θεάματος και ενός έμπνευχου χριστιανικού σύμβολου. Το λεκτικό αποτελείται από το ΔΗΜΗΤΡΙΑ και ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ και τη χρονική διάρκεια της διοργάνωσης. Από την τρίτη διοργάνωση του 1968 και έπειτα μπαίνει, προς ενίσχυση του ελληνοπρεπούς πρότυπου, η ελληνική αρίθμηση με γράμματα για την χρονική αλληλουχία των διοργανώσεων, που θα συνεχιστεί μέχρι το 2006, οπότε και αντικαθίσταται από την επικρατούσα αρίθμηση.

Το 1974 ελάχιστους μήνες έπειτα από τη μεταπολίτευση, μια διττή οπτική ταυτότητα παρουσιάζεται: το εξώφυλλο του λευκόματος παραμένει το ίδιο αλλά η νέα αρχή του Δήμου παρουσιάζει διαφορετική αφίσα: Σκούρο μπλε φόντο με έμβλημα το Λευκό Πύργο και πορφυρός ελπιδοφόρος ήλιος σε μοντέρνα σύνθεση πολύχρωμου βυζαντινού ψηφιδωτού ενώ ο Δήμος Θεσσαλονίκης προβάλλει πλέον έντονα ως φορέας διοργάνωσης.

Η επόμενη ομαδοποίηση θα περιλάβει 25 ολόκληρα χρόνια όπου κατά πλειονότητα ο δημιουργικός εικαστικός σχεδιασμός της διοργάνωσης έχει ως βάση του τα πιο αντιπροσωπευτικά μνημεία της πόλης - τα γλυπτά από την Πύλη του Ανδριανού (Καμάρα) (1975), ο Βυζαντινός

¹²⁸ <https://www.lifo.gr/team/bitsandpieces/45907>

Ναός των Αγίων Αποστόλων (1976), τα Τείχη της Θεσσαλονίκης με τον Πύργο του Τριγωνίου σε συνδυασμό με το χριστιανικό μοτίβο της ελισσόμενου αμπέλου (1977), ή γραφικές παραστάσεις με Βυζαντινό σύμβολο, αρχαιοελληνικό ανθέμιο, εκκλησιαστικό διακοσμητικό (1978, 1979, 1981). Κατά κάποιο τρόπο, με εξαίρεση αποτελεί μια, εκθεσιακού τύπου αφίσα με την αφαιρετική μορφή του παγωνιού το 1980 αλλά και η γεωμετρική του 1990 (ίσως δεν είναι τυχαίο το κλείσιμο των δεκαετιών στη διάθεση να δοθεί διαφορετική αίσθηση του νέου και του μοντέρνου). Από το 1982 και για αρκετά χρόνια αργότερα, προκηρύσσεται διαγωνισμός αφίσας με α β και γ χρηματικά βραβεία με την σημείωση στους όρους προκήρυξης προς τους υποψήφιους διαγωνιζόμενους ότι είναι επιθυμητή η επισήμανση της Βυζαντινής καταγωγής των εορταστικών εκδηλώσεων. Οι διοργανώσεις του 1982 και 1983 παρουσιάζουν ψηφιδωτά, το 1984 παρουσιάζεται μια αρκετά μονοδιάστατη και περιοριστική ως προς τον τομέα της μουσικής αφίσα όπως και το 1985 με την προσθήκη της κλεψύδρας και μιας σφραγίδας με το αποτύπωμα των 2300 χρόνων της Θεσσαλονίκης. Από το 1986 και μετά παρατηρείται μια πιο δημιουργική φάση στην εξέλιξη της οπτικής ταυτότητας της διοργάνωσης με αναφορές και πάλι στα σύμβολα της πόλης με την δημιουργική παρέμβαση των καλλιτεχνών σχεδιαστών: μια άλλη εκδοχή του παγωνιού (1988), πάλι στην Καμάρα, τον Λευκό Πύργο και τα κάστρα εντάσσεται και Οθωμανικός Τρούλος (1991), ενώ το 1989 η φιλοτέχνηση της αφίσας 1989 ανατίθεται στον γνωστό καλλιτέχνη Κάρολο Τσίτζεκ¹²⁹ ελλείψει α βραβείου στο διαγωνισμό αφίσας.

Στις νεότερες εκδόσεις εμφανίζεται η μορφή του Αγίου Δημητρίου αποδομημένη(1993) ως έκφραση του συνδυασμού παράδοσης και νεωτερικότητας, η σύγχρονη εικόνα της παραλίας με το Λευκό Πύργο με επεξεργασία παλαιωμένης φωτογραφίας και βυζαντινούς γραμματικούς χαρακτήρες (1994). Η σύνθεση παρόν - παρελθόν παίρνει πιο ολοκληρωμένη μορφή στην πιο προσεγμένη σχεδιαστική ιδέα του έτους 1997 - έτος πολιτιστικής πρωτεύουσας Θεσσαλονίκης: 4 τμήματα προσωπογραφιών από διαφορετικές εποχές (χρυσό γοργόνιο από τον τάφο του Φιλίππου, ψηφιδωτή προσωπογραφία οσιομάρτυρα από τη Ροτόντα και πορτραίτα από σύγχρονους Έλληνες ζωγράφους¹³⁰) συνθέτουν μια ενιαία μορφή και ίσως κατ' επέκταση ένα φεστιβάλ με όλες τις αντίστοιχες αναφορές. Το 1998 στο εξώφυλλο του λευκόματος δεσπόζει διακοσμητικό στοιχείο από του Τάφου του Δερβενίου. Το 1999 μια αφίσα εμπνευσμένη από το διάκοσμο της Ροτόντας και το παγώνι σε άλλη εκδοχή και το 2000 η αφίσα είναι φωτογραφική σύνθεση από τα περίφημα κτίρια της Θεσσαλονίκης Κάζα Μπιάνκα και Βίλα Μορντώχ, μια σύγχρονη πολυκατοικία, το γλυπτό της ΔΕΘ του Γιώργου Ζογγολόπουλου και πάνω από όλα αυτά ο φωτοστεφανωμένος Άγιος Δημήτριος.

¹²⁹<http://www.designmag.gr/karolos-cizek-article/9297>

¹³⁰Λεύκωμα Δημητρίων 1997

Η περίοδος 2001 - 2010 χαρακτηρίζεται από περισσότερο καλλιτεχνικές επιλογές όπως η αφίσα του 2004 που φιλοτέχνησε ο ζωγράφος Γιάννης Νίκου και η αφίσα του 2005 του ζωγράφου Βασίλη Σπεράντζα, τα ζωγραφικά θέματα του Αγίου Δημητρίου από το Δημήτρη Μυταρά για τις διοργανώσεις 2006 και 2007, την ονειρική Θεσσαλονίκη των θεαμάτων του 2008. Το 2009 και 2010 είναι δύο δυναμικές παρουσίες. Προστίθεται στο λογότυπο των Δημητρίων και η λέξη ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ για την πλήρη ταύτιση του θεσμού και επανέρχεται παγώνι από το γραφιστικό γραφείο Beetroot αυτή τη φορά με στητό παράστημα και ανοιχτά φτερά. Μαζί τους και άλλοι χαρούμενοι δισδιάστατοι έγχρωμοι και ασπρόμαυροι χαρακτήρες που κατακλύζουν την πόλη¹³¹.

Η περίοδος 2011 και 2012 είναι οι δύο πρώτες ανιχνευτικές διοργανώσεις της νέας διοίκησης και στο επίπεδο του δημιουργικού σχεδιασμού, με την φθινοπωρινή ομπρέλα και τα χρώματα που αντιπροσωπεύουν το είδος των τεχνών εντός του προγράμματος (2011) και τη γοργόνα με συνειρμό την αδελφή του μεγάλου Αλεξάνδρου στο πολεοδομικό σχέδιο της Θεσσαλονίκης (2012). Από κει και έπειτα, η επιλογή της οπτικής ταυτότητας κάθε διοργάνωσης αποτελεί μια στοχαστική σύλληψη μιας κεντρικής ιδέας που νοηματοδοτεί το φεστιβάλ. Το 2013 το δημιουργικό γραφείο Red Creative του Σίμου Σαλτιέλ θα σχεδιάσει σύγχρονες σκιασμένες ανθρώπινες μορφές με το φωτοστέφανο του Αγίου (Δημητρίου). Αυτή θα είναι η τελευταία και ίσως η πιο πετυχημένη απόπειρα συνδυαστεί γραφιστικά η χριστιανική παράδοση με το σύγχρονο προφίλ της πόλης. Το 2014, μια πιο τολμηρή επιλογή του οπτικού χαρακτήρα είναι ένας ανεμοστρόβιλος από πολύχρωμες κρεμάστρες ρούχων ενώ στο σπικάζ του τηλεοπτικού σποτ της ίδιας χρονιάς ακούγεται: «εξαιρετική η νέα collection Δημήτρια - θα φορεθεί πολύ φέτος το φθινόπωρο»¹³²

Η εμβληματική 50η διοργάνωση του φεστιβάλ θα βρει στο υπερηχογράφημα ενός έμβρυου το σημαίνον του νέου, ελπιδοφόρου ξεκινήματος, κάτι που θα γεννηθεί σύντομα με το συνοδευτικό σλόγκαν Futureval: το φεστιβάλ του μέλλοντος.

Για πρώτη φορά δεν θα υπάρξει ένδειξη για την αριθμητική συνέχεια (51η) στη διοργάνωση του 2016, πράγμα το οποίο σχολιάζεται εντός Δημοτικού Συμβουλίου, την επόμενη χρονιά της γνωστής καταψήφισης του προγράμματος, ως ένδειξη αδιαφορίας για την ιστορική συνέχεια των Δημητρίων. Η αφίσα αναπαριστά αφαιρετικά το κεφάλι ενός ανθρώπου με υποδηλωμένα τη λειτουργία της σκέψης της όρασης, της ακοής (αισθήσεις στις οποίες απευθύνεται το φεστιβάλ), και το Άστυβαλ είναι το νέο σλόγκαν, το φεστιβάλ της πόλης.

Με σχεδιαστική αφετηρία την κοινότοπη έκφραση στα διάφορα κείμενα των Δημητρίων «[...] στο πλαίσιο των Δημητρίων [...]» η δημιουργική ομάδα του Δημήτρη Παπαζογλου επιχειρεί

¹³¹ Ιστοσελίδα Beetroot <http://www.beetroot.gr/51-45th-dimitria-festival-.html>

¹³² 49α Δημήτρια - Official Teaser https://www.youtube.com/watch?v=5R_407-VLCA

το 2017 να δώσει μια αυτετελή καλλιτεχνική πρόταση για την οπτική επικοινωνία του φεστιβάλ. Ασπρόμαυρα πολλαπλά επίπεδα και πλαίσια με την πρόθεση να λειτουργήσουν ως καλειδοσκόπιο τεχνών και να ενσωματώσουν την αίσθηση της φεστιβαλικής διάστασης και του πειραματισμού που χαρακτηρίζουν το περιεχόμενο και την φιλοσοφία των 52ων Δημητρίων¹³³.

Σχεδιασμένη από τον Δημήτρη Κολιαδήμα της Semiotik Design Agency, η αφίσα των 53ων Δημητρίων του 2018 έχει έναν απόλυτα αστικό χαρακτήρα με κεντρικό εικαστικό θέμα τη φωτογραφία ενός σπασμένου κομματιού πεζοδρομίου από έργα ανάπλασης στη Θεσσαλονίκη. Για τον ίδιο τον σχεδιαστή, όπως ο ίδιος αποκαλύπτει, αποτελεί ένα δομικό στοιχείο που από τη μια είναι σύνολο μιας συνολικής πραγματικότητας του παρελθόντος αλλά και έτοιμο να μεταμορφωθεί.¹³⁴ Το σημείο έμπνευσης είναι πως οι εργάτες διστάζουν να παραδώσουν το κομμάτι στη γραφιστική ομάδα καθώς θέλουν να το κρατήσουν για να το χρησιμεύσουν σε μελλοντικές ανακατασκευές. Αυτό οδηγεί την ομάδα σε σκέψεις σχετικά με τα «δάνεια» του παρόντος προς το μέλλον: *Η πράξη του τώρα δημιουργεί την κληρονομιά του αύριο. Το μέλλον είναι η κληρονομιά των όσων κάνουμε σήμερα–και ταυτόχρονα, η κληρονομιά που παραλαμβάνουμε ως πολιτιστική παρακαταθήκη επηρεάζει τον τρόπο που αποτυπώνεται το σήμερα και διαμορφώνεται το αύριο*¹³⁵. Σε αυτήν την ιδέα βασίζεται και slogan των 53ων Δημητρίων: Future–Heritage, Μέλλον και κληρονομιά. Συμπωματικά, σε αυτήν την τελευταία διοργάνωση που εξετάζεται, η γραφιστική επιλογή κλείνει τον κύκλο της ιδεολογικής κατασκευής της μοναδικής σύνθεσης του παρελθόντος με το παρόν.

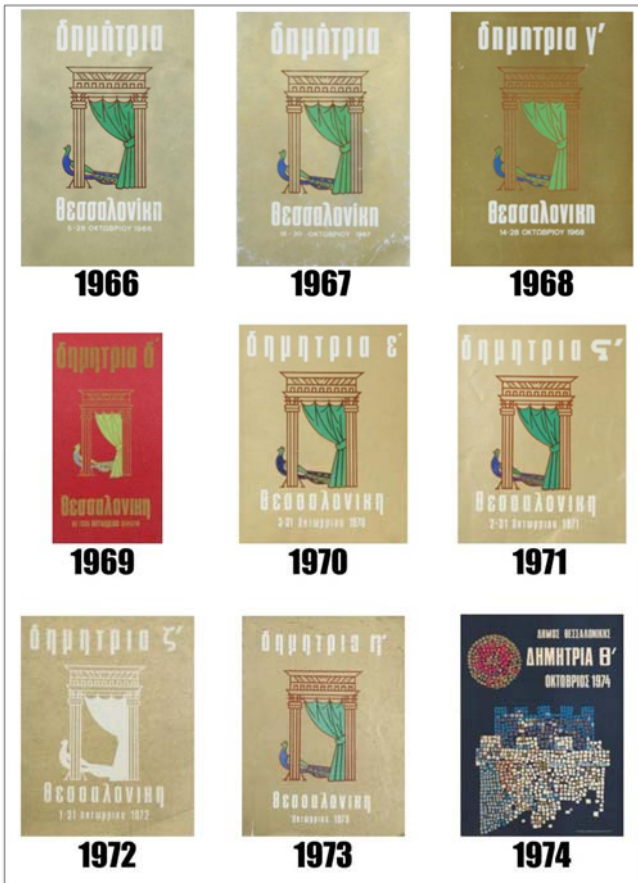
Αφίσες και εξώφυλλα διοργανώσεων Δημητρίων¹³⁶

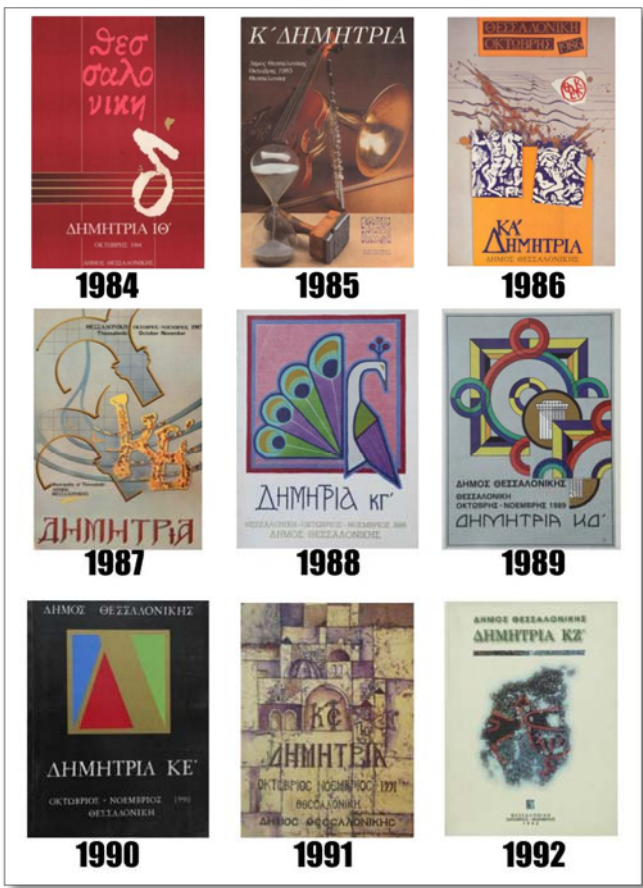
¹³³ <https://www.protothema.gr/city-stories/article/707380/i-proti-afisa-ton-fetinon-dimitrion/>

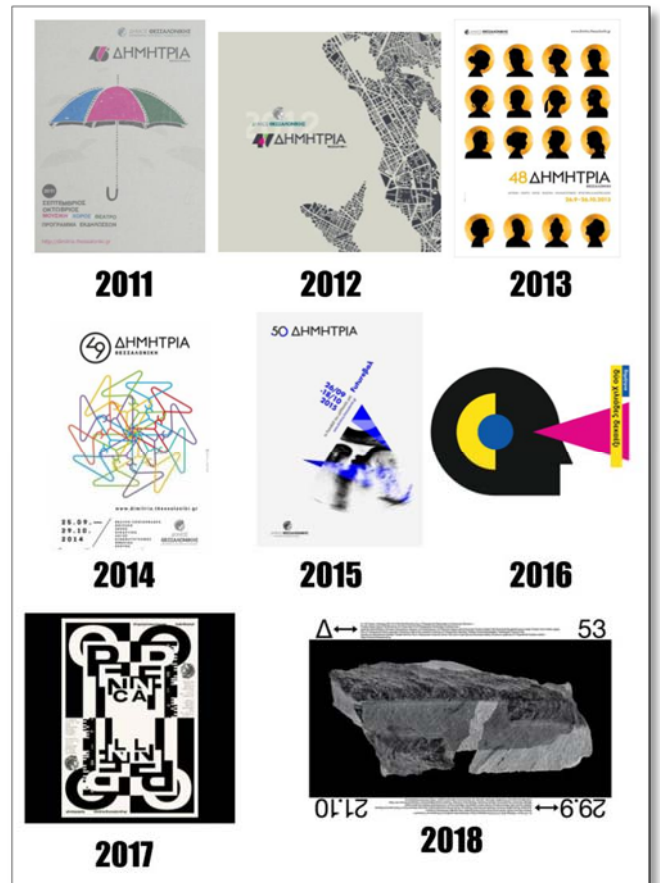
¹³⁴ <http://parallaximag.gr/thessaloniki/afti-einai-afisa-ton-fetinon-dimitrion> ευσημμένη από το ίδιο το αστικό μας περιβάλλον

¹³⁵ https://glow.gr/o-dhnhtrhs-koliadhmas-mas-mila-gia-thn-exairetikh-prosfath-doyleia-ths-semiotik-design?fbclid=IwAR1KmQEzgdHlg1Tye1z95--IiNLJaUC-dBXwCc5naBmtl7vA8tTYq4R_jo

¹³⁶ www.dimitria.thessaloniki.gr - Έρευνα Μαρίνα - Αιμιλία Κόντου για τα 50 χρόνια Δημήτρια

12. Επίλογος - Προτάσεις

Κάθε σοβαρό φεστιβάλ πρέπει να κάνει αυτοκριτική.

*Η καινοτομία και οι συνετοί κίνδυνοι
βρίσκονται στην καρδιά των φεστιβάλ.
Αν τα φεστιβάλ δεν αλλάζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα,
κάτι πεθαίνει σε αυτά και θα πρέπει να χτυπά συναγερμός.
(Haris Pašonić, 2018)¹³⁷*

Με καθοριστικό στοιχείο τη σχέση τους με την ιστορία της Θεσσαλονίκης και ιδιαίτερος το Βυζάντιο, τα Δημήτρια θεσπίστηκαν το 1966 από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού.

Στα 53 χρόνια της ιστορικής διαδρομής του και με συνεπή στόχο να παρουσιάζει υψηλού επιπέδου καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, έχει ενσωματώσει όλα τα είδη των τεχνών, του θεάτρου, της όπερας, της μουσικής, του χορού και των εικαστικών. Έχει δώσει την ευκαιρία στο κοινό της Θεσσαλονίκης να γνωρίσει διάσημους και διακεκριμένους καλλιτέχνες και σημαντικές καλλιτεχνικές ομάδες συμβάλλοντας στην ουσιαστική ικανοποίηση του τρόπου ζωής των πολιτών¹³⁸.

Η μορφή και το περιεχόμενο, ο χαρακτήρας και ο στόχος των Δημητρίων έχουν γίνει αντικείμενο συζητήσεων, ερωτημάτων και μιας περισσότερο ή λιγότερο στέρεης κριτικής. Συγκεκριμένα η σύνδεση του περιεχομένου των Δημητρίων με τη Βυζαντινή Ιστορία, οι δυνατότητες ένα τέτοιο περιεχόμενο να βρει απήχηση στη σύγχρονη Θεσσαλονίκη, η προβολή της εγχώριας και τοπικής καλλιτεχνικής δημιουργίας εντός της διοργάνωσης και μάλιστα σε σύγκριση με τις συμμετοχές από το εξωτερικό, απασχόλησαν και εξακολουθούν να απασχολούν την σκέψη του εσωτερικού και εξωτερικού κοινού των Δημητρίων.¹³⁹ Την ίδια στιγμή οι εκάστοτε οργανωτικές και καλλιτεχνικές επιτροπές έχουν να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερες οικονομικές, πολιτικές και καλλιτεχνικές προκλήσεις.

Τα Δημήτρια διαθέτουν ένα ισχυρό πολιτισμικό, πολιτιστικό αλλά και κοινωνικό brand name με μια ιστορική και μακροχρόνια καταγεγραμμένη σύνδεση με την πόλη και τους κατοίκους της. Οποσδήποτε, δεν είναι το απόλυτο στοιχείο υπεροχής και επανάπαυσης, αποτελεί εντούτοις ένα αναμφισβήτητο πλεονέκτημα, για τη συντήρηση της υψηλής θέσης του φεστιβάλ στις

¹³⁷ Ο Haris Pašonić είναι διεθνούς φήμης σκηνοθέτης του θεάτρου και του κινηματογράφου και καλλιτεχνικός διευθυντής του ιταλικού καλλιτεχνικού φεστιβάλ "Mittelfest" www.mittelfest.org

¹³⁸ Σύμφωνα με την J.S Berstein (2006) η τέχνη παρέχει αυτή τη δυνατότητα.

¹³⁹ Είναι αξιοσημείωτο, ότι παρόμοια κριτική, για παραγκωνισμό της εγχώριας σκωτσέζικης πολιτιστικής παραγωγής έχει δεχτεί το Edinburgh International Festival, ίσως το μεγαλύτερο φεστιβάλ τεχνών του κόσμου, Herve J.,2003

προτεραιότητες της πόλης, και αφετηρία για επέκταση και επένδυση σε μελλοντικούς προγραμματισμούς.

Ως διοργάνωση την αποκλειστική ευθύνη της οποίας έχει ένας Δημόσιος Οργανισμός, ο Δήμος Θεσσαλονίκης απολαμβάνει τα σχετικά προνόμια: σταθερή χρηματοδότηση που παρά την σημαντική μείωση τα τελευταία χρόνια, εξακολουθεί να αφορά ένα υπολογίσιμο ποσό (περίπου 440.000€ είναι το ετήσιο ποσό που εγκρίνει το Δημοτικό Συμβούλιο για τα Δημήτρια)¹⁴⁰, σχετική απαλλαγή του φεστιβάλ από την επιδίωξη του κέρδους, συμπράξεις με άλλους κρατικούς φορείς, υλική και οργανωτική υποστήριξη από τις υπόλοιπες υπηρεσίες του Δήμου Θεσσαλονίκης. Αλλά και μειονεκτήματα που έχουν να κάνουν με το δυσκίνητο θεσμικό και νομικό πλαίσιο του Δημοσίου: δυσκολίες να αντιμετωπιστούν αλλαγές της τελευταίας στιγμής - φαινόμενο συνηθισμένο σε μια διοργάνωση με πλήθος εκδηλώσεων και καλλιτεχνών, καθυστερήσεις στις πληρωμές, χρονοβόρες διαδικασίες και πολιτικές επιδράσεις, σε σημείο που η κάθε διοργάνωση να αποτελεί ένα διαρκές πείραμα πολιτιστικής διαχείρισης εντός μιας κρατικής και ιεραρχικής γραφειοκρατικής νοοτροπίας.

Αναντίρρητα, την τελευταία δετία τα Δημήτρια παρουσιάζουν την πιο εμφανή και αξιοσημείωτη μεταβολή στο χαρακτήρα και το οργανωτικό μοντέλο τους: Χρονικά σφικτό πρόγραμμα με μεγάλη περιεκτικότητα σε επιλεγμένες εκδηλώσεις που απαρτίζονται στην πλειονότητά τους από την ερευνητική καλλιτεχνική διάσταση σε σύγκριση με τις μεγάλης χρονικής διάρκειας διοργανώσεις της προηγούμενης περιόδου, της παρουσίας γνωστών και διακεκριμένων καλλιτεχνών και το εκτενές εύρος αισθητικής αξίας του συνόλου των εκδηλώσεων. Άλλο στοιχείο διαφοροποίησης είναι η σχεδόν παντελής απουσία εκδηλώσεων βυζαντινού και θρησκευτικού περιεχομένου σε αντίθεση με την έμφαση προηγούμενων περιόδων. Αιτία αυτής της μεταβολής, πέρα από τη δημοσιονομική κρίση, μία νέα δημοτική αρχή άλλων αντιλήψεων αλλά και μια γενικευμένη και αναπόφευκτη ανάγκη για ανανέωση του θεσμού.

Σε κάθε περίπτωση και υπό οποιαδήποτε διοίκηση, το τι παρουσιάζεται κάθε χρόνο στα Δημήτρια, γιατί παρουσιάζεται και τι μένει ως απόσταγμα στην απτή και άυλη πραγματικότητα της πόλης είναι απαραίτητο να μελετάται, να καταγράφεται και να καθίσταται ευρέως γνωστό. Από την άλλη, η μελέτη της πορείας των Δημητρίων μπορεί να φτάσει σε διαφορετικά ή και αντικρουόμενα συμπεράσματα αποδεικνύοντας τη συνθετότητα των ζητημάτων όταν πρόκειται για πολιτισμό και τέχνη. Πολλές φορές, σημαντικές αποφάσεις αιτιολογούνται με μια ρητορική που με τη σειρά της βασίζεται σε απλές υποθέσεις. Η περαιτέρω έρευνα για τις ποικίλες πτυχές ενός αστικού φεστιβάλ όπως είναι τα Δημήτρια μπορεί να φανεί

¹⁴⁰ Απολογισμός Δημητρίων ετών 2017 και 2018: Πηγή Διεύθυνση Πολιτισμού Δήμου Θεσσαλονίκης

χρήσιμη στον σχεδιασμό ενός πιο ολιστικού τρόπου διαχείρισης: ενδυνάμωση του ως συμβολικό κεφάλαιο και ενίσχυση του ως όχημα οικονομικής υποβοήθησης της πόλης, ειδικά σε περιόδους οικονομικής κρίσης¹⁴¹ και βελτίωση εικόνας της πόλης.

Σε λίγους μήνες μια νέα διοίκηση, με άλλες ίσως αντιλήψεις και σε μεταβαλλόμενες δημοσιονομικές συνθήκες, θα υλοποιήσει τα 54α Δημήτρια του 2019. Το άμεσο μέλλον θα δείξει αν η συνέχεια των Δημητρίων είναι στατική, προοδευτική ή διαγράφει επανερχόμενους κύκλους.

Το βέβαιο είναι ότι τα Δημήτρια αποτελούν, θέλοντας και μη από τους εκάστοτε διαχειριστές τους, διασταύρωση -παλαιότερης και νεότερης- ιστορικής παράδοσης και σύγχρονου κόσμου και μόνιμο πεδίο εξισορρόπησης του ελιτισμού με την ανάγκη για μια πλατιά τοπική αφομοίωση και υποστήριξη σε μια νέα και σύνθετη πραγματικότητα.

Στην πολιτιστική πολιτική πάντα υπάρχει το δίλημμα ανάμεσα στο ποιο είναι το πιο κατάλληλο πολιτιστικό προϊόν που ο οργανωτής πρέπει να προσφέρει: ψηλή, και άρα όχι απλοϊκά εύληπτη τέχνη, που παράγει καινούργιες αισθήσεις και εμβαθύνει τις υπάρχουσες παλιές ή προϊόν που θα διασκεδάζει τους καημούς και τους πόθους του πολύ κόσμου, δίνοντας κάποια αναψυχή.

Το ζητούμενο, δύσκολα επιτεύξιμο είναι και τα δύο παράλληλα μέσα σε ένα σύνολο εκδηλώσεων που θα το χαρακτηρίζει η ποιότητα, προσιτό αλλού εύκολα, προσιτό αλλού δύσκολα, όμως χωρίς να αποδέχεται λαϊκίστικα τις υπάρχουσες δομές που κρατάν τις ψυχές βολεμένες σε μία αδράνεια. Αλλά, αντίθετα, δίνοντάς τους φτερά να πετάξουν μακρύτερα... Και τα πολιτιστικά διλήμματα οι δύσκολές τους λύσεις συντροφεύονται παράλληλα από την οικονομική δυσπραγία.

Κ. Μοσκόφ 1995

Παράρτημα

¹⁴¹ Lyck, L.2012 και Quinn, B. 2005

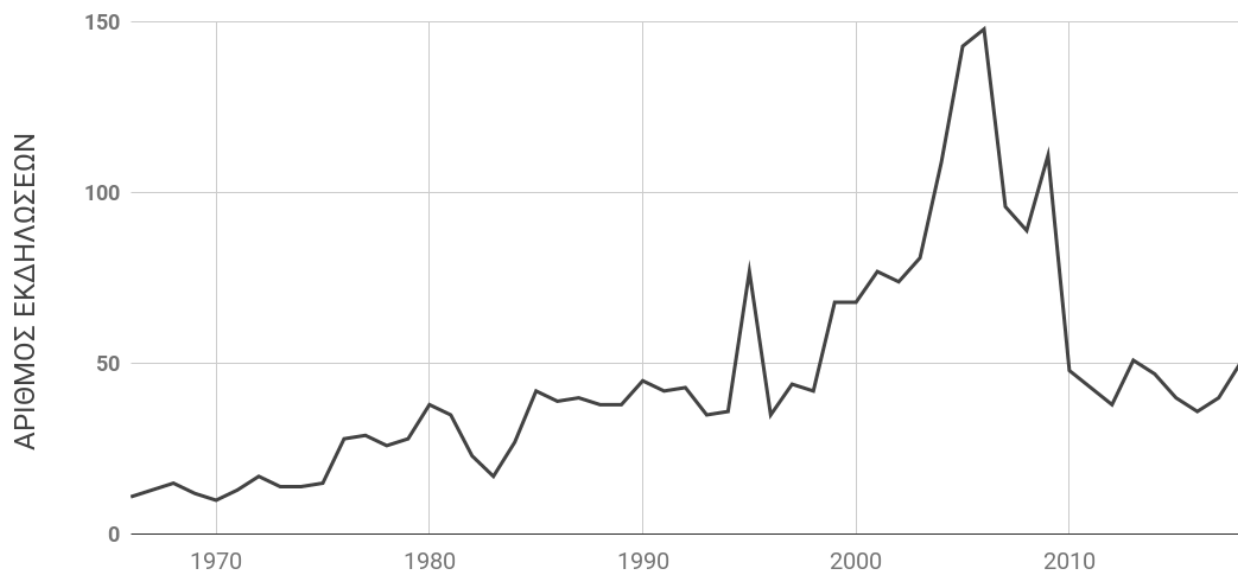
1. Συγκεντρωτικός πίνακας αριθμού εκδηλώσεων - αριθμού θεατρικών εκδηλώσεων ελληνικών και ξένων και χώρα προέλευσης ανά εκδήλωση

ΕΤΟΣ	ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ	ΞΕΝΕΣ	ΧΩΡΕΣ	ΔΗΜΑΡΧΟΙ
1983	18	17	3	3	0	Ελλάδα	Θεοχάρης Μαναβής
1984	19	27	7	3	4	Ιταλία με δύο έργα, Ιαπωνία, Ελλάδα	Θεοχάρης Μαναβής
1985	20	42	4	2	2	Γερμανία, Πολωνία	Θεοχάρης Μαναβής
1986	21	39	7	4	3	Αγγλία, Ουγγαρία, Βουλγαρία	Θεοχάρης Μαναβής
1987	22	40	4	4	0	Ελλάδα	Σωτήρης Κούβελας
1988	23	38	6	4	2	Σοβιετική Ένωση 2 παραστάσεις	Σωτήρης Κούβελας
1989	24	38	4	3	1	Γαλλία	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1990	25	45	3	2	1	Γαλλία	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1991	26	42	4	2	2	Ιαπωνία, Ιταλία	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1992	27	43	5	4	1	Ιταλία	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1993	28	35	4	4	0	Ελλάδα	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
37	29	36	3	2	1	Αγγλία	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1995	30	77	11	8	3	Αγγλία, Ρωσία, Αυστρία	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1996	31	35	4	0	4	Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Γερμανία	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1997	32	44	17	7	10	Ελλάδα, Ην. Βασίλειο και στο 6ο φεστιβάλ Θεάτρων της Ευρώπης συμμετείχαν Ελλάδα, Φινλανδία, Ιταλία, Γερμανία, Ρωσία, Ρουμανία, Πολωνία, Ουγγαρία, Ισπανία, Γαλλία	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1998	33	42	6	6	0	Ελλάδα	Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος
1999	34	68	7	5	2	Ρωσία, Κύπρος	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2000	35	68	8	8	0	Ελλάδα	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2001	36	77	9	9	0	Ελλάδα	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος

ΕΤΟΣ	ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ	ΞΕΝΕΣ	ΧΩΡΕΣ	ΔΗΜΑΡΧΟΙ
2002		74	9	6	3	Ρωσία, Γαλλία (με 2 έργα)	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2003	38	81	6	6	0	Ελλάδα	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2004	39	109	8	8	0	Ελλάδα	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2005	40	143	20	19	1	Γαλλία	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2006	41	148	14	13	1	Ιταλία	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2007	42	96	19	19	0	Ελλάδα	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2008	43	89	28	27	1	Γερμανία (Ελληνογερμανικό Θέατρο)	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2009	44	111	7	6	1	Ρουμανία	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2010	45	48	18	8	10	Ελλάδα, Αλβανία, Βουλγαρία, Σερβία, Σλοβενία	Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
2011	46	43	15	11	4	Ελβετία, Πολωνία (2 διαφορετικοί θίασοι), Γερμανία - Ισραήλ	Γιάννης Μπουτάρης
2012	47	38	9	8	1	Γερμανία	Γιάννης Μπουτάρης
2013	48	51	11	10	2	Πολωνία, Βέλγιο	Γιάννης Μπουτάρης
2014	49	47	13	10	3	Βέλγιο, Ουγγαρία, Γερμανία	Γιάννης Μπουτάρης
2015	50	40	10	5	5	Γερμανία, Αγγλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Βέλγιο	Γιάννης Μπουτάρης
2016	51	36	11	7	4	Γερμανία, Αυστρία, Σερβία, Αγγλία	Γιάννης Μπουτάρης
2017	52	40	11	7	6	Βουλγαρία, Ρουμανία, Ιρλανδία, Ιράν, Κίνα, Ουγγαρία	Γιάννης Μπουτάρης
2018	53	50	15	10	5	Δανία, Ουγγαρία, Αγγλία, Γεωργία, Βέλγιο	Γιάννης Μπουτάρης

2. Γράφημα μεταβολής αριθμού εκδηλώσεων Δημητρίων

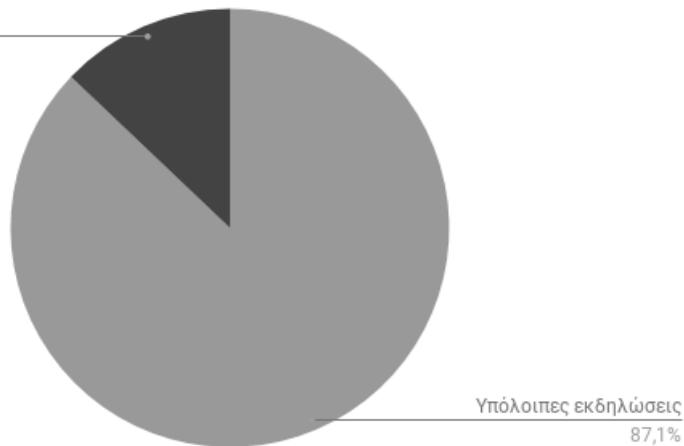
Αριθμός εκδηλώσεων Δημητρίων ανά έτος

Δημήτρια 1966 - 2010

Ποσοστό παραστάσεων θεάτρου στο συνολικό πρόγραμμα εκδηλώσεων

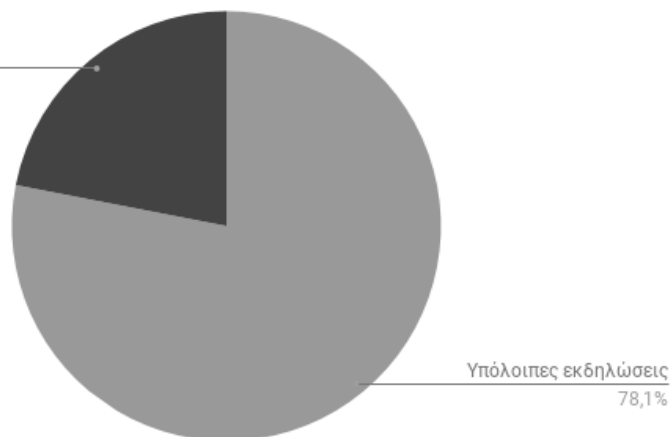
Θεατρικές παραστάσεις
12,9%

Δημήτρια 2011 - 2018

Ποσοστό παραστάσεων θεάτρου στο συνολικό πρόγραμμα εκδηλώσεων

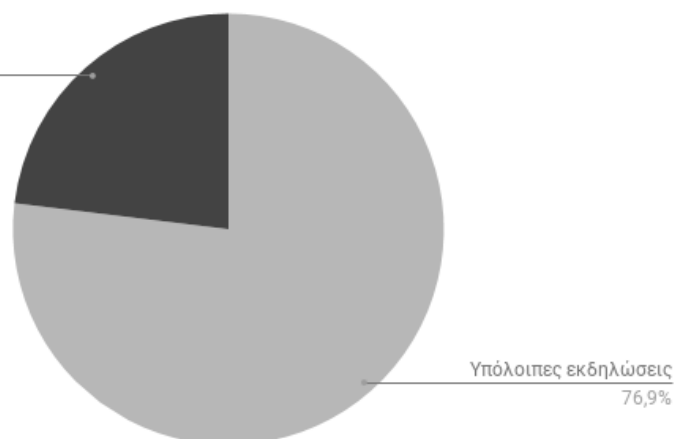
Θεατρικές παραστάσεις
21,9%

Δημήτρια 2018

Ποσοστό παραστάσεων θεάτρου στο συνολικό πρόγραμμα εκδηλώσεων

Θεατρικές παραστάσεις
23,1%

1α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1966				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	5, 6 και 7/10	<i>Ο Σταυρός και το Σπαθί</i> Βυζαντινή τραγωδία σε δυο μέρη του Άγγελου Τερζάκη σε σκηνοθεσία Πέλου Κατσέλη με την Ελσα Βεργή, Μάνο Κατράκη, Ανδρέα Φιλιππίδη,	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	13-16 και 28/10	<i>Σιμωνίς, Βασιλοπαίς του Βυζαντίου</i> Πουητική τραγωδία της Ζωής Καρέλη σε σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
3	26/10	<i>Κωνσταντίνος Παλαιολόγος</i> Βυζαντινή όπερα του Μ. Καλομοίρη	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1967				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	27 και 30/10	<i>Η Θυσία του Αβραάμ</i> Άγνωστου σε σκηνοθεσία Θάνου Κωτσόπουλου από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
3α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1968				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	26 και 27/10	<i>Μαρία Δόξαπατρή</i> του Δημήτριου Βερναρδάκη σε σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1969				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	15 / 10	<i>Μίνα Φον Μπαρνελεμ</i> από το Γερμανικό Θέατρο Μπρούκε	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Δ. Γερμανία
2	16 / 10	<i>Ο Πύργος</i> του Φρ. Κάφκα από το Γερμανικό Θέατρο Μπρούκε	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Δ. Γερμανία
3	26 και 28/10	<i>Ερωτόκριτος</i> σε σκηνοθεσία Θάνου Κωτσόπουλου από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1970				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	26-31/10	<i>Βασιλικός</i> του Μάτεσι σε σκηνοθεσία Κυριαζή Χαρατσάρη από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
6α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1971				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	2 και 3/ 10	<i>Φοίνισσες</i> Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Θάνου Κωτσόπουλου από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
7α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1972				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	18, 25, 27/10	<i>Ιφιγένεια εν Ταύροις</i> Ευριπίδη σε μετάφραση Θρασύβουλου Σταύρου, σκηνοθεσία Γιώργου Θεοδοσιάδη, σκηνικά/κοστούμια Ρένας Γεωργιάδου, μουσική Χρήστου Λεοντή, χορογραφία Ντόρας Τσάτσου-Συμεωνίδη από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	29 και 30/10	<i>Σχολείο Γυναικών</i> του Μολιέρου Theatre Present	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Γαλλία
3	5, 6, 7, 8/ 10	<i>Φόνος στο Ιερό Παλάτι</i> του Γ. Ρούσσου από τον Θίασο Μυράτ - Ζουμπούλακη	Ροτόντα	Ελλάδα
4	31/10	Ρεσιτάλ Μιμικής Ρολφ Σιάρε	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Γερμανία
8α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1973				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	24 και 25/10	<i>Γιατρός με το στανιό</i> του Μολιέρου σε σκηνοθεσία Jean - Louis Thamin από το Νέο Γαλλικό Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Γαλλία
9α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1974				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	8 και 9/10	<i>Φιλοκτήτης</i> του Σοφοκλή	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα

10α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1975				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	1, 2 και 4/10	Αντώνιος και Κλεοπάτρα του Σαίξπηρ από το Ακαδημαϊκό Θέατρο Μόσχας Βαχτάνγκωφ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
2	3 και 4/10	Τρεις μικρές τραγωδίες Ο Φιλόγυρος Ιππότης, Μόσαρτ και Σαλιέρι, Ο πέτρινος επισκέπτης του Α.Πούσκιν από το Ακαδημαϊκό Θέατρο Μόσχας Βαχτάνγκωφ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
3	8 και 9/10	Ο θάνατος του Διγενή του Άγγελου Σικελιανού	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4	27 και 28/10	Η απεργία του Γιώργου Σκούρτη από το Θεατρικό Εργαστήρι	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
11α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1976				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	6 και 7/10	Τρεις αδελφές του Τσέχωφ από το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
2	8/10	Οι τελευταίοι του Μ.Γκόρκι από το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
3	9/10	Ο γλάρος του Τσέχωφ από το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
4	29 και 30/10	Το ψωμάδικο του Μ.Μπρεχτ από το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	2 και 3/11	Κατζούρμπος του Γ.Χορτάση από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
12α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1977				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	18/10	Οι προσκυνημένοι του Αν. Παπαπέτρου από το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	20 και 21/10/2018	Το μικρό Μαχάγκου του Μ.Μπρεχτ από το Θέατρο Τέχνης Θεσσαλονίκης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και Άνω Τούμπα στον Κινηματογράφο ΑΣΤΗΡ	Ελλάδα
3	22/10	Κυριακάτικος περίπατος του Ζωρζ Μισέλ από το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης	40 εκκλησίες - Κινηματογράφος ΑΙΑΣ	Ελλάδα
4	22 και 23/10	Η αληθινή απολογία του Σωκράτη του Κώστα Βάρναλη από το Θέατρο Τέχνης του Κάρουλου Κουν	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	28/10	Ο Άγιος Πρίγκηψ της Μαργαρίτας Λυμπεράκη από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
13α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1978				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	10 και 11/10/78	Το δάσος του Α. Οστρόφσκι από το Θέατρο Μάλι της Μόσχας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
2	12 και 13/10/78 στις 13 διπλή παράσταση	Ο Τσάρος Φιοντόρ Ιωάννοβιτς του Λ.Τολστόι από το Θέατρο Μάλι της Μόσχας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
3	23/10/1978 διπλή	Η Νίκη της Λούλας Αναγνωστάκη από το Θέατρο Τέχνης Κάρουλου Κουν	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4	4/11	Το ράντζο το δικό μ' από το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	2/11	Τενεκεδούπολη από το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης	Κινηματογράφος ΑΣΤΗΡ Άνω Τούμπα	Ελλάδα
14α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1979				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	19 και 20/10	Αντιγόνη Σοφοκλή διασκευή Μ.Μπρεχτ από το Αμερικανικό Πρωτοποριακό Θέατρο Living Theater	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	ΗΠΑ
2	20/10	Οι ιστορίες του δάσους της Βιέννης του Χόρβατ από το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
3	21 και 22/10	Προμηθέας Αισχύλου διασκευή Τζ.Μπρεχτ από το Αμερικανικό Πρωτοποριακό Θέατρο Living Theater	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	ΗΠΑ
4	11/7/2018	Ιφιγένεια εν Αυλίδι Ευριπίδη από το Θέατρο της Καισαριανής	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	20/10	Αστραπόδροντο του Νίκου Περέλι σε συλλογική σκηνοθεσία από το Λαϊκό Θέατρο σπουδαστών δραματικών σχολών Θεσσαλονίκης	Θέατρο Κατερίνα	Ελλάδα
6	από 21/10 έως 6/11	Από Ερασιτεχνικούς Θιάσους 1)Θεατρική Λέσχη Καβάλας Η πρόβα του Γ.Αρμένη 2) Γεωπονοδασολογική Σχολή ΑΠΘ Η ιστορία του Αλή Ρέτζο του Π.Μάρκαρη 3)Σύνδεσμο Γραμμάτων και Τεχνών Καβάλας Επικίνδυνο φορτίο του Γ. Μουρσελά 4)Φοιτητικός Όμιλος Κομοτηνής Η αυλή των θαυμάτων του Ι.Καμπανέλλι	Θέατρο Κατερίνα	Ελλάδα
7	25 και 26/10	Παιχνίδια χωρίς λόγια (Μεταμορφώσεις Ορφείας και Ευρυδική, Παιχνίδια για τον πρίγκηπα Άμλετ, Παραλλαγές στον Ιονέσκο στον Μπέκετ) από την Παντομίμα Φιάλκα	Θέατρο Κατερίνα	Τσεχοσλοβακία
8	27 και 28/10	Αγάπες από την Παντομίμα Φιάλκα	Θέατρο Κατερίνα	Τσεχοσλοβακία

15α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1980				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	11 και 12/10 /1980	<i>Ο εξουσιαστής</i> του Άγγελου Τερζακη από το Θίασο Κυψέλη	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
2	12 και 13/10/1980	<i>Ο Κύκλος με την κωμωλία</i> του Μπ. Μπρεχτ από το Θίασο Ρουσταβέλι της Σοβ. Ένωσης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
3	14 και 15/10/1980	<i>Ραχάρδος ο Γ΄</i> του Σαίξπηρ από το Θίασο Ρουσταβέλι της Σοβ. Ένωσης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
4	18 και 19/10/1980	<i>Ρασσόν</i> του Φ. και Μ. Κάνιν σε σκηνοθεσία Νίκου Χαλαλάμπους από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
6	19 και 20/10/1980	<i>Η κηδεία του αφεντικού</i> του Ντάριο Φο από τον Θίασο Σπουδαστών Δραματικών Σχολών	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
7	1 και 2/11/1980	<i>Οδύσσεια</i> (Σκηνές από το ομηρικό έπος) δραματουργική επεξεργασία Νικηφόρου Παπανδρέου σε σκηνοθεσία Κώλιν Χάρρις από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο "Άδωνις"	Ελλάδα
8	7 και 8/11	<i>Η εξάφρεση και ο κανόνας</i> του Μπ. Μπρεχτ από το Θεατρικό Εργαστήρι	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα

16α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1981				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	21 και 22/10	<i>Το μαγεμένο σπίτι του Τάκη Τσίμπου</i> από το Θέατρο Χαρταετός- Μουσική του Γιώργου Χατζηνάσιου	Θέατρο Κατερίνα	Ελλάδα
2	24 και 25/10	<i>Μανδραγόρας</i> του Ν.Μακιαβέλλι από τον Οργανισμό Θεατρικής Συμφωνίας σε σκηνοθεσία Γρηγόρη Μήττα/Τάσου Πανατζή	Θέατρο Κατερίνα	Ελλάδα
3	29 και 30/10	<i>Οι φιλοξενούμενοι</i> του Πέτρου Μάρκαρη από το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
4	31/10 και 1/11	<i>Σκοτεινά εγκλήματα</i> (1.Φασμίντερ: <i>Ελευθερία στη Βρέμη</i> 2. Φουκώ <i>Φάκελος Ριβιέρ</i>) σε κείμενα - σκηνοθεσία Ρούλας Πατεράκη από την Επιθεώρηση Δραματικής Τέχνης Ρούλας Πατεράκη	Θέατρο Άδωνις	Ελλάδα
5	3/11	<i>Ιφιγένεια Εν Ταύροις</i> του Γκαίτε απο το Θέατρο Τέχνης «199» της Σόφιας	Θέατρο Κατερίνα	Βουλγαρία
	4/11	<i>Θρούλος της Μάνας</i> απο το Θέατρο Τέχνης «199» της Σόφιας	Θέατρο Κατερίνα	Βουλγαρία
6	6 και 7/11	Τρίπτυχο: 1 <i>Πλούτος</i> 2 <i>Ρήσος</i> 3 <i>Κύκλωψ</i> από τη Θεατρική Λέσχη Βόλου	Θέατρο Κατερίνα	Ελλάδα
7	7 και 8/11	<i>Των ερώτων τα θαύματα</i> - Τρία μονόπρακτα του Λόρκα: 1 <i>Χίμαιρα</i> 2 <i>Η παρθένα, ο ναύτης και ο σπουδαστής</i> 3 <i>Ο Περίπλιν και η Μπελίσσα</i> από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Άδωνις	Ελλάδα
8	8 και 9/11	<i>Η ώρα της κρίσης</i> του Βασιλή Μητσάκη σε σκηνοθεσία Γρηγόρη Κωνσταντή Μασαλά	Θέατρο Κατερίνα	Ελλάδα

17α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1982				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	19,20/10	<i>Η ιστορία ενός αλόγου</i> του Λ.Τολστόι από το Ακαδημαϊκό Μεγάλο Θέατρο Δράματος «Γκόρκι» του Λένινγκραντ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
2	22,23/10	<i>Ο Επιθεωρητής</i> του Ν. Γκόγκολ από το Ακαδημαϊκό Μεγάλο Θέατρο Δράματος «Γκόρκι» του Λένινγκραντ .	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
3	19, 20, 21/11	<i>Ελένη</i> Ευριπίδη από το ΚΘΒΕ σε σκηνοθεσία Ανδρέα Βουσιναί	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα

18α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1983				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	22 και 23/10	<i>Η τελευταία κασέτα του Κραπ και Ω, οι ευτυχημένες μέρες</i> του Σάμουλης Μπέκετ από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
2	1/11	<i>Προμηθέας Δεσμώτης</i> Αισχύλου από το Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
3	12 και 13/11	<i>Ο δράκος</i> του Γεβγκένι Σβάρτς από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα

19α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1984				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	11 και 12/10	<i>Από την κούνια μέχρι τον τάφο</i> (σειρά 4 μονοπράκτων) από το Live Performance Theatre	Κινηματοθέατρο Αμαλία	Αγγλία - Ηνωμένο Βασίλειο
2	14 και 15/10	<i>Comedia dell Arte</i> από το Θέατρο Ταγ της Βενετίας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ιταλία
3	16 και 17/10	Θέατρο Δρόμου: <i>Οι ιστορίες της πεταλούδας</i> και <i>τα Αλμπάτρος</i> από το Θέατρο Τασκαμπίλε του Μπέργκαμο	Κάστρα Άνω Πόλη	Ιταλία
5	20 και 21/10	<i>Ηλέκτρα</i> Σοφοκλή από το Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
6	23, 24 και 25/10	<i>Ρεν ή Κέκο</i> από το Ιαπωνικό Θέατρο ΤΟΧΟ Co Οι γιγάντιες μαριονέτες του Τζοσαμπούρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ιαπωνία
7	10/11	<i>Λυσιστράτη</i> Αριστοφάνη σε σκηνοθεσία Ανδρέα Βουσιναί από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα

20α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1985				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΆΛΛΑ
1	26, 27 και 28/10	<i>Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας</i> του Σαίξπηρ από το New Shakespeare Co	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Αγγλία - Ηνωμένο Βασίλειο
2	30 και 31/10	<i>Ιωάννης Γαβριήλ Μπόργκιαν</i> του Ίψεν σε σκηνοθεσία Ίγκμαρ Μπέρκμαν από το Κρατικό Θέατρο Βαυαρίας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Δυτική Γερμανία
3	6, 7, 8 και 9/11	<i>Βιελοπόνε - Βιελοπόνε</i> του Τ. Καντόρ από το Πολωνικό Θέατρο Κρικот	Ράδιο Σίτυ	Πολωνία
4	23 και 24/11	<i>Ο Γενικός Γραμματέας</i> του Η. Καπετανάκη από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
21α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1986				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΆΛΛΑ
1	15 και 16/10	<i>Βάχχιαι</i> Ευριπίδη Θεατρική ομάδα Θόδωρου Τερζόπουλου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	21, 22 και 26/10	<i>Πουκ - Το δωμάτιο του φεγγαριού - Η μικρή Νεράιδα</i> από το Κουκλοθέατρο του Πλόβντιβ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Βουλγαρία
3	29 και 30/10	<i>Παραστάσεις παντομίμας με τα έργα Εικόνες από μια έκθεση και Αυτόχθονα Φαντάσματα</i> από τον Αντρέας Κεσκές	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ουγγαρία
4	1/11	<i>Αντιγόνη</i> Σοφοκλή από τη Θεατρική Λέσχη Βόλου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	6 και 7/11	<i>Ο Μεγάλος Γύρος</i> σε σκηνοθεσία Τ. Ρόμπερτσον από το Αγγλικό Θέατρο Δωματίου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Αγγλία - Ηνωμένο Βασίλειο
6	14 και 15/11	<i>Αχ αυτά τα φαντάσματα</i> του Ε.Φίλιππο από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
7	16, 18 και 19/11	<i>Σαλονίκη</i> της Λουίζ Πέρετζ σε σκηνοθεσία Γιάννη Ιορδανίδη από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
22α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1987				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΆΛΛΑ
1	23 και 24/10	<i>Αγαμέμνων</i> Αισχύλου από το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	31/10 και 1/11	<i>Ειρήνη</i> Αριστοφάνη από το Αμφι-θέατρο Σπύρου Ευαγγελάτου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
3	12 και 13/11	<i>Η τριλογία του παραθερισμού</i> του Γκολντόνι από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4	19 και 20/11	<i>Κάιν</i> του Λόρδου Μπάυρον από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
23α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1988				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΆΛΛΑ
1	17/10	<i>Η αληθινή απολογία του Σωκράτη</i> από το Θίασο Θεατρική Κατάθεση	Πρώην Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
2	19 και 20/10	<i>Τρεις Αδελφές</i> του Τσέχοφ από το Θέατρο Ταγκάνκα της Μόσχας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
3	22 και 23/10	<i>Μπορίς Γκουντούνοφ</i> του Πούσκιν από το Θέατρο Ταγκάνκα της Μόσχας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Σοβιετική Ένωση
4	29 και 30/10	<i>Ο πατέρας</i> του Στρίντμπεργκ από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	1 και 2/11	<i>Ζουθέ και Ελβίρα</i> από το Θεατρικό Οργανισμό Εποχή	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
6	11, 12 και 13/11	<i>Κύκλωπας</i> σε σκηνοθεσία Γιώργου Αρμένη από το ΚΘΒΕ	Πρώην Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
24α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1989				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΆΛΛΑ
1	15 και 16/10	<i>Φιλοκτήτης</i> Σοφοκλή σε σκηνοθεσία Γιώργου Λαζάνη από το Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	4/11	<i>Ο μισάνθρωπος</i> από τον Θίασο Κομπάνι Ντ' Ελάν	Αλατζά Ιμαρέτ	Γαλλία
3	11 και 12/11	<i>Υλικό Μήδειας</i> του Χάινερ Μύλλερ σε σκηνοθεσία Θόδωρου Τερζόπουλου από την Εταιρεία Θεάτρου Άπτις	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
4	12 και 12/11	<i>Τριαντάφυλλο στο στήθος</i> του Τένεση Ουίλλιαμς σε σκηνοθεσία Κώστα Μπάκα από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα

25α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1990				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	8, 9, 10, 11/10	<i>Κοίτα τους</i> του Μ.Ποντίκα από τη Θεατρική Εταιρεία Στοά	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
2	24 και 25/10	<i>Αλέξανδρος ο Μέγας</i> του Ζαν Ρασίν από το Τεάτρ Γγκρέκ ντε Παρί	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Γαλλία
3	8 και 9/11	<i>Το τέλος των Ατρείδων</i> σύνθεση από τραγωδίες του Ευριπίδη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
26α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1991				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	30 και 31/10	<i>Το ταξίδι του φασολιού</i> και το <i>Δράμα της ψυχής</i> από την Ιαπωνική Θεατρική Ομάδα Taichikikaku	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ιαπωνία
2	3, 4 και 5/11	<i>Νεφέλες Αριστοφάνη</i> σε σκηνοθεσία Γιώργου Λαζάνη από το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
3	7, 8 /11	<i>Τελευταία Πρόβα</i> σε σκηνοθεσία Σπύρου Βραχωρίτη από τη Θεατρική Λέσχη Βόλου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
	7, 8, 10, 11/12	<i>Στο Ρυθμό του Έρωτα</i> σε σκηνοθεσία Σπύρου Βραχωρίτη από τη Θεατρική Λέσχη Βόλου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4	22 και 23/11	<i>Abrakartabra</i> με τον Ennio Marcheto σε συνεργασία με το Ιταλικό Ινστιτούτο	Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ιταλία
27α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1992				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	7 έως 9/10	<i>Οθέλλος</i> του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Δημήτρη Ξαρχου από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	10 και 11/10	<i>Πέρσαι</i> Αισχύλου σε σκηνοθεσία Θόδωρου Τερζόπουλου από τη Θεατρική Ομάδα Άττις	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
3	13 έως 15/10	<i>Το μυστικό της Κοντέσσας Βαλέρινας</i> σε σκηνοθεσία Σάββα Χαρασιόδη από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4	23 έως 25/10	<i>Άμλετ</i> του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Γιώργου Μιχαηλίδη από το Ανοιχτό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	27 και 28/10	<i>Αρλεκίνος, υπηρέτης δύο αφεντάδων</i> του Κάρλο Γκολντόνι σε σκηνοθεσία Carlo Bosso από το TG Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ιταλία
28α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1993				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	6 και 7/10	<i>Ο Χορός του Θανάτου</i> του Α. Στρίπεργκ σε σκηνοθεσία Στέλιου Γούτη από το ΚΘΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	13 και 14/10	<i>Κουαρτέτο</i> του Χάινερ Μίλλερ σε σκηνοθεσία Θόδωρου Τερζόπουλου από την Εταιρεία Θεάτρου Άττις σε συμπαραγωγή με τα Θέατρα Α και Τακάνκα τη Μόσχας	Κινηματοθέατρο Παλλάς	Ελλάδα
3	19 έως 21/10	<i>Τρεις σε μοναξιά (Αυτός και το παντελόνι του, Ο πανηγυρικός, Ο επικήδειος)</i> του Ιάκωβου Καμπανέλλη από τη Θεατρική Εταιρεία Στοά	Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ελλάδα
4	22 έως 24/10	<i>Ο αγαπητικός της Βοσκοπούλας</i> του Δημ. Κορομηλά σε σκηνοθεσία Γιώργου Θεοδοσιάδη από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
29α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1994				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	3 έως 5/10	<i>Ο γάμος της Βάσας</i> - Σολωμού Ξανθάκη σε σκηνοθεσία Κώστα Τσιάνου από το Θεσσαλικό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	7 έως 9/10	<i>Ιων</i> Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Νίκου Φιλίππου από την Actors Touring Company	Θέατρο Αμαλία	Αγγλία
3	10 έως 12/10	<i>Ορέστεια</i> Αισχύλου σε σκηνοθεσία Γιώργου Μιχαηλίδη από το Ανοιχτό Θέατρο Γιώργου Μιχαηλίδη	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα

30α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1995				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	4 και 5/10	<i>Μινέττι</i> του Τόμας Μπερνχαρντ σε σκηνοθεσία Γιώργου Λαζάνη - Κωστή Καπελώνη από το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
2	6, 7 και 8/10	<i>Αρχιμάστορας Σόλνες</i> του Ίβεν σε σκηνοθεσία του Sir Peter Hall Company με τον Άλαν Μπέιτς σε σκηνοθεσία Peter Hall	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Αγγλία - Ην.Βασίλειο
3	10/10	<i>Βάκχες</i> Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Γιάγκου Ανδρεάδη από το Κέντρο Δράματος Παντείου Πανεπιστημίου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4	13, 14 και 15/10	<i>Ο θείος Βάνιας</i> του Τσέχοφ σε σκηνοθεσία Όλεγκ Εφραίμωφ από το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ρωσία
5	13, 14 και 15/10	<i>Ο Αγών</i> - Παραλλαγές στην Αντιγόνη του Σοφοκλή σε σύνθεση - σκηνοθεσία Βασίλη Παπαβασιλείου από Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
6	19 και 20/10	<i>Ηλέκτρα</i> Σοφοκλή από το Αμφιθέατρο Σπύρου Ευαγγελάτου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
7	6, 8 και 10/11	<i>Αντιγόνης Χορικά</i> από τον Άρη Ρέτσο	Υπερών - Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
8	8 και 9/11	<i>Θέατρο Μαριονέττας</i> του Heinrich Von Kleist από την Ομάδα της Karin Schaefer	Θεατρικά Μπέτυς Βυτινάρου	Αυστρία
9	13, 14 και 15/11	<i>Δωδέκατη Νύχτα</i> του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Νίκου Χουρμουζιάδη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
10	20 και 21/11	<i>Στο όνομα της Ελένης</i> σε δραματουργική επεξεργασία από τον μύθο του Όμηρου κ.ά. σε σκηνοθεσία Βασίλη Αναστασίου από την Αργώ - Καλλιτεχνική Εταιρεία	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
11	20 και 21/11	<i>Το τέλος του οίκου των Άσερ</i> σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Αρβανιτάκη από το Θέατρο του Νότου	Θεατρικά Μπέτυς Βυτινάρου	Ελλάδα

31α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1996				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	23/9	<i>Mefistomania</i> Θέατρο δρόμου για 5 ηθοποιούς με ξυλοπόδαρα και πυροτεχνήματα από το Fiches Theatre Urban	Από τον πεζόδρομο της Ικτίνου έως την Πλατεία Αριστοτέλους	Γαλλία
2	12 και 13/10	<i>Guarrattelle, Γεύμα με το γάτο και το λιοντάρι</i>	Πλατεία Ναβαρίνου	Ιταλία
3	17 και 18/10	<i>Ανθολογία Οπτικά Ποιήματα</i> του Jordi Bertran	Αίγλη	Ισπανία - Καταλονία
4	25/10	<i>Πρόσωπα της νύχτας, Μαριονέτες</i> του Frank Soehle, εμπνευσμένα από τα αποκρυφιστικά και ονειροπόλα ποιήματα πρόζα του γαλλοβραίου σουρρεαλιστή ζωγράφου Μαξ Γιάκομπ	Βαφποπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Γερμανία

32α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1997				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	18 έως 21/9	<i>Ο καθαλάρης του χιονιού</i> του Michel de Ghelderode σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Αρβανιτάκη, μια συμπαραγωγή του Οργανισμού Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης Θεσσαλονίκη 97 με το Κέντρο Μουσικού Θεάτρου Βόλου	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
2	23 έως 25/9	Βρετανικό Θέατρο Δρόμου από τη Natural Theatre Company	Πλατείες Ναβαρίνου, Αριστοτέλους, Χημείου ΑΠΘ, Φοιτητική Λέσχη ΑΠΘ, Λευκός Πύργος, Βρετανικό Συμβούλιο	Ην. Βασίλειο
3	από τις 23/9 έως τις 31/10	6ο Φεστιβάλ της Ένωσης των Θεάτρων της Ευρώπης 14 παραστάσεις με την Οργάνωση του Οργανισμού Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, ΟΛΘ Αποθήκη 1, Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα, Φινλανδία, Ιταλία, Γερμανία, Ρωσία, Ρουμανία, Πολωνία, Ουγγαρία, Ισπανία, Γαλλία

33α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1998

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	3 έως 6/10	<i>La Nonna</i> του Roberto Kossa σε σκηνοθεσία Βασιλή Νικολαΐδη από την Εταιρεία Θεάτρου Commedia του Δημήτρη Πιατά	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
2	6 έως 8/10	<i>Η Κεφαλή</i> του Νίκου Μπακόλα σε σκηνοθεσία Έρσης Βασιλικιώτη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
3	20 έως 21/10	<i>Το χρήμα</i> Σύνθεση βασισμένη σε έργα του Μπ.Μπρεχτ σε σκηνοθεσία Θεόδωρου Τερζόπουλου από την Εταιρεία Θεάτρου Άττις	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
4	30 και 31/10	<i>Ηλέκτρα</i> Σοφοκλή σε σκηνοθεσία Δημήτρη Μαυρίκιου από το Εθνικό Θέατρο	Μονή Λαζαριστών	Ελλάδα
5	2/11	<i>Είχαμε ταξίδι θαυμάσιο</i> Θεατρική σύνθεση Γιάννη Ιορδανίδη - Αφιέρωμα στην Κατίνα Παζινού	Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ελλάδα
6	27 έως 29/11	<i>Παραμύθι χωρίς όνομα</i> του Ι.Καμπανέλλη σε σκηνοθεσία Νίκου Αρμάου από το ΚΘΒΕ	Μονή Λαζαριστών	Ελλάδα

34α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 1999

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	19 και 20/10	<i>Ο καλός άνθρωπος από τη Σεζουάνη</i> του Μπ.Μπρεχτ σε σκηνοθεσία Γιούρι Λιουμπιμόφ από το Θέατρο Ταγκάνκα της Μόσχας	Μονή Λαζαριστών	Ρωσία
2	23 και 24/10	<i>Συνάντηση με τον Φάουστ</i> - Σκηνές από το έργο του Γκαίτε Φάουστ σε σκηνοθεσία Φώτιου Φωτιάδη από τη Νέα Θεατρική Ομάδα Κύπρου	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Κύπρος
3	27 έως 29/10	<i>Θραύσματα Μύθου: Φοίνισσες</i> - μια χοροθεατρική πρόταση σε αρχική ιδέα και μουσική Πέτρου Θεοδώρου	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
4	17/9	<i>Η αγάπη και τα τρία πορτοκάλια</i> του Κάρλο Γκότζι σε σκηνοθεσία Κάρμεν Ρουγγέρη από το Εθνικό Θέατρο - Παιδικό Στέκι, Δημήτρια στα σχολεία	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
5	4 και 5/10	<i>Η αρκούδα και Πρόταση γάμου</i> του Άντον Τσέχοφ σε σκηνοθεσία Βασιλή Κανάκη από το Θέατρο Πεντάγραμμο, Δημήτρια στα σχολεία	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
6	10 και 11/10	<i>Επικίνδυνο παιχνίδι</i> του Μανόλη Κορρέ σε σκηνοθεσία Γιάννη Μαλοχού από το Σατρικό Θέατρο Θεσσαλονίκης «Αλέκος Σακελλάριος», Δημήτρια στα σχολεία	Θέατρο Αλέκος Σακελλάριος (πρώην Ολυμπιάς)	Ελλάδα
7	24/10 και 11/11	<i>Η Μόμο</i> του Μίχαελ Έντε σε σκηνοθεσία Γιάννη Ρήγα από το Νέο Θέατρο Θεσσαλονίκης, Δημήτρια στα Σχολεία	Κινηματογράφος Παλλάς	Ελλάδα

35α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2000

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	6 και 7/9	<i>Οιδίπους Τύραννος</i> Σοφοκλή σε σκηνοθεσία Βασιλή Παπαβασιλείου από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
2	2-4/10	<i>Εκάβη</i> Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Θανάση Παπαγεωργίου από το Θέατρο Στοά	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
3	20 και 21/10	<i>Μετά την πρόβα</i> του Ινγκμαρ Μπεργκμαν σε σκηνοθεσία Πέτρου Ζηβανού από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
4	1 και 2/11	<i>Κάθοδος</i> (Σύνθεση βασισμένη στον Ηρακλή Μαινόμενο του Σοφοκλή και τις Τραχίνιες του Ευριπίδη) σε σκηνοθεσία Θόδωρου Τερζόπουλου από το Θέατρο Άττις	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
5	4 και 5/11	<i>Το στεφάνι</i> του Γιάννη Κοντραφούρη σε σκηνοθεσία Θόδωρου Τερζόπουλου από το Θέατρο Άττις	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
6	12/9	<i>Τρωάδες</i> Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Αφροδίτης Ιωαννίδου Ευριπίδη από το Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, Δημήτρια στα Σχολεία	Δημοτικό Θέατρο Κήπου	Ελλάδα
7	17/9	<i>Ο τσάρος με τη μακριά γενειάδα</i> σε σκηνοθεσία Κάρμεν Ρουγγέρη Εθνικό Θέατρο - Παιδικό Στέκι, Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
8	22/10	<i>Η χάρτινη πόλη</i> του Ντέιβιντ Γουντ σε σκηνοθεσία Ισιδώρου Σιδέρη από Νέο Θέατρο Θεσσαλονίκης - Παιδική Σκηνή, Δημήτρια στα σχολεία	Κινηματοθέατρο Παλλάς	Ελλάδα

36α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2001				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	5,6/9	Ορέστεια Αισχύλου σε σκηνοθεσία Γιάννη Κόκκου από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
2	20, 21/9	Τρωάδες Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Αντώνη Αντύπα από τον Καλλιτεχνικό Οργανισμό Φάσμα - Απλό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
3	2,3,4/10	Αντώνιος και Κλεοπάτρα του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου από το Αμφι-Θέατρο του Σπύρου Ευαγγελάτου	Θέατρο Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4	7,8,9/10	Ακούω ήχον κώδωνος του Μπισοτ σε σκηνοθεσία Θανάση Παπαγεωργίου από τη Θεατρική Εταιρεία Στοά	Θέατρο Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	19-28/10	Λίγα απ' όλα του Αντώνη Μόλλα σε σκηνοθεσία Δήμου Αβδελιώδη από το Θέατρο Σφενδόνη	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
6	8 και 9/9	Ομήρου Οδύσσεια - Το παραμύθι των παραμυθιών σε σκηνοθεσία Κάρμεν Ρουγγέρη από το Εθνικό Θέατρο - Παιδικό Στέκι	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
7	14/10	Ο κύκλος με την κιμωλία του Μπρεχτ από τη Νέα Σκηνή Τέχνης	Θέατρο Σοφούλη	Ελλάδα
8	28/10	Η αρπαγή της πριγκίπισσας Αιώρας του Πασχάλη Τσαρούχα σε σκηνοθεσία Ισιδώρου Σιδέρη από το Νέο Θέατρο Θεσσαλονίκης	Κινηματοθέατρο Παλλάς	Ελλάδα
9	1,2 και 3/11	Η μικρή γοργόνα του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν σε σκηνοθεσία Γιώργου Ροντίδη από το Θέατρο Ροντίδη - Παιδική Σκηνή	Θέατρο Βακούρα	Ελλάδα
37α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2002				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	6 και 7 /9	Αντιγόνη Σοφοκλή σε σκηνοθεσία Νικαίτης Κοντούρη με τη Λυδία Κονιόρδου από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
2	19/9	Ο Μαγικός κόσμος της αγάπης σε κείμενο - σκηνοθεσία Μαρίας Τόλη από το Εθνικό Θέατρο - Παιδικό Στέκι	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
3	4,5,6/10	Εκκλησιάζουσες Αριστοφάνη σε σκηνοθεσία Νίκου Χουρμουζιάδη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
4	24 και 25/10	Ο γλάρος του Τσέχωφ σε σκηνοθεσία Nikolai Skorik από το Θέατρο Τέχνης Μόσχας	Βασιλικό Θέατρο	Ρωσία
5	27/10	Ελίζα της Ξένας Καλογεροπούλου σε σκηνοθεσία Ισιδώρου Σιδέρη από το Νέο Θέατρο - Παιδική Σκηνή	Κινηματοθέατρο Αριστοτέλειο	Ελλάδα
6	18 και 19/11	Ο αφανισμός της Μήλος - Πρόσωπα και προσωπεία του Γιάννη Ρίτσου σε σκηνοθεσία - μουσική επιμέλεια Δημήτρη Καρέλλη από τη Θεατρική Ομάδα Τέχνη, Κιλκίς	Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ελλάδα
7	7,8,21 και 22/9	Προμηθέας - Δράκος - Ταξίδι στον ήλιο - Κωμωδία δρόμου με πλάνες και όνειρα - Η τρέλα της ημέρας - Ντουέτο με έναν σε σκηνοθεσία Νίκου Χατζηπαπά από το Θέατρο Δρόμου - Σχολείο Γελωτοποιών	Πλατεία Αριστοτέλους, Πλατεία Ναβαρίνου, Παλιά Παραλία, Δ. Γούναρη	Ελλάδα
8	23 και 24/9	Παράσταση σε σκηνοθεσία Fatou Traore από την Collectif Aoc - Cirque Nouveau	Θέατρο Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών	Γαλλία
9	24,25,26 και 27/11	Παράσταση σε σκηνοθεσία Herve Lelardoux από τη Les Arts Sauts	Σφαγεία	Γαλλία
38α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2003				
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	5 και 6/10	Ιων Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Λυδίας Κονιόρδου από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
2	24/9	Ο γύρος του κόσμου με 80 ημέρες του Ιούλιου Βερν σε σκηνοθεσία Μαρίας Τόλη από το Εθνικό Θέατρο	Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης	Ελλάδα
3	1 και 2/10	Η Τρελογενιώ της Ινές Κανιάτι σε σκηνοθεσία Γιάννη Αναστασάκη από τον Θεατρικό Οργανισμό Στιμμή	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
4	Από τις 16/10 έως τις 16/11	Η Νέλληθ βγάζει βόλτα το σκύλο της της Έλενας Πέγκα σε σκηνοθεσία Γρηγόρη Αποστολόπουλου-Έλενας Πέγκα	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
5	22 έως 24/10	Ο κύριος Πούντιλα και ο άνθρωπος του ο Μάττι του Μπ. Μπρεχτ σε σκηνοθεσία Νίκου Αρμάου από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
6	26/10	Η νεράιδα του Ζαν Ζιρωντού σε σκηνοθεσία Γιάννη Ρήγα από το Νέο Θέατρο Θεσσαλονίκης	Κινηματοθέατρο Αριστοτέλειο	Ελλάδα

39α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2004

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	8/9	Η χώρα των πουλιών από το Εθνικό Θέατρο - Παιδικό Στέκι	Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης	Ελλάδα
2	15 - 16/9	Λυσιστράτη από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
3	27 - 28/9	Μια στιγμή πριν του Σέρτζι Μπέλμπελ σε σκηνοθεσία Γιάννη Αναστασάκη από το Θέατρο Στιγμή	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
4	14-15/10	Φιλουμένα Μαρτουράνο του Εντουάρντο Ντε Φίλιππο από το Θέατρο Μεταξουργείο	Θέατρο Εγνατία	Ελλάδα
5	17/10	Τα μαξιλάρια της Ουρανούπολης του Ευγένιου Τριβιζά από την Παιδική Σκηνή του Νέου Θεάτρου Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα Σχολεία	Κινηματοθέατρο Αριστοτέλειον	Ελλάδα
6	18,19,20/10	Μήδεια από το Θέατρο Αρκάδια	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
7	22/10	Αυτοκράτωρ Μιχαήλ του Άγγελου Τερζάκη σε σκηνοθεσία Βασιλή Νικολαΐδη από το ΚΘΒΕ	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
8	5,6,7/11	Η Νίκη της Λούλας Αναγνωστάκη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα

40α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2005

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	1 και 2/9	Αχαρνείς Αριστοφάνη από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
2	12/9	Πινόκιο, δεν είναι απλό παραμύθι σε σκηνοθεσία Κάρμεν Ρουγγέρι από το Παιδικό Θέατρο - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Γης	Ελλάδα
3	16 και 17/9	Προμηθέας Δεσμώτης από το ΔΗΠΕΘΕ Λάρισας	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
4	21/9	Όνειρο καλοκαιρινής νυκτός του Σαίξπηρ από το Παιδικό Στέκι του Εθνικού Θεάτρου - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
5	21,23,24,25/9	Ειρήνη Αριστοφάνη σε σκηνοθεσία Γιάννη Ιορδανίδη από το ΚΘΒΕ	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
6	24,25,26/9	Μνησίμαχος: ο Αντίλογος της Βίας από την ομάδα Πειραματικού Θεάτρου «Fractals»	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
7	29,30/9	Τα δάκρυα της Κλυταιμνήστρας από την Καλλιτεχνική Ομάδα «Persona»	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
8	1,2,3/10	Αναγκαίοι στόχοι της Μ.Έσνερ από το Μικρό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
9	5/10	Το παραμύθι της αλήθειας της Ιφ. Μανώλα από το Θέατρο Παιδίσκος	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
10	6,7,8/10	Η γλωσσοκοπία του Μαριβό με τις Μίνα Αδαμάκη και Μιράντα Ζαφειρούλου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
11	20,21,22/10	Ελένη του Ευριπίδη από το Θέατρο Αρκάδια	Θέατρο ΕΜΣ	Ελλάδα
12	21/10	Ιβάνοφ Α.Τσέχοφ από το ΚΘΒΕ	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
13	21/10	Παρέα με τ' άστρα στης μουσικής τα κάστρα - Δημήτρια στα σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
14	23/10	Φρουτοπία του Ευγένιου Τριβιζά από το Νέο Θέατρο Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα σχολεία	Κινηματοθέατρο Αριστοτέλειον	Ελλάδα
15	31/10	Χορικά του Αριστοφάνη από το Αριστοτέλειο Κολέγιο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
16	2-20/11	Διαφωτισμός και θέατρο, Θεατρική παράσταση και ντοκουμέντα από αρχαίες τραγωδίες	Γενί Τζαμί	Ελλάδα
17	8/11	Παράσταση κουκλοθεάτρου από την ομάδα του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
18	9/11	Αποσπάσματα από θεατρικά έργα με τη συμμετοχή της θεατρικής ομάδας του Νεανικού Σταυροδρομίου σε διδασκαλία του Δημήτρη Καρέλλη - Δημήτρια στα σχολεία	Βαφπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ελλάδα
19	18,19,20/11	Μετά τη βροχή του Σέρτζι Μπέλμπελ από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
20	4/12	Μουσικοθεατρική παράσταση με τη Fanny Ardant	Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης	Γαλλία

41α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2006

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	16-17/9	<i>Θεσμοφοριάζουσες</i> Αριστοφάνη σε σκηνοθεσία Σωτήρη Χατζάκη από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
2	20/9	<i>Δον Κιχώτης</i> του Μιγκέλ Θερβάντες σε σκηνοθεσία Σταύρου Τσακίρη από το Παιδικό Στέκι του Εθνικού Θεάτρου - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
3	29/9	<i>Κάτσε καλά Μαργαρίτα</i> σε σκηνοθεσία Μ.Μιχαήλ από την Παιδική Σκηνή του Θεάτρου Παυσίλυπος - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
4	1/10	<i>Παραμύθι χωρίς όνομα</i> της Πηνελόπης Δέλτα από τη Θεατρική Ομάδα του Γυμνασίου των Εκπαιδευτηρίων Απόστολος Παύλος - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
5	2/10	Διαγωνισμός Θεατρικών Ομάδων Σχολείων της Πόλης με την παρουσίαση ενός έργου του Λόρκα - Διοργάνωση: Ελληνοϊσπανικό Κέντρο Πολιτισμού σε συνεργασία με την Περιφερειακή Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
6	12 και 13/9	<i>Ένα Όνειρο - Κατά το Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας</i> σε σκηνοθεσία Νίκου Μαστοράκη από το Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν	Θέατρο Κήπου	Ελλάδα
7	4 και 5/10	<i>I promesi sposi</i> από τους Teatrolmmagine	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ιταλία
8	5 και 6/10	<i>Φεύγουσα κόρη</i> σε σκηνοθεσία Μίρκας Γεμεντζάκη από το Θέατρο Λιθογραφείου	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
9	11,12/10	<i>Απόλυτη Φρίντα</i> της Αλεξάνδρας Λαζαρίδου σε σκηνοθεσία Paulina Klimovitskaya, Yevgeny Lanskoj και Βασίλειος Καλλίτσης	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
10	25/10-12/11	<i>Αξύριστα πηγούνια</i> σε σκηνοθεσία Θανάση Παπαγεωργίου από το Θέατρο Στοά	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
11	6 και 13/11	Μουσικοθεατρική παρασταση <i>Γ.Θ. Βαφόπουλος 10 χρόνια μετά</i> σε σκηνοθεσία Παύλου Δανελλάτου	Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ελλάδα
12	14 και 15/11	<i>Εντίθ Πιάφ, το σπουργίτι</i> σε σκηνοθεσία Γιώργου Κιουρτσίδα από τη Θεατρική Ομάδα Acta Est	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
13	14,15 και 16/11	<i>Βρικόλακες</i> του Ερρίκου Ίψεν σε σκηνοθεσία Νίκου Χουρμουζιάδη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
14	21 και 22/11	<i>Κλεψύδρα</i> της Ελευθερίας Φιτσιώρη σε σκηνοθεσία Δημήτρη Κουτσούρη	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα

42α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2007

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	8/9	<i>Ηλέκτρα</i> Σοφοκλή σε σκηνοθεσία Peter Stein από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
2	14-15/9	<i>Απόκοπος</i> του Μπεργαδή σε σκηνοθεσία Σίμου Κακάλα από την Εταιρεία Θεάτρου Χώρος	Αίγλη	Ελλάδα
3	18/9	<i>Το γαλάζιο πουλί</i> του Μ. Μαίτερλινκ σε σκηνοθεσία Κωστή Μεγαπάνου από το Παιδικό Στέκι του Εθνικού Θεάτρου - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Κήπου	Ελλάδα
4	28/9	<i>Λίγο πριν - Μία εργασία</i> για τον άνθρωπο από την Ομάδα Τέχνης «Νεύμα» - Δημήτρια στα Σχολεία	Γενί Τζαμί	Ελλάδα
5	30/9	<i>Ομήρου Οδύσσεια, το Παραμύθι των Παραμυθιών</i> σε διασκευή - σκηνοθεσία Κάρμεν Ρουγγέρη από τον Θίασο Culture Factory - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Εγνατία	Ελλάδα
6	17 έως 21/10	<i>Μινέτι, ένα πορτραίτο του Καλλιτέχνη όταν γεράσει</i> του Τόμας Μπέρνχαρτ σε σκηνοθεσία Πέτρου Ζηβανού από τον θίασο του Κέντρου Θεατρικής Έρευνας Θεσσαλονίκης	Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης	Ελλάδα
7	21/10	<i>Βικτώρ ή τα Παιδιά στην εξουσία</i> του Ροζέ Βιτράκ σε σκηνοθεσία Π.Δανελλάτου	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
8	29 έως 31/10	<i>Γυάλινος Κόσμος</i> του Τέννεση Ουίλλιαμς σε σκηνοθεσία Νίκου Χουρμουζιάδη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
9	1/10	<i>Ονειρο καλοκαιρινής νύχτας</i> του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ από το 41ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
10	2/10	<i>Ο κατά φαντασίαν ασθενής</i> του Μολιέρου από τα Εκπαιδευτήρια Απόστολος Παύλος - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
11	18/10	<i>Το ξύλο βγήκε απ' τον Παράδεισο</i> του Αλ. Σακελλάριου από το 4ο Γυμνάσιο Χαριλάου Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
12	18/10 και 1,2 και 27/11	<i>Ούτε εγώ ήμουν εκεί, ούτε εσείς να το πιστέψετε</i> από τη θεατρική ομάδα Angelus Novus - Δημήτρια στα Σχολεία	Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ελλάδα
13	19/10	<i>Ο κύκλος με την κιμωλία</i> του Μ. Μπρεχτ από το 37ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
14	23/10	<i>Το φρόρο του Λεβάντε</i> του Γρ. Ξενοπούλου από τη θεατρική ομάδα μαθητών και απόφοιτων του 1ου Γυμνασίου Νεάπολης - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
15	24/10	<i>Το κουκί και το ρεθύθι</i> από τα Πρότυπα Εκπαιδευτήρια Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
16	31/10	<i>Ρωμαίος και Ιουλιέτα</i> από το χθες στο σήμερα από το 6ο Λύκειο Καλαμαριάς - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
17	4/10	<i>Η κοιμωμένη ξύπνησε</i> της Ξένιας Καλογεροπούλου και του Θωμά Μοσχόπουλου από το Νέο Θέατρο Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα Σχολεία	Κινηματοθέατρο Θεσσαλονίκης	Ελλάδα
18	4/11	<i>Έξυπνη</i> του Carl Orff σε σκηνοθεσία Τατιάνας Μύρκου - Δημήτρια στα Σχολεία	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
19	21/11	Θεατρική διασκευή του μυθιστορήματος της Ι. Καρυστιάνη <i>Μικρά Αγγλία</i> από τους μαθητές της Αδαμαντίου Σχολής - Δημήτρια στα Σχολεία	Αίθουσα τελετών ΑΠΘ	Ελλάδα

43α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2008

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΆΛΛΑ
1	12/9	<i>Η ωραιότερη ιστορία του κόσμου σε σκηνοθεσία Βασιλή Μαυρογεωργίου από το Παιδικό Στέκι του Εθνικού Θεάτρου</i>	Θέατρο Κήπου	Ελλάδα
2	13-14/9	<i>ΒΑΤΡΑ-Χ Αριστοφάνους σε σκηνοθεσία Δημήτρη Λιγνάδη από το Εθνικό Θέατρο</i>	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
3	1/10	<i>Η ημέρα με τον Λευτέρη Βογιατζή από το Θέατρο της Οδού Κυκλάδων</i>	Θέατρο Σοφούλη	Ελλάδα
4	3-5/10	<i>Ο Μεγαλέξανδρος και ο Καταραμένος Δράκος σε κείμενο και σκηνοθεσία Δήμου Αβδελιώδη συμπαραγωγή ΔΗΠΕΘΕ Βορείου Αιγαίου και ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας</i>	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	10/10	<i>Η ιστορία του στρατιώτη των Στραβίνσκυ-Ραμύζ σε συνεργασία με το Σύλλογο Φίλων της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης σε σκηνοθεσία Δημήτρη Κοντού - Ευαγγελίας Σαρμή</i>	Ολύμπιον	Ελλάδα
6	15-17/10	<i>Ο φιλόσοφος από το βιβλίο Ιστορία των μεταμορφώσεων του Γιάννη Πάνου σε σκηνοθεσία και εφαρμογή Ρούλας Πατεράκη</i>	Θέατρο Αίγλη	Ελλάδα
7	10/31/2018	<i>Ο χορός των εμικρέδων σε σκηνοθεσία Κώστα Παπακωστόπουλου από το Ελληνογερμανικό Θέατρο Κολωνίας με αφορμή την συμπλήρωση 50 χρόνων από την έλευση των πρώτων οικονομικών μεταναστών και της επετείου 20 χρόνων από την αδελφοποίηση της Κολωνίας με τη Θεσσαλονίκη</i>	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Γερμανία
8	10/11	<i>Η Αμοργός του Νίκου Γκάτσου Μουσικοθεατρική παράσταση σε επιμέλεια Ρούλας Αλαβέρα, μουσική Κώστα Βόμβολου, και απαγγελία Ελένης Δημοπούλου</i>	Ginger Oil καφέ μπαρ	Ελλάδα
9	15 έως 17/11	<i>Οι έμποροι του J.Pomperat σε σκηνοθεσία Γιάννη Λεοντάρη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης</i>	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
10	24/9	<i>Ο γατόκηπος από τους μαθητές Γυμνασίου των Εκπαιδευτηρίων Ο Απόστολος Παύλος - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
11	25/9	<i>Ο πρίγκηπας της γομολάστιχας από την Εταιρεία Θεάτρου Λαμπιών - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ελλάδα
12	26/9	<i>Μαριονέτες περπατούν εις το δάσος από τα Παιδιά εν δράσει Ελλάδα - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο	Ελλάδα
13	28/9	<i>Αριστοφάνης - Εκκλησιάζουσες από παραμύθια της Κάρολ Ρουγγέρη - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Εγνατία	Ελλάδα
14	3/10	<i>Βεγγέρα του Ηλία Καπετανάκη από τους μαθητές του 4ου Γυμνασίου Χαριλάου - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
15	3 και 4/10	<i>Η Θεσσαλονίκη σε πρώτο πρόσωπο του Σάκη Σερφέα από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα
16	7/10	<i>Καλημέρα σας κύριε Disney του Μιχαήλ Μιχαήλ από την Παιδική Σκηνή του θεάτρου Πανούτσου - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
17	13/10	<i>Πλούτος του Αριστοφάνη από τον Όμιλο Θεάτρου του Ασύλου του Παιδιού (Δ-ΣΤ Τάξεις) - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
18	14/10	<i>Ο ψεύτης παππούς της Άλκης Ζέη και Η ΚΥΡΑ ΦΥΣΑ,ΤΑ ΕΠΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΚΟΣ ΡΥΠΟΣ από το Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο Αμπελοκήπων - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
19	17/10	<i>Το όνειρο του Σκιάχτρου του Ευγένιου Τριβιζιά από τους μαθητές της Ε Τάξης του 88ου Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης- Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
20	22/10	<i>Κου - Κου από το Θέατρο Νεφέλες - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
21	23 έως 26/10	<i>Τα παραμύθια της Μαρουσώσ παρουσίαση λαϊκών παραμυθιών με συνοδεία ζωντανής μουσικής από την Εταιρεία Θεάτρου Δρομολόγιο - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
22	26/10	<i>Παράξενο δεν είναι; της Μαρίας Παπαγιάννη από το Νέο Θέατρο Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Αριστοτέλειον	Ελλάδα
23	1/11	<i>Η ιστορία του γάτου που έμαθε τον γλάρο να πετάει από το Δημοτικό Ωδείο Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
24	3 έως 9/11	<i>Εβδομάδα καλλιτεχνικής μαθητικής δημιουργίας - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
25	10/11	<i>Το ελιξίριο της ευτυχίας της Μαρίας Παπαγιάννη από τα Πρότυπα Εκπαιδευτήρια Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
26	11 έως 14/11	<i>Ο γατόκηπος της Νόπης Τσιτλακίδου από τον Θεατρικό Σύλλογο Δασκάλων και Νηπιαγωγών Θεσσαλονίκης «Διθύραμβος εξ αμάξης» - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
27	16/11	<i>Δραματοποιημένη μουσικοχορευτική παράσταση με θέμα το περιβάλλον από το Α Αρσάκειο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Αίθουσα Τελετών ΑΠΘ	Ελλάδα
28	27/11	<i>Μουσικοθεατρική παράσταση Συν Αθηνά... αλλά να βάλουμε κι εμείς το χεράκι μας με τη συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών του Ελληνογαλλικού Κολλεγίου ΔΕΛΑΣΑΛ - Δημήτρια στα σχολεία</i>	Αίθουσα Τελετών ΑΠΘ	Ελλάδα

44α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2009

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	6/9	<i>Πέρσες</i> Αισχύλου σε σκηνοθεσία Ντίμιτερ Γκότσεφ από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Δάσους	Ελλάδα
2	23-29/9	<i>Οκτώ γυναίκες</i> του Ρομπέρ Τομά σε σκηνοθεσία Νίκου Καραθάνου	Ράδιο Σίτυ	Ελλάδα
3	9 και 10/10	<i>Εδουάρδος ο Γ΄</i> του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Alexandru Tocilescu από το Εθνικό Θέατρο Βουκουρεστίου	Βασιλικό Θέατρο	Ρουμανία
4	15/10	<i>Δεσποινίς Μαργαρίτα</i> του Ρομπέρτο Ατάντε σε σκηνοθεσία Άντζελας Μπούσκου με την Όλια Λαζαρίδου	Δημοτικό Θέατρο Καλαμαριάς	Ελλάδα
5	16 -18/10	<i>Ο Ευαγγελισμός της Κασσάνδρας</i> του Δημήτρη Δημητριάδη σε σκηνοθεσία - ερμηνεία Χρύσας Καψούλη	Κινηματοθέατρο Αριστοτέλειον	Ελλάδα
6	30,31/10 και 1/11	<i>Misery</i> του Στίβεν Κινγκ σε σκηνοθεσία Πέτρου Ζούλια	Κινηματοθέατρο Κολοσσαίον	Ελλάδα
7	1/11	<i>Το έξυπνο πουλί</i> του Georges Feydeau σε σκηνοθεσία Γιάννη Μόσχου από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα

45α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2010

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	22 έως 26/9	<i>Η γυναίκα της Πάτρας</i> του Γιώργου Χρονά με την Ελένη Κοκκίδου σε σκηνοθεσία Λένας Κιτσοπούλου	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
2	29 και 30/9 και 6, 7, 13, 14/10	Βαλκανική Θεατρική Σκηνή στο ΚΘΒΕ <i>Ηλέκτρα</i> του Σοφοκλή 29-30/9, Θέατρο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, <i>Δον Ζουάν</i> του Μολιέρου 6-7/10 Βασιλικό Θέατρο, 21:00), <i>Βάκχες</i> του Ευριπίδη 13-14/10, Βασιλικό Θέατρο	Βασιλικό Θέατρο και Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Αλβανία, Βουλγαρία, Σερβία
3	1 έως 31/10	Μικρό Φεστιβάλ 3 - Μια συνάντηση 9 εναλλακτικών θεατρικών σχημάτων από την Ελλάδα και το εξωτερικό που διοργανώνεται από την Ομάδα Καλλιτεχνών Ούγκα Κλάρα 1-2 basement με τη μουσική παράσταση <i>Basement Live</i> , Ομάδα Tok-Talk με το έργο <i>Θέλει σκάψιμο</i> Ομάδα Καλλιτεχνών ΟΥΓΚΑ ΚΛΑΡΑ με το έργο <i>Τα 13 ρολόγια</i> του Τζέιμς Θέρμπερ Εταιρεία Θεάτρου Κούλα η Πλανιδού με το έργο <i>Το τσίρκο</i> του Νίκου Ζακόπουλου 12-13 Οκτωβρίου Ομάδα Προτζέκτορ με το έργο <i>Στη μοναξιά των Κάμπων με βαμβάκι</i> του Bernard-Marie Koltés 15-16 Οκτωβρίου Ομάδα ΣΗΜΕΙΟ ΜΗΔΕΝ με το έργο <i>Όπως σας αρέσει</i> του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ 19-20 Οκτωβρίου Ομάδα Inner World Theatre (Σλοβενία) με το έργο <i>Medea's Scream- Η Κραυγή της Μήδειας</i> 23-24 Οκτωβρίου Ομάδα ALLER-RETOUR με το έργο <i>Aller - Retour</i> 28-29-30- 31 Οκτωβρίου Ομάδα Καλλιτεχνών ΟΥΓΚΑ ΚΛΑΡΑ με το έργο <i>Ιστορίες πείνας</i> των Ignacio del Moral και Margarita Sánchez	Χώρος Τέχνης Καθολικών 4	Ελλάδα, Σλοβενία
4	7 /10	<i>Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου</i> με τη Νένα Μεντή	Θέατρο Εγνατία	Ελλάδα
5	1 έως 5/10	<i>Σεμινάριο θλακείας</i> του Σάκη Σερέφα με τον Δημήτρη Πιατά	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
6	9 και 10/10	<i>Μαράν Αθά</i> με τη Γιασεμί Κηλαδόνη σε σκηνοθεσία Δήμου Αβδελιώδη	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
7	1 έως 17/10	<i>Για πάντα</i> του Ronald Schimmelrpfing από το Μικρό Θέατρο Θεσσαλονίκης	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
8	29 έως 31/10	<i>Η Γκρέτα Γκάρμπο ήρθε στην πόλη μας</i> του Φρανκ Μακ Γκίνες σε σκηνοθεσία Γιάννη Μόσχου από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης	Θέατρο Αμαλία	Ελλάδα

46α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2011

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	24 και 25/9	40 χρόνια Mummenschanz. The best of...	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελβετία
2	17/9	Κοπεγχάγη του Μάικλ Φρέιν από το Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο Αμπελοκήπων	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
3	18/9	Στάσου πλάι μου του Στίβεν Κινγκ από το Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο Αμπελοκήπων	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
4	26 και 29/9	Tonight We Love Each Other Φίλιππος Τσιτσόπουλος	Block 33	Ελλάδα
5	26 και 27/9	Ο πελεκάνος του Ογκουστ Στρίντμπεργκ από την Εταιρεία θεάτρου Blue Plague	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
6	1 και 2/10	Ρίττερ, Ντένε, Φος του Τόμας Μπέρνχαρντ σε σκηνοθεσία Krystian Lupa από το Εθνικό Θέατρο «Stary» της Κρακοβίας	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Πολωνία
7	3 και 4/10	Έσπασε του Στέλιου Χατζηδαμιδή από την Ομάδα LiQuid	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
8	4 και 5/10	Third Generation από το Schaubühne am Lehniner Platz και Εθνικό Θέατρο «Habima»	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Γερμανία - Ισραήλ
9	7 και 8/10	Ελληνική Νομαρχία Ανώνυμου Έλληνα σε σκηνοθεσία Γιάννη Ρήγα από το ΚΘΒΕ	Γκαράζ Μονής Λαζαριστών	Ελλάδα
10	8 και 9/10	Υπέροχος, υπέροχος μέρες της Ελφρίντε Γέλινκε από το Τμήμα Θεάτρου Α.Π.Θ.	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
11	8 και 9/10	The Table σε σκηνοθεσία Paweł Czerwikowski από τους Karbido	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, νέο Υπερώο	Πολωνία
12	15/10	Κάνε άλμα πιο γρήγορο από τη φθορά Αφιέρωμα στον Οδυσσέα Έλυτη από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης σε συνεργασία με το Τμήμα Θεάτρου του Α.Π.Θ.	Δημαρχιακό Μέγαρο (αίθουσα πολλαπλών χρήσεων)	Ελλάδα
13	13 έως 16/10	Εν λευκώ: Εγγραφή, η γεωγραφία του άλλου Αφιέρωμα στον Δημήτρη Δημητριάδη σε σκηνοθεσία Σοφίας Καρακάντζα	Γκαλερί και άλλοι χώροι του Γαλλικού Ινστιτούτου	Ελλάδα
14	15 και 16/10	Contractions του Μάικ Μπάρτλετ από το Τμήμα Θεάτρου Α.Π.Θ.	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
15	22 έως 24/10	Απογραφή Πληθυσμού Μαραθώνια' σπονδυλωτή παράσταση με σύντομα μονόπρακτα από θεατρικές ομάδες της Θεσσαλονίκης	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα

47α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2012

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	26 και 27/9	Η χρυσή πόλη της Δανάης Τανίδου σε σκηνοθεσία Τάσου Αγγελόπουλου, Συμπαράγωγή της Ομάδας Παπαλιάνγκι και της Πειραματικής Σκηνής της Τέχνης	Πλατφόρμα που εμπορευματοποιεί του ΟΣΕ	Ελλάδα
2	5 έως 7/10	Ρόουζ του Martin Sherman σε σκηνοθεσία Adolf Saphiro από τη Θεατρική Σκηνή Ζωής Λάσκαρη στο πλαίσιο του κύκλου 100 χρόνια εβραϊκής παρουσίας στη Θεσσαλονίκη	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
3	11 έως 14/10	Ραχήλ του Γ. Ξενοπούλου σε σκηνοθεσία Πέτρου Ζηβανού από το Κέντρο Θεατρικής Έρευνας Θεσσαλονίκης στο πλαίσιο του κύκλου 100 χρόνια εβραϊκής παρουσίας στη Θεσσαλονίκη	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
4	11 -21/10	Project Οδύσσειες: Θεσσαλονίκη II σε σκηνοθεσία Αθηνάς Δράγκου από τη Θεατρική Ομάδα A4M (αφορμή) Θεσσαλονίκη 2012	Λιμάνι Θεσσαλονίκης	Ελλάδα
5	12 έως 14/10	Σταθμοί του Θωμά Βελισσάρη σε σκηνοθεσία Νίκου Σακαλιδη από το Θέατρο Ακτίς Αελίου	Θέατρο Ακτίς Αελίου	Ελλάδα
6	12 έως 14/10	Dance me to the end of Greece-2 ... ξένοι περιηγητές στη Θεσσαλονίκη σε σκηνοθεσία Κυριακής Σπανού από τη Θεατρική Ομάδα Τέσσερα	Γενί Τζαμί	Ελλάδα
7	19 και 20/10	Testament από το Θίασο She she pop	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Γερμανία
8	23 έως 25/10	Με χτύπησε στις 2.45 σε σκηνοθεσία Ελένης Ευθυμίου σε συμπαράγωγή των Δημητρίων και της Πειραματικής Σκηνής της Τέχνης	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
9	29 και 30/10	Erofilii synopsis βασισμένο στο έργο του Γ.Χορτάση σε σκηνοθεσία Σίμου Κακάλα από την Εταιρεία Θεάτρου Χώρος	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα

48α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2013

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΆΛΛΑ
1	27/9	Άσκηση: Σύσσημον σε σκηνοθεσία Σίμου Κακάλα από την Εταιρεία Θεάτρου Χώρος	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	30/9 και 1/10	Χαρμολύπη από το Studio Matejka σε σκηνοθεσία Ματέι Ματέκα υπό την αιγίδα του Ινστιτούτου Grotowski	Μπενσουσάν Χαν	Ελλάδα - Πολωνία
3	30/9	Πενθεσίλεια του Χαίνριχ Φον Κλάιστ σε σκηνοθεσία Ακύλλα Καραζήση από Ομάδα Αποφοίτων Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου	Principal Club Theater, Μύλος	Ελλάδα
4	4 και 5/10	Alarme Εταιρεία Θεάτρου «Άττις», Αφιέρωμα στον Θόδωρο Τερζόπουλο	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
5	8 και 9/10	10 cm up σε σκηνοθεσία Σοφίας Πάσχου από το Patari Project	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
6	10 και 11/10	Γκόλφω του Σπυριδώνος Περεσιάδη, Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
7	11 και 12/10	Νόρα του Ερρίκου Ίψεν από τη θεατρική συλλογική ομάδα tgSTAN	Δημοτικό Θέατρο Καλαμαριάς «Μελίνα Μερκούρη»	Βέλγιο
8	13/10	Blue performance του Ζαφείρη Νικήτα	Μπενσουσάν Χαν	Ελλάδα
9	19 και 20/10	Ιστορίες Καιρού default company, Παραγωγή: Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Ιδρύματος Ωνάση	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
10	19 και 20/10	Τομπίας Θεατρική διασκευή του διηγήματος του Τόμας Μαν «Τομπίας Μιντερνίκελ» σε σκηνοθεσία Θανάση Κριτσάκη	Μπενσουσάν Χαν	Ελλάδα
11	1 και 2/10	Αντιφάσεις - το άτομο απέναντι στην ομάδα, της Αλεξάνδρας Καζάζου και του Daniel Han, Studio Matejka - Physical Theater Workshop, The Grotowski Institute, Πολωνία	Θέατρο Άνετον	Πολωνία

49α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2014

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΆΛΛΑ
1	26/9	Poetry Slam Show Performance	(πρώην) Maison Crystal	Ελλάδα
2	2 και 3/10	No Man's Land Peer Gynt σε σκηνοθεσία Αντιγόνης Φρυδά / Ελένης Ζαραφίδου / Βαλάντη Φράγκου από την Ομάδα 3D Person Theatre Group	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
3	4 και 5/10	Θυμάμαι... Διαδραστική performance από την Όλγα Ποζέλη - Ομάδα Θεάτρου Νοητή γραμμή	Σφαγεία	Ελλάδα
4	6 και 7/10	Ζειμπέκικο της Λείας Βιτάλη από τον Θεατρικό Οργανισμό Νέος Λόγος	Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης	Ελλάδα
5	8 και 9/10	The notebook της Άγκοτα Κρίστοφ από το Szkene Theatre & Forte Company	Σφαγεία	Ουγγαρία
6	11 και 12/10	Ο καλός άνθρωπος του Σετσουάν του Μπ. Μπρεχτ σε σκηνοθεσία Γιάννη Μαργαρίτη από τη Δραματική Σχολή του ΚΘΒΕ	Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
7	15/10	Lysistrata Project Θέατρο - performance σε σκηνοθεσία Γιάννη Παρασκευόπουλου από το ΚΘΒΕ	Δημαρχιακό Μέγαρο Θεσσαλονίκης	Ελλάδα
8	16 και 17/10	4.48 Ψύχωση της Σάρα Κέιν σε σκηνοθεσία Άντζελας Μπρούσκου από το Θέατρο Δωματίου	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
9	17 και 18/10	X- Freunde σε σκηνοθεσία Stephan Thiel από τη Felicia Zeller	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Γερμανία
10	19/10	Attends, Attends, Attends (A mon pere) σε σκηνοθεσία Jan Fabre	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Βέλγιο
11	20/10	Τα Φαντάσματα» Vol.1 απομόνωση performance σε σκηνοθεσία Galileas Nevart, Δημήτρη Ράπτη	Γεντί Κουλέ	Ελλάδα
12	20 και 21/10	Γυναίκα και Λύκος της Έλενας Πέγκα σε σκηνοθεσία Έλλης Παπακωνσταντίνου	Σφαγεία	Ελλάδα
13	22 και 23/10	White Rabbit - Red Rabbit Θέατρο - performance του Ιρανού Nassim Soleimanpour	(πρώην) Maison Crystal	Ελλάδα

50α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2015

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	28 και 29/10	<i>Bloods</i> σε σκηνοθεσία Αργυρώς Χιώτη από την Ομάδα Vasistas	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
2	3/10	<i>Zierle & Carter performance</i>	Maison Crystal	Αγγλία - Ην. Βασιλεία
3	4/10	<i>The Book Of Blood</i> από την ομάδα Leibniz Live Art Company	Maison Crystal	Γερμανία
4	4/10	<i>Oidip</i> σε σκηνοθεσία S.Purcarete από το Teatrul Național Radu Stanca Sibiu	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ρουμανία
5	5 έως 7/10	Ορυχείο Ίψεν: η ελπίδα ήρθε;	Maison Crystal	Ελλάδα
6	6/10	The dead man comes for this sweetheart από το Theatre Kranj and Ptuj City Theatre	Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης 2	Σλοβενία
7	12 και 13/10	<i>David Greig-Τα Γεγονότα</i> από το Θέατρο Μικρό Γκλόρια	Σφαγεία	Ελλάδα
8	14 και 15/10	<i>Μια μέρα, όπως κάθε μέρα, σε ένα διαμέρισμα από τα χιλιάδες διαμερίσματα της Αθήνας, αυτά με τα κουφώματα ασφαλείας και τους βολικούς καναπέδες τους, σε κατάσταση αμόκ. Η η ανουσιότητα του να ζεις της Λένας Κιτσοπούλου</i>	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
9	16 έως 18/10	<i>Η μητέρα του σκύλου</i> του Παύλου Μάτεσι	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
10	18/10	<i>Η προδοσία</i> του Χάρολντ Πίντερ από τους TgStan	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Βέλγιο

51α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2016

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	1 έως 3/10	<i>Ο Αδαής και ο Παράφρων</i> του Τ. Μπέρνχαρτ σε σκηνοθεσία Γιάννου Περγλέγκα από την Ομάδα Θεάτρου Χ-αίρεται	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
2	5/10	<i>Compassion</i> σε σκηνοθεσία Milo Rau από τη Schaubhune	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Γερμανία
3	6 και 7/10	<i>Το άλλο σπίτι</i> σε σκηνοθεσία Ελένης Ευθυμίου από την ομάδα Εν δυνάμει	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
4	8/10	<i>Chauvinism Scanner performance</i> από τους God's Entertainment	Πλατεία Αριστοτέλους	Αυστρία
5	8 έως 10/10	<i>Και θα σφάζουμε το κουνέλι. Η ζωή είναι ωραία. Η ζωή είναι καλή</i> από τη Σοφία Κορώνη και την Αγγελική Παπαθεμελή	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
6	13 και 14/10	<i>Ο Φίλιπ Γκλας αγοράζει μια φραντζόλα ψωμί</i> του Ντέιβιντ Άιβς σε σκηνοθεσία Σοφίας Μαραθάκη σε συμπαραγωγή με το Θέατρο 104 από την ομάδα Ατονάλ	Σφαγεία	Ελλάδα
7	14 έως 16/10	<i>Μιράντα</i> βασισμένο στην <i>Τρικυμία</i> του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία/διασκευή του Οσκάρας Κορσουνόβας από το Θέατρο Πορεία	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
8	18/10	<i>Ελευθερία: η πιο ακριβή καπιταλιστική λέξη</i> των Πάγια Πέλεβιτς και Όλγα Ντιμιτρίεβιτς από το BITEF Theatre	Σφαγεία	Σερβία
9	18 και 19/10	<i>Hotel</i> της Γιώτας Αργυροπούλου από την ομάδα Blindspot Theatre Group	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
10	20/10	<i>Μάνα Κουράγιο</i> του Μ.Μπρεχτ σε σκηνοθεσία Νικίτα Μιλιβόγιεβιτς από το ΚΟΒΕ	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
11	22/10	<i>Wot? Not fish</i> από Bread & Circuses Ltd	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Αγγλία

52α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2017

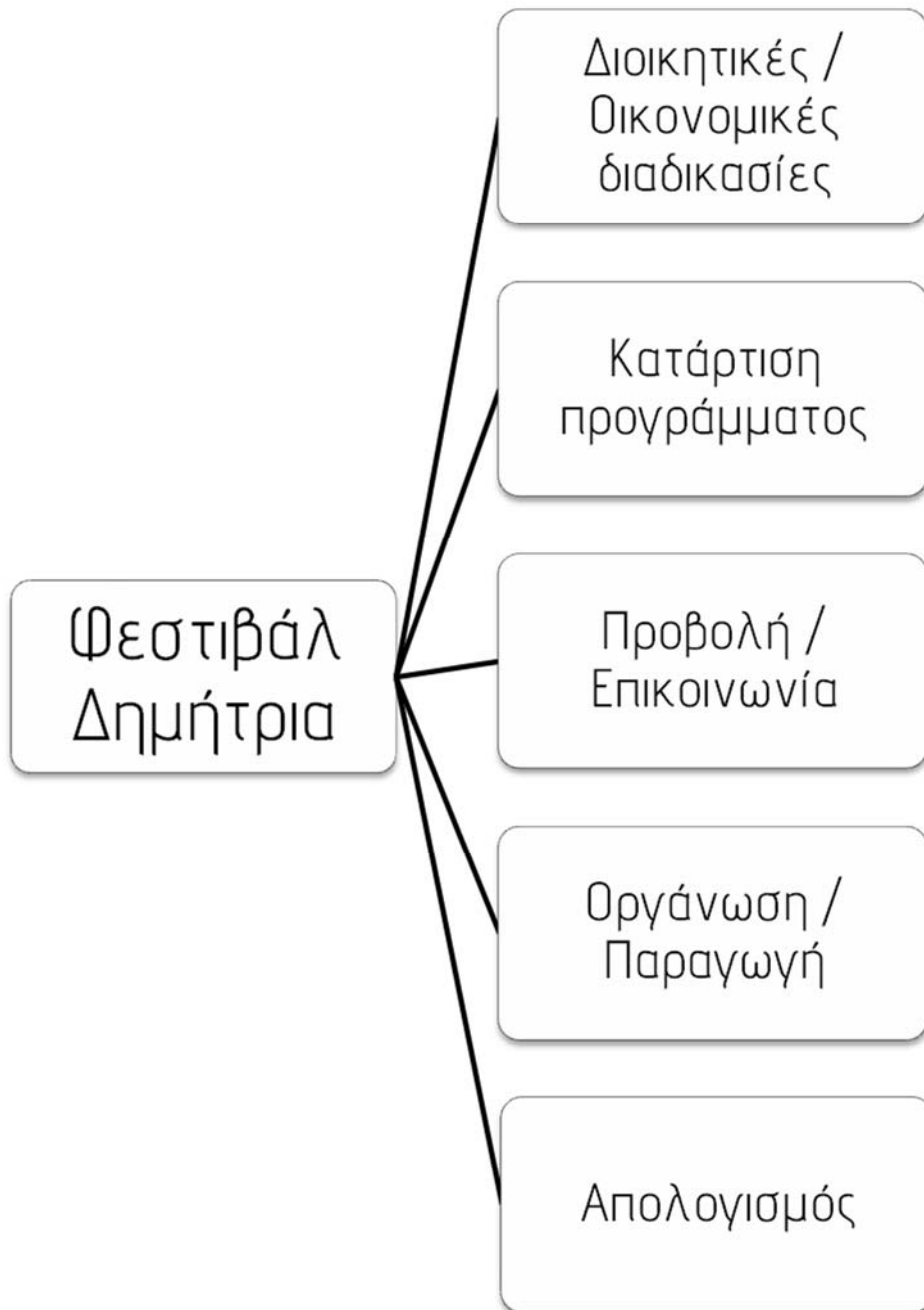
A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	1/10	Θεία Κωμωδία από την Ομάδα Vasistas	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
2	2/10	OOOO - The dream of Gogol από την Ομάδα Sfumato	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Βουλγαρία
3	4/10	Our secrets από Bella Pinter & Company	Σφαγεία	Ουγγαρία
4	5 και 6/10	Στέλλα κοιμήσου του Γιάννη Οικονομίδη από το Εθνικό Θέατρο	Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
5	7 και 8/10	Ο γλάρος ... αυτό ήθελα να πα από την Ομάδα Hash Art Theatre Group	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
7	10/10	Inspector General από το Teatrul de Comedie	Σφαγεία	Ρουμανία
8	11/10	Lippy από την Ομάδα Dead Center	Θέατρο Αυλαία	Ιρλανδία
9	12 και 13/10	Μαύρο χιόνι - Το ημερολόγιο ενός μακαρίτη σε σκηνοθεσία Κώστα Φιλίππου σε παραγωγή Goodhurt Productions	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
11	16 και 17/10	Το γελοίο σκότος από την Πειραματική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
12	19/10	The trumpet of Israfil	Σφαγεία	Ιράν
13	22/10	Opera Crossroads από τους Star Company	Σφαγεία	Κίνα

53α ΔΗΜΗΤΡΙΑ 2018

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΧΩΡΟΣ	ΑΛΛΑ
1	1/10	STØV από τους Sew Flunk Fury Wit	Θέατρο Αυλαία	Δανία
2	2 και 3/10	Αρίστος Δραματοποιημένο μυθιστόρημα του Θωμά Κοροβίνη σε σκηνοθεσία Γιώργου Παπαγεωργίου	Παλιά Δημοτικά Σφαγεία	Ελλάδα
3	3/10	Το ημερολόγιο ενός τρελού Josef Katona	Θέατρο Αυλαία	Ουγγαρία
4	Showcase 4 και 5/10	Οιδίπους από την Ομάδα Εώς και ΔΗΠΕΘΕ Κοζάνης σε σκηνοθεσία Χρίστου Σουγάρη	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
5	5/10	Frida κι άλλο Θίασος Fly σε σκηνοθεσία Κατερίνας Δαμβόγλου	Μονή Λαζαριστών	Ελλάδα
6	6 και 7/10	Mute του Γιώργου Αδαμαντιάδη	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
7	Showcase 7 και 8 Οκτ	Περμμένοντας τον Γκοντό Ομάδα Σημείο Μηδέν σε σκηνοθεσία Σάββα Στρούμπου	Θέατρο Αυλαία	Ελλάδα
8	Showcase 8 και 9 Οκτ	Το δαχτυλίδι της μάνας μουσικό δράμα του Γιάννη Καμπύση από τους C for Circus	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Ελλάδα
9	Showcase 10 Οκτ	Βάκχες του Ευριπίδη - σε σκηνοθεσία Άρη Μπινιάρη από τη Στέγη Ιδρύματος Ωνάση (βιντεοσκοπημένη παράσταση)	Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης	Ελλάδα
10	Showcase 10 Οκτ	After the Campsite: Από δω κι εμπρός σε σκηνοθεσία Μιχάλη Σιώνα από το ΚΘΒΕ	Βασιλικό Θέατρο	Ελλάδα
11	Showcase 10 και 11 Οκτ	Επαναστατικές μέθοδοι για τον καθαρισμό της πσίνας σας της Αλεξάνδρας Κ* σε σκηνοθεσία Σαράντου - Γεώργιου Ζερβουλάκου	Παλιά Δημοτικά Σφαγεία	Ελλάδα
12	12 και 13 Οκτ	Ανθρώπινη Φωνή του Ζαν Κοκτώ από το ΚΘΒΕ και την ΚΟΘ σε σκηνοθεσία Γιώργου Καύκα	ΚΘΒΕ - Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών	Ελλάδα
13	13 Οκτ	Animals and children took to the streets από την ομάδα 1927	Δημοτικό Θέατρο Άνετον	Αγγλία - Ηνωμέ Βασίλειο
14	16 Οκτ	Maria Callas. Masterclass του Terrence Mc Nally σε σκηνοθεσία Robert Sturua από Shota Rustaveli State Drama Theatre	Παλιά Δημοτικά Σφαγεία	Γεωργία
15	21 Οκτ	Black Clouds από τους CIE Artara	ΚΘΒΕ - Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών	Βέλγιο

5. Διαγράμματα - Τα Δημήτρια και τα πεδία λειτουργίας τους.

Με βάση πληροφορίες που δόθηκαν από την Προϊσταμένη Τμήματος Διοικητικών Υπηρεσιών Διεύθυνσης Πολιτισμού Δήμου Θεσσαλονίκης με Άσπα Λιναρδάκη και Προϊσταμένη Τμήματος Διοργάνωσης Εκδηλώσεων και Φεστιβάλ Διεύθυνσης Πολιτισμού Δήμου Θεσσαλονίκης Ελένη Τσεβεκίδου

Φεστιβάλ Δημήτρια

Προβολή - Επικοινωνία - Δημόσιες σχέσεις

Αναθέσεις σε εξωτερικούς συνεργάτες ως υπεύθυνους για 1. Επικοινωνία 2. Οπτική ταυτότητα 3. Διαχείριση ιστοσελίδας 4. Επιμέλεια κειμένων 5. Δημιουργία σποτ

Οργάνωση συνέντευξης τύπου

Συλλογή πληροφοριών για κάθε εκδήλωση

Αποστολή Δελτίων Τύπου

Δημιουργία τηλεοπτικών
ραδιοφωνικών σποτ

Εύρεση χορηγών
επικοινωνίας-Συλλογή
Λογοτύπων

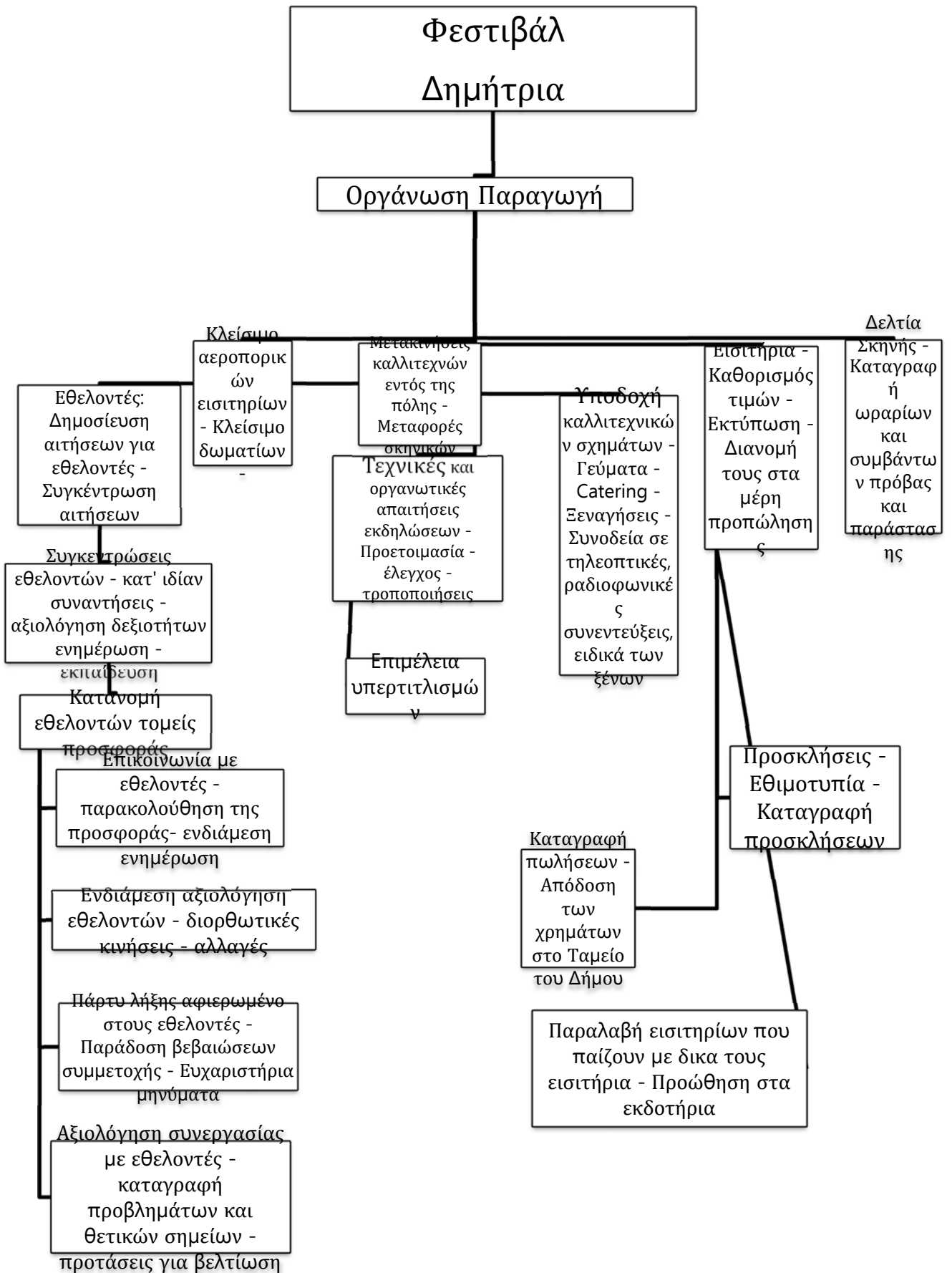
Αναρτήσεις ανακοινώσεων και
υλικού για εκδηλώσεις στα μέσα
κοινωνικής δικτύωσης

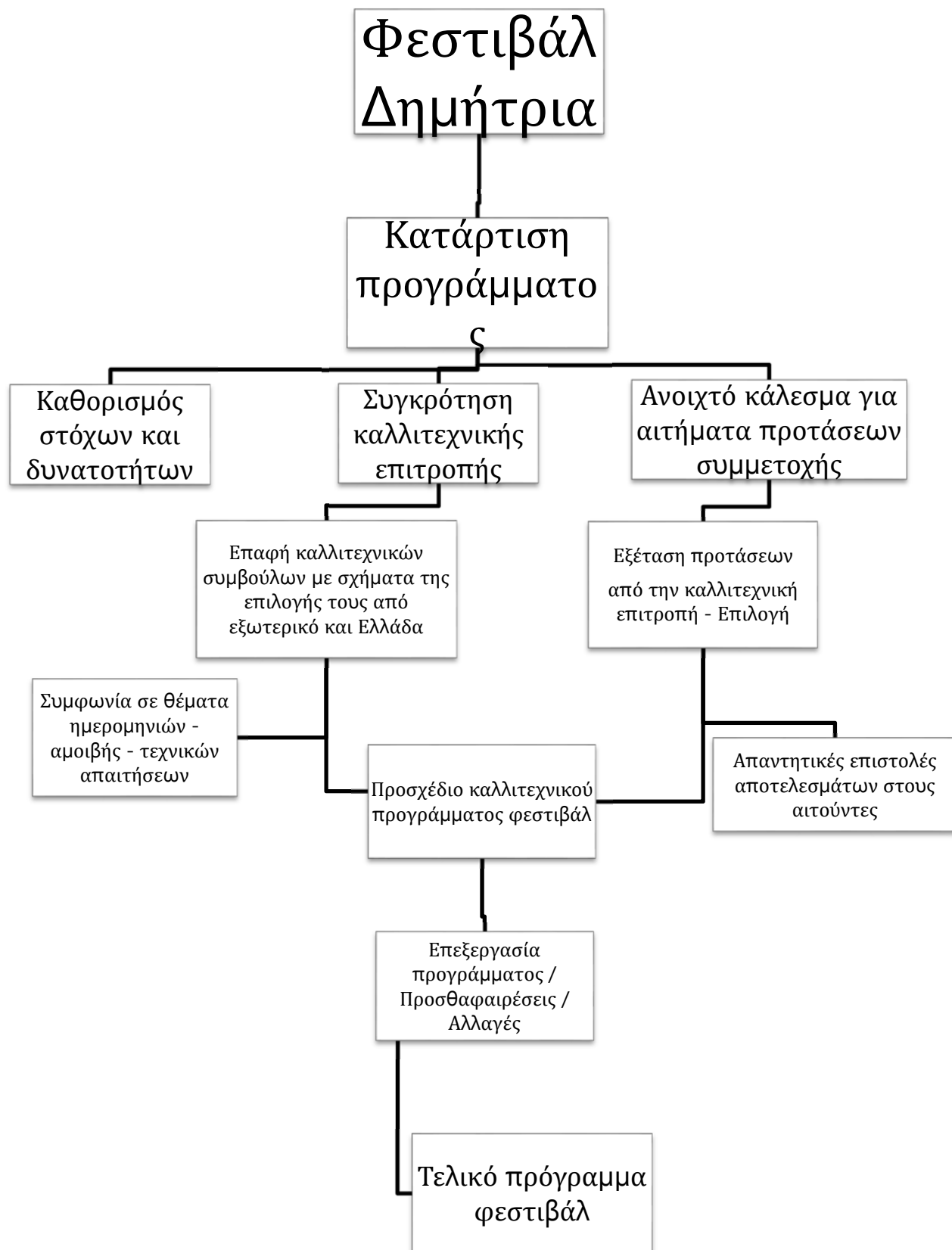
Τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές
συνεντεύξεις

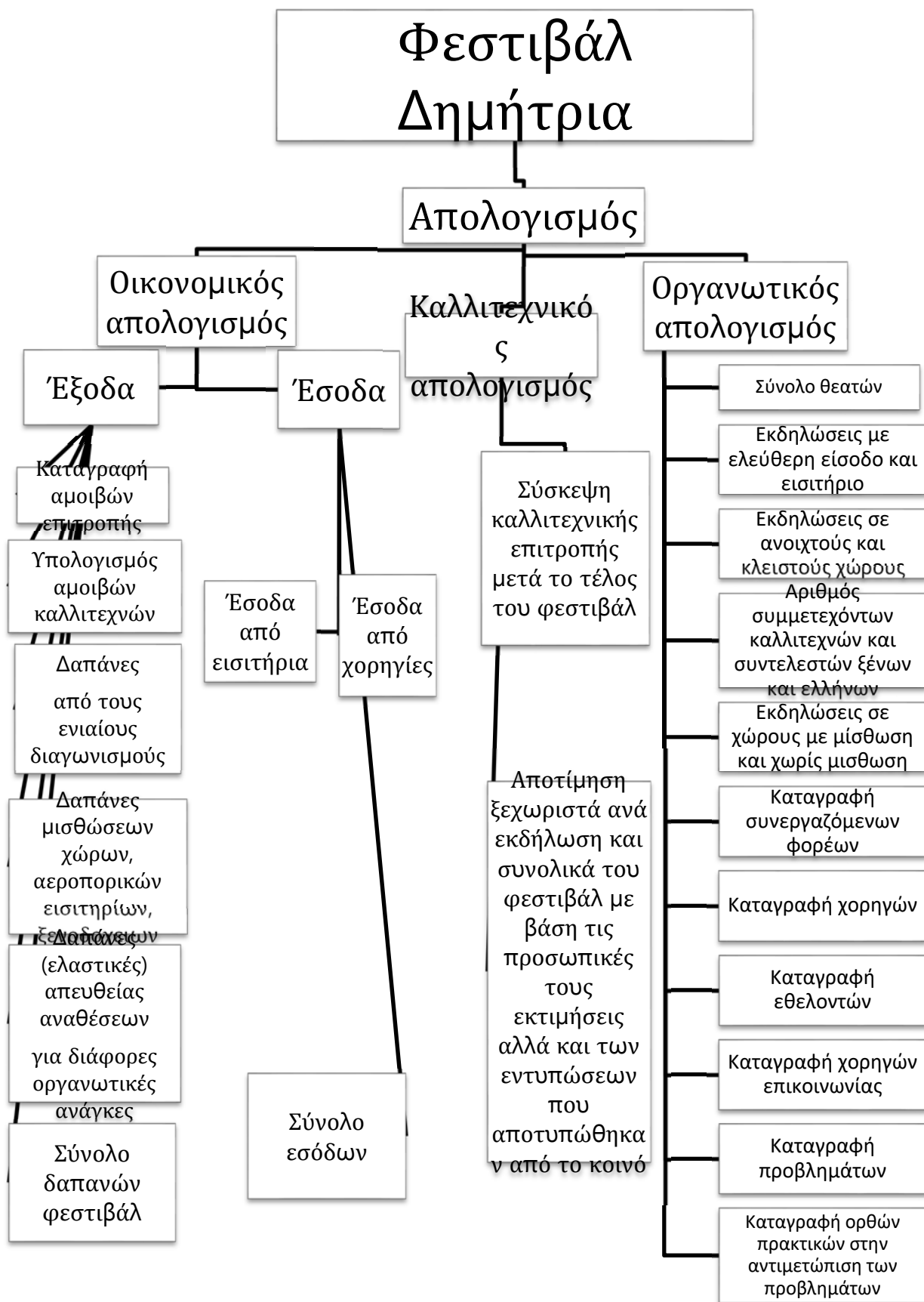
Αποδελτίώσεις - Follow up

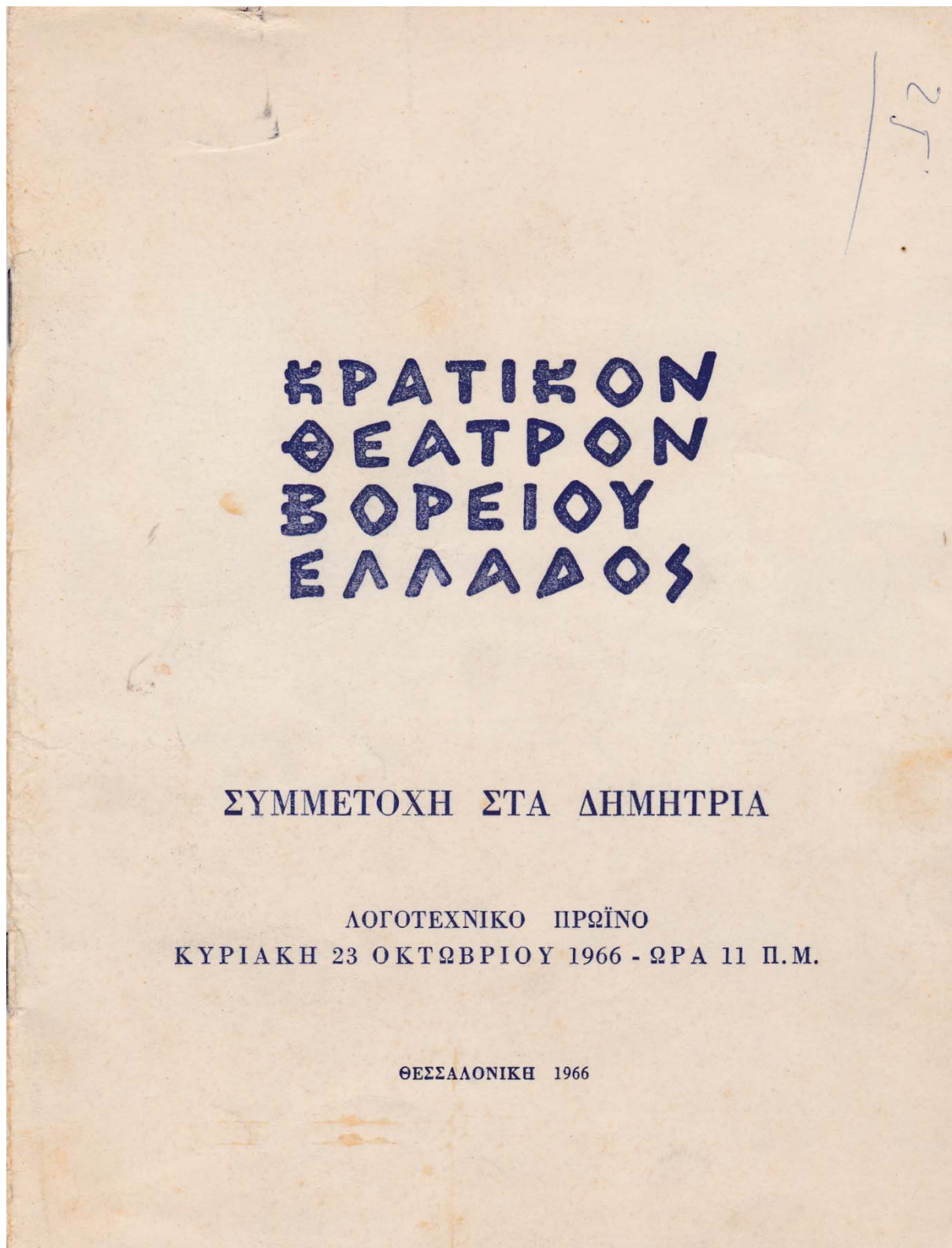
Επιμέλεια υλικού για τα έντυπα
του φεστιβάλ πρόγραμμα rocket
size και λεύκωμα

Στήσιμο ιστοσελίδας φεστιβάλ

Εικόνα 2 Δημήτρια 1973 Φωτογραφία από Εφημερίδα Μακεδονία Πηγή: Αρχείο Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης

Εικόνα 3 Δημήτρια 1976 Πηγή: Αρχείο Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης

“ΔΗΜΗΤΡΙΑ 76”
 ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΚΘΕΣΗ-ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ὅργάνωση:
 Δήμος Θεσσαλονίκης
 Μακεδονική Καλλιτεχνική Ἐταιρεία “ΤΕΧΝΗ”

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

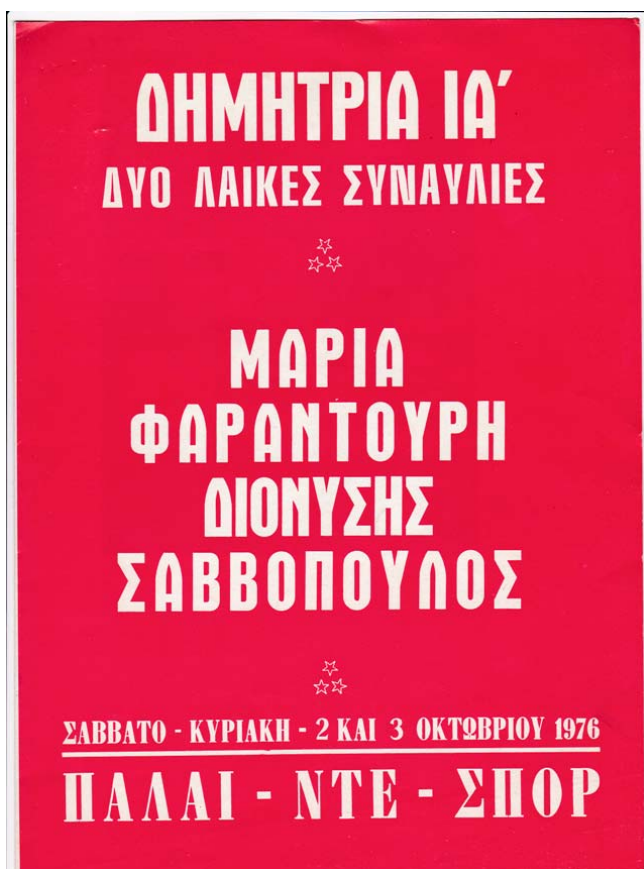
Τελευταία ημερομηνία υποβολής :	28 Σεπτεμβρίου 1976
Συνεδρίαση Κριτικής Ἐπιτροπῆς :	2 Ὀκτωβρίου 1976
Κοινοποίηση ἀποτελεσμάτων :	9 Ὀκτωβρίου 1976
Ἐγκαίνια Ἐκθέσεως :	15 Ὀκτωβρίου 1976
Λήξη Ἐκθέσεως :	31 Ὀκτωβρίου 1976
Ἐπιστροφή φωτογραφιῶν :	15 Νοεμβρίου 1976

**ΥΠΟΒΟΛΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙῶΝ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ
 ΑΜΕΣΗ ΑΠΟΔΟΧΗ ΤῶΝ ὉΡῶΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ**

Εικόνα 4 Δημήτρια 1976 Πηγή: Αρχείο Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης

Εικόνα 5 Δημήτρια 1976 Πηγή: Αρχείο Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΝΙΑ ΩΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟ

ΜΑΥΡΟ ΚΑΙ ΑΣΗΜΙ του Michael Frayn
Σκηνοθεσία Douglas Storm

Ο Σύζυγος Michael Deacon
Η Σύζυγος Karin Fernald

Ένα παντρεμένο ζευγάρι προσπαθεί να ξαναβρεί την ρωμαντικότητα σε ένα ξενοδοχείο στη Βενετία όπου είχε περάσει την πρώτη νύχτα του γάμου.

Αλλά τώρα έχουν ένα μωρό που κλαίει όλη μέρα κι όλη νύχτα...

ΜΗΤΡΙΚΗ ΦΙΓΟΥΡΑ του Alan Ayckbourn
Σκηνοθεσία Michael Deacon

Lucy Karin Fernald
Rosemary Sonia Fraser
Terry Michael Deacon

Μια ταλαιπωρημένη μητέρα τριών παιδιών, αφηρημένα συμπεριφέρεται στους μεσήλικες γείτονές της, ένα δυσάρεστο ζευγάρι, σαν να ήταν μικρά παιδιά. Το αποτέλεσμα είναι καταληκτικό!

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ. 15' ΛΕΠΤΩΝ

*

ΙΣΟΙ ΟΡΟΙ της Jill Hyem
Σκηνοθεσία Michael Deacon

Imogen Karin Fernald
Mary Sonia Fraser

Οι Ισοί Όροι είναι ένας δυναμικός διάλογος μεταξύ δύο γυναικών. Μια κοινωνική λειτουργός αναγκάζεται να αντιμετωπίσει την δικιά της αποτυχία από την γυναίκα που προσπαθεί να βοηθήσει

ΤΟΠΟΣ ΑΝΑΠΑΥΣΗΣ του David Campton
Σκηνοθεσία Michael Deacon

Γέρος Michael Deacon
Γριά Sonia Fraser

Ένα ηλικιωμένο ζευγάρι κάθεται μαζί σε ένα νεκροταφείο. Η συζήτησή τους περιλαμβάνει τι θέλουν να γραφτεί στις ταφόπετρές τους μέχρι τι θα ήθελαν να φάνε με το τσάι τους.

ΔΗΜΗΤΡΙΑ ΙΘ'

ο Δήμος Θεσσαλονίκης παρουσιάζει

FROM THE CRADLE TO THE GRAVE

Four modern one - act plays

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΝΙΑ ΩΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟ

Τέσσερα μοντέρνα μονόπρακτα

Με τους

MICHAEL DEACON
KARIN FERNALD
SONIA FRASER

Directed by
Σκηνοθεσία

MICHAEL DEACON
&
DOUGLAS STORM

«ΘΕΑΤΡΟ ΑΜΑΛΙΑ»

11 & 12 Οκτωβρίου 1984

9 μ.μ.

Σε συνεργασία με το
Βρετανικό Συμβούλιο

In cooperation with
the British Council

FROM THE CRADLE TO THE GRAVE

BLACK AND SILVER by Michael Frayn
Directed by Douglas Storm

Husband Michael Deacon
Wife Karin Fernald

Michael Frayn is a distinguished novelist and highly successful craftsman of comedy, with two plays currently running in London. In BLACK SILVER, one of a sequence of short plays for a man and a woman, a married couple attempt to recapture romance together in the Venice hotel where they spent their honeymoon.

But now they have a baby who cries all day and all night

MOTHER FIGURE by Alan Ayckbourn
Directed by Michael Deacon

Lucy Karin Fernald
Rosemary Sonia Fraser
Terry Michael Deacon

Alan Ayckbourn is currently regarded as one of Britain's leading comedy writers, author of such well-known works as ABSURD PERSON SINGULAR, HOW THE OTHER HALF LOVES, THE NORMAN CONQUESTS, etc. IN MOTHER FIGURE he takes a humorous look at motherly attitude and childish reactions.

A harassed mother-of-three absent-mindedly treats her middle-aged neighbours, a discontented married couple, as if they were small children, with spectacular results.

15' minutes Interval

EQUAL TERMS by Jill Hyem
Directed by Michael Deacon

Imogen Karin Fernald
Mary Sonia Fraser

EQUAL TERMS is a powerful dialogue between two women. A social worker is made to face up to her own failings by the woman she seeks to help.

Jill Hyem is well-known in London's fringe theatre for her serious writing on topical subjects. She has also contributed scripts for many BBC TV and radio plays.

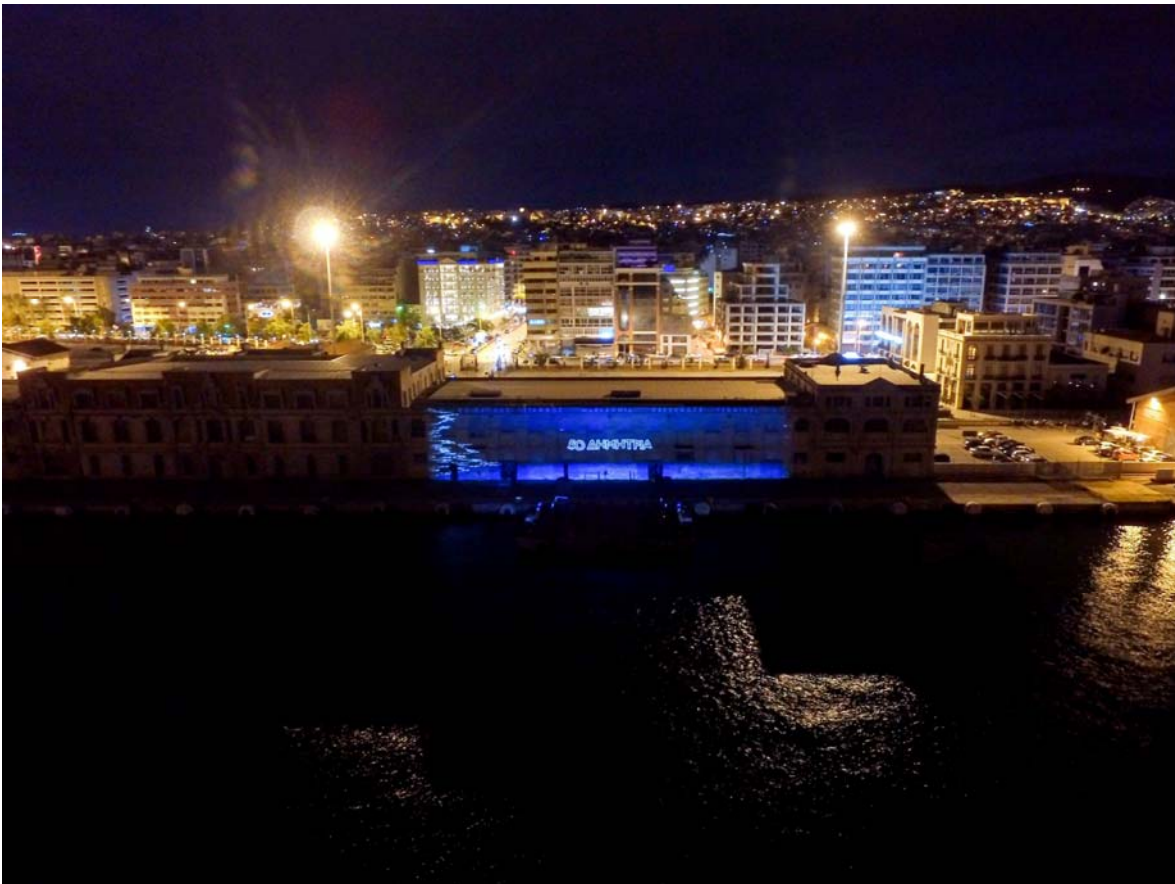
RESTING PLACE by David Campton
Directed by Michael Deacon

Old Woman Sonia Fraser
Old Man Michael Deacon

David Campton, a well-known BBC TV and radio scriptwriter, is also well-known in the theatre as an innovator and, in his style of writing, was a forerunner of both Ayckbourn and Pinter. Many of Campton's plays, like those of Ayckbourn, have been premiered at the now famous Scarborough Theatre-in-the-Round.

In RESTING PLACE Campton gently but humorously depicts an old couple sitting together in a cemetery, their conversation ranging from what they want on their tombstones to what they want for their tea.

Εικόνα 7 Δημήτρια 2015 Πηγή: Διεύθυνση Πολιτισμού Δήμου Θεσσαλονίκης

Εικόνα 8 Δημήτρια 2015, Παράσταση Mount Olympus Πηγή: Διεύθυνση Πολιτισμού Δήμου Θεσσαλονίκης

Εικόνα 9 Δημήτρια 2008 Πηγή: Ιστοσελίδα Beetroot

Εικόνα 10 Δημήτρια 2009 Πηγή: Ιστοσελίδα Beetroot

11 Δεκεμβρίου 2018 - Συνέντευξη / Συζήτηση με την Αντιδήμαρχο Πολιτισμού και Τεχνών Δήμου Θεσσαλονίκης Έλλη Χρυσίδου και την Προϊσταμένη Τμήματος Εκδηλώσεων και Φεστιβάλ Ελένη Τσεβεκίδου στα γραφεία της Διεύθυνσης Πολιτισμού Τουρισμού Κουντουριώτου 17, Θεσσαλονίκη.

Τα κύρια ζητήματα της συζήτησης ήταν δύο: Το ζήτημα του Καλλιτεχνικού Διευθυντή που αναφέρεται συχνά στην κριτική για τα Δημήτρια και το για το οργανωτικό μοντέλο αρμοδιοτήτων με το οποίο υλοποιούνται (Αντιδήμαρχος - Προϊστάμενος- Καλλιτεχνικός Συντελεστής - Καλλιτεχνική Επιτροπή - Υπόλοιπο προσωπικό)

Έλλη Χρυσίδου: *Θα ήταν θετικό να υπάρχει Καλλιτεχνικός Διευθυντής στα Δημήτρια ως ένα ανεξάρτητο με γνώση και εμπειρία πρόσωπο που βλέπει με ποιους συνεργάζεται, ποιο είναι το πλαίσιο μέσα στο κινείται το φεστιβάλ και έχει την ευθύνη των επιλογών του προγράμματος.*

Αυτή τη στιγμή, το πλαίσιο αυτό το ορίζει η/ο εκάστοτε Αντιδήμαρχος. Θεωρώ ότι αυτό είναι λάθος. Ο Αντιδήμαρχος ως πολιτικός προϊστάμενος θέτει κάποια θέματα που απασχολούν την κοινωνία, βάζει ερωτήματα σχετικά με την πόλη και το πώς επιδρά γενικότερα ο πολιτισμός. Αν θα μπορούσε δηλαδή ο πολιτισμός να λειτουργήσει όχι μόνο ως ψυχαγωγία αλλά και ως εργαλείο εκπαίδευσης, κοινωνικής συνοχής, κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Στη φάση που υπήρχε πολύ έντονα το μεταναστευτικό πρόβλημα στη Θεσσαλονίκη παράδειγμα, έβαλα στο γενικότερο θεματικό πλαίσιο του φεστιβάλ κάποια κοινωνικά θέματα θεωρώντας ότι θα έπρεπε να αναδειχθούν. Αυτό δεν ήταν περιοριστικό και δεσμευτικό για τον καλλιτεχνικό συντονιστή και την υπόλοιπη επιτροπή.

Ο καλλιτεχνικός διευθυντής ξέροντας τη δυναμική της πόλης είναι αυτός που θα ορίσει τους θεματικούς άξονες και το θεωρητικό πλαίσιο των Δημητρίων βάσει αυτού του πλαισίου κάνει τις συνεργασίες και την συγκρότηση της υπόλοιπης ομάδας.

Ερώτηση Πολυξένη Ζαπτιέ: Γιατί απασχολεί τόσο στο πολιτικό επίπεδο (Δημοτικό Συμβούλιο) το θέμα του Καλλιτεχνικού Διευθυντή; Μήπως για να υπάρχει ένα πρόσωπο στο οποίο θα επικεντρώνεται η κριτική;

Έλλη Χρυσίδου: *Όχι. Αυτό γίνεται προκειμένου ένα φεστιβάλ σαν τα Δημήτρια να μην έχει την πολιτική στόχευση και να μην επηρεάζεται από τον εκάστοτε πολιτικό προϊστάμενο. Αυτό από το 2011 και μετά δεν έχει γίνει κάτι τέτοιο. Προσωπικά και επειδή προέρχομαι από τον χώρο της Τέχνης, δεν παρενέβην στο έργο της καλλιτεχνικής επιτροπής. Σε παλιότερες όμως διοικήσεις και όχι στο σύνολο αναπτύσσονταν φαινόμενα ιδιοτέλειας. Όχι σύνολο, αλλά ο Αντιδήμαρχος με κάποιους δικούς του ανθρώπους βγάζανε το πρόγραμμα. Ένας Καλλιτεχνικός Διευθυντής έχει απολύτως την ευθύνη του προγράμματος και δεν θα επηρεαστεί από τις σχέσεις που θέλει να κάνει ο εκάστοτε Αντιδήμαρχος.*

Ερώτηση Πολυξένη Ζαπτιέ: Μήπως για αυτό τα Δημήτρια δεν προχώρησαν ποτέ να γίνουν ξεχωριστό Νομικό Πρόσωπο το οποίο υπήρχε ως ιδέα από το 1975;

Έλλη Χρυσίδου: *Το Νομικό Πρόσωπο είναι πολύ δύσκολο να γίνει με την έννοια ότι απαιτεί μία νέα δομή και σαφώς πολύ μεγαλύτερη χρηματοδότηση. Απαιτεί επίσης ένα προσωπικό πολύ εξειδικευμένο. Εμείς ως διοίκηση θα μπορούσαμε να το κάνουμε και ήταν λάθος που δεν το προχωρήσαμε. Η μόνη δικαιολογία που έχουμε είναι ότι θα έπρεπε να είναι τελείως διαφορετικός ο προϋπολογισμός των Δημητρίων. Με τις 400.000 που έχει τώρα προϋπολογισμό, ένας οργανισμός δεν θα μπορούσε να στηθεί γιατί θα έπρεπε να έχει δική του λογιστική υπηρεσία και τόσα άλλα,*

αμοιβές καλλιτεχνικού διευθυντή και άλλων και βέβαια πάντα λαμβάνοντας υπόψη την δύσκολη οικονομική κατάσταση και των Δήμων.

Ελένη Τσεβεκίδου: *Επιπλέον υπήρχε νομικό πρόβλημα. Ο Δήμος επιτρεπόταν να έχει μόνο δύο νομικά πρόσωπα και δεν θα μπορούσε να έχει τρίτο.*

Έλλη Χρυσίδου: *Φέτος συστήθηκε Οργανισμός Πολιτισμού στο Δήμο Θεσσαλονίκης. Πριν λίγους μήνες δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ. Στον Οργανισμό αυτό θα μπορούσαν να μπουν τα Δημήτρια ίσως.*

Πολυξένη Ζαπτιέ: *Δεν βρίσκετε ότι έτσι θα αποδυναμωθεί η θέση της/του Αντιδημάρχου Πολιτισμού;*

Έλλη Χρυσίδου: *Αυτό είναι αλήθεια. Αυτό όμως για μένα δεν είναι τόσο σημαντικό. Οπωσδήποτε τα Δημήτρια είναι το βαρύ χαρτί του Πολιτισμού του Δήμου Θεσσαλονίκης. Όμως ένας Αντιδήμαρχος κάνει ένα σωρό άλλα πράγματα. Είναι πράγματι ένα ζήτημα που θα μπορούσαμε να δούμε, κατά πόσο δηλαδή τα Δημήτρια μπορούν να περάσουν στον νέο Οργανισμό Πολιτισμού.*

Ερώτηση Πολυξένη Ζαπτιέ: *Με βάση τη σημερινή εμπειρία θα αλλάζατε κάτι στο οργανωτικό μοντέλο των Δημητρίων σε μια επόμενη θητεία;*

Έλλη Χρυσίδου: *Δεν θα το άλλαζα. Θα παρέμενα εγώ ως αντιδήμαρχος στην άκρη και θα συνέχιζε η Καλλιτεχνική Επιτροπή. Αυτό που θα προσπαθούσα να αλλάξω, που βέβαια δεν θα ήταν εύκολο, θα ήταν αυτή η γραφειοκρατία του Δήμου που δεν σου επιτρέπει να έχεις κάποιους συνεργάτες για να καλύψουν διάφορες ανάγκες του φεστιβάλ. Για παράδειγμα, έχουμε ελλείψεις στο επικοινωνιακό κομμάτι, στη σύνταξη κειμένων. Από τη μια, έχουμε ένα φεστιβάλ που λειτουργεί πολύ δυναμικά, με όλη τη δομή ενός φεστιβάλ και που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις με πολύ προσπάθεια αλλά αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί. Πρέπει να αποκτήσει μια δομή με εξειδικευμένους ανθρώπους που μπορούν να στηρίζουν το φεστιβάλ.*

Πολυξένη Ζαπτιέ: *Δηλαδή με τις υπάρχουσες συνθήκες αυτό το οργανωτικό μοντέλο είναι το πιο κατάλληλο;*

Έλλη Χρυσίδου: *Με τις υπάρχουσες συνθήκες νομίζω ότι είναι το καλύτερο. Ένα φεστιβάλ είναι ένας ζωντανός οργανισμός. Πολλές φορές σε πάει και μόνο του προς τα πού πρέπει να πας αλλά και ανάλογα με του που θέλεις να πας μπορείς να του δώσεις και μια διαφορετική οργανωτική δομή. Αν δούμε ότι το θεατρικό showcase που έγινε για πρώτη φορά φέτος και θα το συνεχίσουμε και την επόμενη χρονιά, αποκτάει μια πολύ μεγάλη δυναμική θα πρέπει να βρούμε τρόπους να το στηρίξουμε, να συγκροτηθεί για παράδειγμα μια ομάδα ειδικά για το showcase.*

Ελένη Τσεβεκίδου: *Συζητάμε αν τα Δημήτρια γίνουν οργανισμός τη στιγμή που αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε μειονεκτική θέση καθώς λειτουργούν σε ένα τμήμα που εκπονεί παράλληλο πολιτιστικό πρόγραμμα. Αν μη τι άλλο, θα έπρεπε να υπάρχει ένα ξεχωριστό τμήμα και μια ξεχωριστή ομάδα ανθρώπων που θα εργάζονται όλο το χρόνο μόνο για αυτό. Το φεστιβάλ έχει ξεφύγει πλέον. Από την προηγούμενη εμπειρία μου στα Δημήτρια με προηγούμενες διοικήσεις μπορώ να πω ότι πάντα τα Δημήτρια ήταν μια σημαντική διεθνής διοργάνωση αλλά με ένα πλήθος εκδηλώσεων που κρατούσαν 3 και 4 μήνες. Πλέον έχει πάρει μια φεστιβαλική μορφή που δεν την είχε ποτέ. Υπάρχει*

μια απεριόριστη δυναμική και μεγάλες προοπτικές για συνεργασίες με άλλα φεστιβάλ. Όσον αφορά για το θέμα του καλλιτεχνικού Διευθυντή πιστεύω ότι η καλλιτεχνική επιτροπή επί της ουσίας υλοποιεί το ίδιο έργο. Στο Δήμο δεν υπάρχει η δυνατότητα να μπει ως ορισμός ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής παρά μόνο αν γίνει ξεχωριστός οργανισμός.

Έλλη Χρυσίδου: *Ακόμη και αν δημιουργηθεί ξεχωριστό τμήμα με έναν αριθμό υπαλλήλων που θα ασχολούνται αποκλειστικά από το Δήμο, η γραφειοκρατία και οι δεσμεύσεις που υπάρχουν από το Δήμο θα εξακολουθούσαν. Φτάσαμε το φεστιβάλ μέχρι ένα σημείο που κατά τη γνώμη μου είναι η κορυφή και δεν μπορεί να αναπτυχθεί υπό αυτές τις συνθήκες παραπέρα. Επίσης έχουμε μία δυναμική και ουσιαστική συνεργασία με τους φορείς αλλά και με τον ιδιωτικό τομέα αναπτύσσοντας της χορηγικές προσφορές. Είναι αναγκαία πλέον η σύσταση ξεχωριστού Οργανισμού εάν θέλουμε το φεστιβάλ να αποκτήσει μία δυναμική ανάπτυξης προς όφελος και της πόλης.*

Ελένη Τσεβεκίδου: *Όσο και να προσπαθούμε είναι η εποχή να αλλάζουν κάποια πράγματα. Αν γινόταν ξεχωριστό Τμήμα θα υπήρχε ίσως καλύτερη παρουσία στο εξωτερικό και περισσότερες συνεργασίες που είναι πολύ σημαντικό γιατί μπορούν να σου φέρουν ακόμη και δωρεάν παραστάσεις και περισσότερο κόσμο. Οι υπόλοιπες δυσκαμψίες του Δήμου όμως θα παρέμεναν.*

- 53 Τεύχη, Λευκώματα Δημητρίων από το 1966 - 2018
- Herzfeld Michael Πάλι δικά μας, Λαογραφία, ιδεολογία και η διαμόρφωση της σύγχρονης Ελλάδας, Αλεξάνδρεια, 2002 σ: 19 -53
- Διαφήμιση και Λογοτεχνία - Λαίζοντας με τις πέξεις, Μια έκδοση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, 1991
- Ευτυχιάδου Σοφία, Περιοδικό Σκηνή Το περιοδικό του Τμήματος Θεάτρου ΑΠΘ, 2013, 48α Δημήτρια: μια δραματουργία αλληλεγγύης
- Κουκουλές Φαίδων ς, Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός
- Κουρουμπλής Γιάννης, Η ιδέα της ιστορικής συνέχειας του ελληνικού έθνους στους εκπροσώπους του Ελληνικού διαφωτισμού: η διαμάχη για το όνομα του έθνους και οι απόψεις για τους αρχαίους Μακεδόνες και τους Βυζαντινούς, Περιοδικό Δοκιμές, Τεύχος 13 - 14, 2005 σσ: 137-191
- Λαδόπουλος Βαγγέλης, Δημήτρια, ένας θεσμός μέσα στο χρόνο, Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1989
- Λαμπρινός Φώτος, Χούντα είναι θα περάσει; Τα Κινηματογραφικά Επίκαιρα της Δικτατορίας (1967-1974), 2013 Εκδόσεις Καστανιώτη
- Λας Κρίστοφερ, Για μια νέα ερμηνεία της μαζικής κουλτούρας Μετάφραση Νίκος Μαλλιάρης
- Λεοντή Άρτεμις, Τοπογραφίες του Ελληνισμού, Χαρτογραφώντας την Πατρίδα, Εκδόσεις Scripta, Αθήνα 1998
- Λεύκωμα - Αφιέρωμα 20 χρόνια Δημήτρια, Δήμος Θεσσαλονίκης 1985, Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ)
- Λεύκωμα - Αφιέρωμα 33 χρόνια Δημήτρια, Δήμος Θεσσαλονίκης 1998, Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ)
- Πασχαλίδης Γρηγόρης, Η ελληνική πολιτιστική πολιτική, κατά και μετά την οικονομική κρίση στο Διαχείριση Πολιτιστικών Οργανισμών σε περίοδο κρίσης, Επιμέλεια Δάφνη Βουδούρη, Πρακτικά διημερίδας (31 Μαΐου - 1 Ιουνίου 2013), Αθήνα 2014 διαθέσιμο στο <https://bit.ly/2A00Eq7>
- Πασχαλίδης Γρηγόρης., Χαμπούρη-Ιωαννίδου, Α. 2002. Οι διαστάσεις των πολιτιστικών φαινομένων, τόμ. Α', εισαγωγή στον Πολιτισμό. Πάτρα: ΕΑΠ, σσ. 21-40, 89-119
- Ταξοπούλου Ιφιγένεια, 2011, Περιοδικό Σκηνή του Τμήματος Θεάτρου του ΑΠΘ, Το θέατρο στα Δημήτρια 2011
- Τζιόβας Δημήτρης, Οι μεταμορφώσεις του Εθνικισμού και το Ιδεολόγημα της Ελληνικότητας στο Μεσοπόλεμο, Εκδόσεις Οδυσσέας ΕΠΕ, 1989, Ο Νομιναλισμός της Ελληνικότητας και ο Δυισμός της Εθνικής Ταυτότητας

- Τόφλερ Άλβιν, Κουλτούρα και Κατανάλωση, μετάφραση: Χριστιάνα Σακελλαροπούλου Κάκτος, 1992

Ξενόγλωσση

- Bennett Andy, Jodie Taylor and Ian Woodward, 2014, The Festivalization of Culture Edited by Griffith University, Australia - Chapter 6 Varieties of Cosmopolitanism in Art Festivals Jasper Chalcraft, Gerard Delanty and Monica Sassatelli
- Bernstein Joanne Scheff , Ch. 12 Focusing on the Customer Experience and Delivering Great Customer Service 2006, p253
- Chronis Athinodoros, Heritage of the senses: Collective remembering as an embodied praxis, Published by: Sage Publications, 2006 pages 281
- Falassi, A. (1987) Festival: Definition and morphology. In: Falassi, A., Ed., Time out of Time, University of New Mexico Press, Albuquerque. Διαθέσιμο στο https://www.brown.edu/Departments/Joukowsky_Institute/courses/cityandfestival09/files/9722047.PDF
- Gans Herbert J, Popular Culture and High Culture An Analysis and Evaluation Of Taste, 1999
- Harvie Jen, Cultural Effects of the Edinburgh International Festival: Elitism, Identities, Industries Pages 12-26
- L. Giorgi, M. Sassatelli and G. Delanty (eds), Arts festivals and the cultural public sphere, Routledge, 2011, διαθέσιμο στο <https://archive.org/details/EditedByLianaGiorgiMonicaSassatelliAndGerBookZZ.org/page/n0>
- Lyck Lise, Long Phil, Xenius Allan Grige 2012, Tourism, Festivals and Cultural Events in Times of Crisis, *Festival Management in times of recession* Pages 8-11
- Pašović Haris, Innovation and Prudent Risks are at the Very Heart of the Festivals, An Interview with , by Savas Patsalidis, 2018, διαθέσιμο στο https://www.academia.edu/37075516/Innovation_and_Prudent_Risks_are_at_the_Very_Heart_of_the_Festivals._Critical_Stages_17_2018
- Quinn, B. (2005). Arts festivals and the city. Urban Studies <https://arrow.dit.ie/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=tfschhmtart>

- <http://parallaximag.gr/parallax-view/ena-thlivero-dimotiko-symvoulio>
- <http://www.beetroot.gr/51-45th-dimitria-festival-.html>
- <http://www.designmag.gr/karolos-cizek-article/9297>
- <http://www.iefimerida.gr/news/352559/thessaloniki-ston-aera-istoriko-festival-dimitria-meta-apo-52-hronia>
- <http://www.thessnews.gr/article/44936/den-perasan-ta-52a-dimitria-apo-to-dimotiko-symboulia-se-psifoforia-parodia>
- https://el.wikipedia.org/wiki/TV_100
- https://glow.gr/o-dhnhtrhs-koliadhmas-mas-mila-gia-thn-exairetikh-prosfath-doyleia-ths-semiotik-design?fbclid=IwAR1KmQEzgudHIg1Tye1z95--IiNLlaUC-dBXwCc5naBmtl7vA8tTYq4R_jo (τελευταία προσπέλαση 30/11/2018)
- <https://www.karfitsa.gr/Μνήμη-αλά-καρτ-στο-θέμα-των-ΔΗΜΗΤΡΙΩΝ/>
- <https://www.lifo.gr/team/bitsandpieces/45907> Προσπελάστηκε 10 Σεπτ 2018
- <https://www.news247.gr/politismos/paraitithike-o-jan-fabre.6419273.html>
- <https://www.thinkfree.gr/dimitria-chrysidou-kalafatis-avramopoulos-zervas-kourakis/>
- Διαδικτυακή έκδοση Καθημερινής
<http://www.kathimerini.gr/785924/article/politismos/moysikh/nea-dhnhtria-me-oroys-epoxhs-kai-festivaliko-palmo> (τελευταία προσπέλαση 30/11/2018)
- Εγκυκλοπαίδεια Britannica <https://www.britannica.com/topic/feast-religion> (τελευταία προσπέλαση 30/11/2018)
- Ιστολόγιο Βυζαντινών Ιστορικά http://vizantinonistorika.blogspot.com/2013/09/blog-post_8.html (τελευταία προσπέλαση 30/11/2018)
- Ιστοσελίδα γραφιστικού γραφείου Beetroot
- Ιστοσελίδα Ελλήνων Δίκτυο
<http://www.hellinon.net/NeesSelides/NEOTERES/VyzantiniThessaloniki.htm> (τελευταία προσπέλαση 30/11/2018)
- Ιστοσελίδα Καλλιτεχνικής εταιρείας της Michèle Anne de Mey <http://www.astragales.be/>
- Ιστοσελίδα ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ Άρθρο Βυζαντινά Δημήτρια: Όταν η Θεσσαλονίκη γιόρταζε με την οικουμένη <https://www.pemptousia.gr/2017/10/vizantina-dimitria-otan-i-thessaloniki-giortaze-me-tin-ikoumeni/> (τελευταία προσπέλαση 30/11/2018)
- Ιστοσελίδα Φεστιβάλ Mittelfest www.mittelfest.org
- Ιστοσελίδα Φεστιβάλ Sibiu <http://www.sibfest.ro/sibiu-international-theatre-festival.html>
- Ιστοσελίδα Φεστιβάλ Αβινιόν <http://www.festival-avignon.com/fr/la-programmation>
- Ιστοσελίδα Φεστιβάλ Αθηνών - Επιδαύρου <http://greekfestival.gr/istoria/>
- Ιστοσελίδα φεστιβάλ Δημητρίων <https://dimitria.thessaloniki.gr>

- Ιστότοπος Ευρωπαϊκής Επιτροπής https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/navracsics/announcements/closing-speech-importance-festivals-our-european-culture-and-identity-arts-festivals-summit_en (τελευταία προσπέλαση 30/11/2018)

Άρθρα εφημερίδων

- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο:12/8/1972 σ.2
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο:9/9/1980 σ.2
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο:10/9/1980 σ.2
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο:19/9/1927, Σελίδα: 3
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο: 30/9/1928, Σελίδα: 3
- Εφημερίδα Μακεδονία της Κυριακής Φύλλο: 26/9/2010
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο: 3/10/1968, σελ.: 6
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο: 29/9/1968
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο: 27/9/1969, σελ.: 3
- Εφημερίδα Βραδινή Φύλλο: 18/9/1973
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο: 2/7/1972
- Εφημερίδα Ελληνικός Βορράς Φύλλο:19/9/1973
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο:21/9/1973
- Εφημερίδα Ελεύθερος Κόσμος Φύλλο:18/9/1973
- Εφημερίδα Μακεδονία Φύλλο:30/10/1973, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Το Βήμα Φύλλο:27/10/1973, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Τα Νέα Φύλλο: 6/11/1973, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Θεσσαλονίκη Φύλλο:20/6/1974, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Τα Νέα Φύλλο:5/3/1974, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Απογευματινή Φύλλο:5/3/1974, Αρχείο ΚΙΘ
- Ελληνικός Βορράς Φύλλο:6/3/1974, Αρχείο ΚΙΘ
- Περιοδικό Ταχυδρόμος Φύλλο:15/2/1974, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Θεσσαλονίκη Φύλλο: 28/10/1974
- Εφημερίδα Θεσσαλονίκη 18/9/1982 Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Θεσσαλονίκη 9/10/1980, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Θεσσαλονίκη 30/9/1980, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Ελληνικός Βορράς 28/6/1984, Αρχείο ΚΙΘ
- Εφημερίδα Μακεδονία 14/11/1984, Αρχείο ΚΙΘ
- Περιοδικό Θούριος της ΕΚΟΝ-Ρήγας Φεραίος Σεπτέμβριος 1976, Αρχείο ΚΙΘ

Άλλες πηγές

- Συνέντευξη / Συζήτηση με την Αντιδήμαρχο Πολιτισμού και Τεχνών Δήμου Θεσσαλονίκης Έλλη Χρυσίδου και την Προϊσταμένη Τμήματος Εκδηλώσεων και Φεστιβάλ Ελένη Τσεβεκίδου στα γραφεία της Διεύθυνσης Πολιτισμού Τουρισμού Κουντουριώτου 17, Θεσσαλονίκη 11 Δεκεμβρίου 2018
- Συνέντευξη με την Ασπα Λιναρδάκη Προϊσταμένη Τμήματος Διοικητικής Υποστήριξης Διεύθυνσης Πολιτισμού - Τουρισμού Δήμου Θεσσαλονίκης 30 Νοεμβρίου 2018